

**T.C.
YALOVA ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**İLETİŞİM VE TASARIMI ANABİLİM DALI
İLETİŞİM SANATLARI BİLİM DALI**

ÜNİVERSİTE HAZIRLIK EĞİTİMİNDE YOUTUBE VİDEOLARININ KULLANIMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

NIHAT ÇELİK

DANIŞMAN: Prof. Dr. Esra CİZMECİ ÜMİT

**YALOVA
01/ 2025**

T.C.
YALOVA ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İLETİŞİM VE TASARIMI ANABİLİM DALI
İLETİŞİM SANATLARI BİLİM DALI

ÜNİVERSİTE HAZIRLIK EĞİTİMİNDE YOUTUBE VİDEOLARININ KULLANIMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

NİHAT ÇELİK
228129001

DANIŞMAN: Prof. Dr. Esra CİZMECİ ÜMİT

YALOVA
01/2025

ETİK BEYAN

Yalova Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım “ Üniversite Hazırlık Eğitiminde Youtube Videolarının Kullanımı” başlıklı bu tez çalışmada; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksinin tespiti halinde doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi taahhüt ve beyan ederim.

İmza

Nihat ÇELİK

ÖNSÖZ

Yüksek lisans eğitimim boyunca benden yardımlarını esirgemeyen, akademik anlamda bana her zaman destek olan ve doğru yolu gösteren sayın danışman hocam Prof. Dr. Esra CİZMECİ ÜMİT'e teşekkür ederim. Her zaman yanımda oldukları ve benden desteklerini hiçbir zaman esirgemedikleri için aileme teşekkür ederim.

Bu tez çalışmasının araştırma kısmının oluşmasında görüşleri ile katkı sunan Şehit Zeynep Sağır Kız Anadolu Lisesi öğrencilerine ve ailelerine teşekkür ederim.

Ocak-2025

Nihat ÇELİK

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN	3
ÖNSÖZ.....	4
İÇİNDEKİLER.....	5
SİMGELER ve KISALTMALAR LİSTESİ	8
TABLolar LİSTESİ	9
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	10
ÖZET	xvii
ABSTRACT	12
1. GİRİŞ	13
2. EĞİTİM.....	5
2.1. Eğitim Kavramı	5
2.2. Eğitimin Tarihsel Gelişimi	6
2.2.1. Toplumsal değişimler	6
2.2.2. Teknolojik ilerlemeler.....	7
2.2.3. Ekonomik koşullar.....	9
2.2.4. Yönetim sistemlerinde yaşanan değişimler	9
2.2.5. Eğitim anlayışının tarihsel değişimi	10
2.2.6. Eğitim hakkı ve eğitim dönüşümü	10
2.2.7. Bilgiye ulaşımın kolaylaşması	12
2.2.8. 20. yüzyıl eğitim sistemleri.....	13
2.2.9. Öğrenme ve öğretme yöntemlerindeki değişimler.....	13
2.2.10. Eğitimde küreselleşme	13
2.2.11. Teknolojik ilerlemelerin eğitimde kullanımı	14
2.3. Türkiye’de Uygulanan Eğitim Politikaları	15
2.3.1. Atatürk dönemi Türkiye'sinde eğitim reformları ve modernleşme çabaları	16
2.3.2. Merkezi eğitim yönetimi	17
2.3.3. 1939 -1950 dönemi eğitim politikaları	18
2.3.4. 1950 – 1960 Menderes dönemi eğitim politikaları	19
2.3.5. 1960 -1980 dönemi eğitim politikaları	20
2.3.6. 1980 -2000 dönemi eğitim politikaları	22
2.3.7. 2000 -2024 Ak parti dönemi eğitim politikaları	24
2.4. Eğitim ve Okul Sistemleri Arasındaki İlişki.....	24

2.5. Eğitimde Öğretmenin Rolü.....	26
3. EĞİTİMDE TEKNOLOJİ KULLANIMI	29
3.1. İletişim Teknolojilerinin Gelişim Süreci	29
3.2. Eğitimde Teknoloji Kullanımı.....	32
3.3. Eğitimde Dijital Dönüşüm.....	35
3.3.1. Yeni medya teknolojilerinin eğitimdeki rolü.....	36
3.3.2. Eğitim sürecinde kullanılan dijital araçlar ve platformlar	37
3.3.3. Zoom.....	40
3.3.4. Google Classroom	40
3.3.5. Google Meet	41
3.3.6. Discord.....	41
3.3.7. EBA	41
3.3.8. Instagram	42
3.3.9. Facebook.....	42
3.3.10. YouTube	43
4. TÜRKİYE’DE ÜNİVERSİTELERE ÖĞRENCİ SEÇME SİSTEMİ	45
4.1. Üniversite Sınavlarına Hazırlık Çalışmaları.....	47
4.1.1. Ders kitapları.....	48
4.1.2. Üniversite hazırlık kitapları	49
4.1.3. Özel dersler	50
4.1.4. Eğitim koçları	51
4.1.5. Etüt merkezleri.....	52
4.1.6. Özel eğitim kursları - Dershaneler.....	53
4.1.7. Destekleme ve yetiştirme kursları.....	54
5. ÜNİVERSİTE HAZIRLIK EĞİTİMİNDE YOUTUBE VİDEOLARININ KULLANIMI	
.....	57
5.1. Araştırmanın Amacı	57
5.2. Araştırmanın Önemi	58
5.3. Literatürde Yapılan Çalışmalar	59
5.4. Araştırmanın Sayıltıları (Varsayımları).....	60
5.4.1. Araştırmanın sınırlılıkları	61
5.5. Araştırmanın Problemi	61
5.6. Veri Toplama Yöntem ve Aracı	63
5.6.1. Araştırmanın evren ve örnekleme	64
5.6.2. Araştırmaya ilişkin veriler	65

5.7. Üniversite Hazırlık Eğitiminde Youtube Videolarının Kullanımı	65
5.7.1. YouTube videolarının üniversite hazırlık eğitiminde sağladığı faydalar	75
5.7.2. YouTube videolarının kullanım şekilleri.....	79
5.7.3. YouTube videolarının öğrenci başarısı üzerindeki etkileri.....	80
6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	81
KAYNAKLAR.....	85
ÖZGEÇMİŞ	111

SİMGELER ve KISALTMALAR LİSTESİ

SİMGELER

KISALTMALAR

EBA	: Eğitim Bilişim Ağı
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurulu
DYK	: Destekleme ve Yetiştirme Kursu
ÖSYM	: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
TYB	: Türkiye Yayıncılar Birliği
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurulu

TABLolar LİSTESİ

Tablo 5.1. Görüşme Yapılan Öğrencilerin Bölüm Dağılımı	65
Tablo 5.2. Akademik İlgi Alanları Dağılımı	66
Tablo 5.3. İnternet İçeriklerinden Faydalanma	66
Tablo 5.4. YouTube Videolarında Tercih Edilen Konular.....	67
Tablo 5.5. YouTube Videolarının Eğitime Katkıları	67
Tablo 5.6. YouTube Kullanım Sıklığına Göre Öğrencilerin Kullanım Amaçları.....	68
Tablo 5.7. YouTube Ders Videoları Seçiminde Etkili Olan Faktörler.....	69
Tablo 5.8. Sınav Hazırlık Sürecine YouTube Videolarının Etkileri	72
Tablo 5.9. YouTube Videolarının Avantajları	74
Tablo 5.10. YouTube Videolarının Dezavantajları.....	74
Tablo 5.11. Öğrencilerin YouTube Videolarına İlişkin Görüşleri	76

ŞEKİLLER LİSTESİ

Grafik 5.1. YouTube Kullanım Sıklığı.....	..67
Grafik 5.2. Öğrencilerin YouTube Kullanma Nedenleri.....	..70
Grafik 5.3. Öğrencilerin YouTube Videolarını Kullanma Nedenleri	..70
Grafik 5.4. YouTube Videolarının Derslere Göre Fayda Dağılımı.....	..71
Grafik 5.5. YouTube Videoları ile Kullanılan Öğrenme Yöntemleri	..71
Grafik 5.6. YouTube Videoları ile Kullanılan Öğrenme Yöntemleri	..72
Grafik 5.7. YouTube Videolarının Öğrenme Verimliliği Üzerindeki Etkisi	..73
Grafik 5.8. YouTube Videolarının Diğer Kaynaklara Göre Tercih Edilme Sebepleri	..73
Grafik 5.9. YKS Hazırlığında YouTube Kullanımı Önerileri.....	..74
Grafik 5.10. YouTube Videolarının Üniversite Sınav Hazırlığına Etkisi	..75

ÜNİVERSİTE HAZIRLIK EĞİTİMİNDE YOUTUBE VİDEOLARININ KULLANIMI

Özet

Teknolojinin eğitimde yaygınlaşmasıyla birlikte, YouTube gibi dijital platformlar öğrenciler için önemli öğrenme kaynakları haline gelmiştir. Bu tez çalışması, üniversite hazırlık sürecinde YouTube videolarının kullanımını ve bu kullanımın öğrenciler üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, YouTube videolarının öğrencilerin öğrenme süreçlerine olan katkılarını anlamak için görüşme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla elde edilen veriler, öğrencilerin YouTube videolarını nasıl kullandıkları, hangi tür videoları tercih ettikleri ve bu videoların eğitim süreçlerine olan katkılarını ortaya koymaktadır. Öğrenciler, özellikle zorlandıkları konularda YouTube videolarının anlaşılır anlatımları sayesinde eksiklerini giderme fırsatı bulduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca, videoların görsel ve işitsel öğeler içermesi, öğrenmeyi daha etkili ve hızlı hale getirmiştir. YouTube videolarının öğrenciler üzerindeki etkileri incelendiğinde, bu videoların öğrenme verimliliğini artırdığı, zamandan tasarruf sağladığı ve dersane ihtiyacını azalttığı görülmüştür. Öğrenciler, derslerde anlamadıkları konuları farklı öğretmenlerin anlatımlarıyla tekrar dinleyebilme imkanına sahip oldukları için, YouTube videolarını önemli bir öğrenme aracı olarak görmektedirler. Ayrıca, bu videolar sayesinde öğrencilerin bağımsız öğrenme becerilerinin geliştiği ve motivasyonlarının arttığı gözlemlenmiştir. Sonuç olarak, YouTube videolarının üniversite hazırlık eğitiminde etkili bir araç olduğu ve öğrencilerin akademik başarılarına önemli katkılar sağladığı anlaşılmaktadır. Ancak, bu videoların doğru ve bilinçli bir şekilde kullanılması gerektiği vurgulanmaktadır. Eğitimciler, öğrencilere doğru kaynakları seçmeleri konusunda rehberlik ederek, YouTube videolarının eğitim süreçlerine daha etkili bir şekilde entegre edilmesine yardımcı olabilirler.

Anahtar Kelimeler: Eğitimde Teknoloji Kullanımı, YouTube Videoları, Üniversite Hazırlık, Öğrenme Araçları, Dijital Eğitim.

USE OF YOUTUBE VIDEOS IN UNIVERSITY PREPARATION EDUCATION

ABSTRACT

With the widespread use of technology in education, digital platforms such as YouTube have become important learning resources for students. This thesis aims to examine the use of YouTube videos during the university preparation process and the effects of this use on students. In the study, the interview method was used to understand the contributions of YouTube videos to students' learning processes. The data obtained through semi-structured interviews conducted within the scope of the research reveal how students use YouTube videos, which types of videos they prefer, and the contributions of these videos to their educational processes. Students stated that they had the opportunity to overcome their deficiencies thanks to the understandable narrations of YouTube videos, especially in the subjects they had difficulty with. In addition, the fact that the videos included visual and auditory elements made learning more effective and faster. When the effects of YouTube videos on students were examined, it was seen that these videos increased learning efficiency, saved time, and reduced the need for private teaching institutions. Since students had the opportunity to listen to the subjects they did not understand in the lessons again with the narrations of different teachers, they considered YouTube videos as an important learning tool. In addition, it was observed that students' independent learning skills developed and their motivation increased thanks to these videos. As a result, it is understood that YouTube videos are an effective tool in university preparation education and contribute significantly to students' academic success. However, it is emphasized that these videos should be used correctly and consciously. By guiding students to choose the right resources, educators can help integrate YouTube videos into their educational processes more effectively.

Keywords: Use of Technology in Education, YouTube Videos, University Preparation, Learning Tools, Digital Education.

1. GİRİŞ

Teknolojinin hızla gelişmesi, toplumsal yaşamın her alanını derinden etkilemektedir. Bu etkileşim, eğitim alanında da belirgin bir şekilde gözlemlenmektedir. Özellikle internetin yaygınlaşması ve dijital teknolojilerin eğitimdeki etkilerinin artması, öğrenme süreçlerinde önemli değişimlere yol açmıştır. Eğitimde dijital dönüşüm, daha önce ulaşılması zor olan kaynaklara erişimi kolaylaştırırken, öğrencilerin öğrenme deneyimlerini daha verimli ve erişilebilir hale getirmiştir. Bu dönüşüm, eğitimdeki geleneksel yöntemlerin yanı sıra dijital araçların entegrasyonu ile zenginleşmiş ve kişiselleştirilmiş öğrenme imkânlarını mümkün kılmıştır (Görü, 2011: 13). İnternetin sunduğu olanaklar sayesinde, öğrenciler çevrimiçi eğitim platformlarına, elektronik kütüphanelere ve eğitim amaçlı videolara hızlı bir şekilde erişebilmekte, böylece öğrenme süreçleri daha esnek bir hale gelmektedir (Khasawneh, 2023: 166).

Dijitalleşme ile özellikle video içerikler, eğitimde en yaygın şekilde kullanılan dijital araçlardan biri olmuştur. Eğitimde video kullanımının önemi, yalnızca görsel ve işitsel öğrenmeyi değil, aynı zamanda öğrencilerin etkileşime girerek aktif öğrenmelerini teşvik etmesindendir. Video tabanlı içerikler, öğrencilerin soyut kavramları somutlaştırmalarına yardımcı olurken, öğrenmeye dair anlamlı zihinsel etkinlikler geliştirmelerini sağlamaktadır (Nacak vd., 2020: 2). Bunun yanı sıra, videoların hızla izlenebilmesi ve farklı konulara dair derinlemesine bilgi edinilebilmesi, öğrencilerin bilgiye olan açlıklarını karşılamak için ideal bir ortam sunmaktadır. Bu bağlamda, video tabanlı içerikler, eğitimde öğrenme hızını artırırken, öğrencilerin bilişsel süreçlerini destekleyen önemli bir araç olarak ortaya çıkmaktadır (Carr, 2011: 19). Ayrıca video içeriklerinin öğrencilere eleştirel düşünme, problem çözme ve analiz yapma gibi becerileri kazandırmaya yönelik sunduğu fırsatlar, eğitimdeki dijital dönüşümün ne denli önemli bir adım olduğunu ortaya koymaktadır.

Türkiye'de 2024 üniversite sınavına başvuru sayısı 3 milyon 36 bin 945 olarak açıklanmıştır (ÖSYM, 2024). Üniversiteye girişin giderek daha rekabetçi hale gelmesi, öğrencilerin sınav hazırlık sürecinde daha fazla kaynağa başvurmalarını gerektirmiştir. Üniversite eğitime olan yoğun talep, sınavda başarıyı garantileyen kaynakların bulunma zorunluluğu, aynı zamanda eğitimdeki kalite farklılıkları, öğrencileri farklı öğrenme yollarına yönlendirmektedir. Öğrenciler, üniversite sınavına hazırlanırken, geleneksel eğitim materyallerinin yanı sıra özel eğitim kursları, dershaneler, özel dersler, EBA Akademik

Sistemi, video tabanlı ders sistemleri ve özellikle YouTube gibi platformlardan da faydalanmaktadırlar.

YouTube, öğrencilere sınav sürecinde, okul derslerinin ötesine geçerek, daha kapsamlı ve derinlemesine bilgi edinme fırsatları sunmaktadır. Öğrenciler, sınavda başarılı olabilmek adına videolar üzerinden ders çalışmakta, anlamadıkları konularda ek açıklamalar alarak öğrenmelerini pekiştirmektedirler (Chtouki, Vd., 2015: 47).

YouTube, video tabanlı içeriklerin eğitimde kullanımının en popüler platformlarından biridir. Google'ın ardından dünyanın en büyük ikinci arama motoru olarak YouTube, yalnızca eğlence amaçlı içeriklerin sunulduğu bir platform olmanın ötesine geçerek, eğitimde önemli bir öğrenme kaynağı haline gelmiştir. Kullanıcıların video yükleme, izleme, paylaşma, yorum yapma gibi etkileşimli özellikler sunduğu bu platform, öğrencilere kendi hızlarında öğrenme fırsatı tanımaktadır (Srinivasacharlu, 2020: 21). YouTube, eğitici içeriklerin zenginliği, erişilebilirliği ve her an kullanılabilir olmasıyla öğrenciler için vazgeçilmez bir eğitim aracına dönüşmüştür. Bu nedenle, YouTube'un eğitimdeki etkisi, sadece içeriklere erişim sağlama değil, aynı zamanda öğrencilerin öğrenme süreçlerine aktif olarak katılım gösterme ve içerik üretme fırsatlarını da beraberinde getirmektedir (Burke & Snyder, 2008: 2).

Eğitimde video tabanlı platformların kullanımı üzerine yapılan araştırmalar, bu platformların öğrenme süreçlerinde öğrencilere önemli katkılar sunduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle YouTube gibi platformların eğitimde kullanımıyla ilgili yapılan akademik çalışmalar (Açıksöz & Güdek, 2018; Alp & Kaleci, 2018; Bardakçı, 2019; Nacak vd., 2020; Kılıç & Yılmaz, 2021; Balkaya, 2022; Ergin & Koç, 2022; Aruğaslan & Çivril, 2023; Dağbaşı vd., 2023) video tabanlı içeriklerin öğrenme sürecine nasıl entegre edilebileceğini ve bu içeriklerin öğrencilerin akademik başarıları üzerinde nasıl bir etkisi olduğunu incelemiştir. Yapılan bu çalışmalar, video içeriklerinin öğrenmeye katkı sağladığını ve öğrencilerin sınav hazırlık süreçlerinde başarılı olmalarına yardımcı olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak, 12. sınıf öğrencilerinin üniversite sınavına hazırlanırken YouTube gibi platformlardan nasıl yararlandığına dair mevcut literatürde yeterli derinlikte bir inceleme yapılmamıştır. Bu bağlamda, bu çalışma, YouTube'un 12. sınıf öğrencilerinin üniversite sınavına hazırlık sürecindeki etkilerini incelemeyi amaçlamakta, bu alandaki literatüre katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Video tabanlı içeriklerin eğitimdeki rolü, yalnızca bilginin aktarılması ile sınırlı değildir. Bu içerikler, öğrencilere öğrenme sürecine aktif katılım sağlama, soruları cevaplama, yorum

yapma ve başkalarına bilgi sunma gibi fırsatlar sunarak, eğitimdeki etkileşimi artırmaktadır. Öğrenciler, yalnızca pasif alıcılar değil, aynı zamanda içerik üreticileri ve etkileşime giren katılımcılar haline gelmektedirler. Bu durum, öğrenme sürecinin daha anlamlı ve derinlemesine gerçekleşmesine olanak tanımaktadır (Birişçi, 2013: 35).

Bu bağlamda, eğitimde video tabanlı platformların etkin kullanımı için içeriklerin öğrenci merkezli bir şekilde tasarlanması, etkileşimli unsurların artırılması ve öğrencilerin analitik düşünme ve eleştirel değerlendirme becerilerini geliştirmeye yönelik materyallerin sunulması gerekmektedir. Üniversite sınavına hazırlanan 12. sınıf öğrencilerinin video tabanlı içeriklerden nasıl faydalandığını ve bu içeriklerin sınav başarısı üzerindeki etkisini araştırmak, eğitimde dijital teknolojilerin etkin entegrasyonu açısından kritik öneme sahiptir.

Sonuç olarak, YouTube ve benzeri video tabanlı platformlar, eğitimde öğrencilerin sadece bilgiye erişimlerini değil, aynı zamanda öğrenme süreçlerine aktif katılımlarını sağlayan güçlü araçlardır. Bu çalışma, video tabanlı içeriklerin üniversite sınavına hazırlık sürecindeki rolünü incelemeyi ve 12. sınıf öğrencilerinin bu platformları nasıl kullandığını analiz etmeyi amaçlamaktadır. Bu araştırma, eğitimde dijital teknolojilerin etkin kullanımına dair önemli bulgular sunarak, hem eğitim politikaları hem de öğretim yöntemleri açısından değerli katkılar sağlayacaktır.

2. EĞİTİM

2.1. Eğitim Kavramı

Eğitim, insanlık tarihinde başlangıcından itibaren nesilleri dönüştürmek, istenilen sonuçlara ve hedeflere aracı olmak için kullanılmıştır. Eğitim anlayışı ve eğitimin ifade ettiği anlam, döneme ve toplum özelliklerine göre değişiklik göstermiştir.

Eğitim, Latince kökenli bir terimdir ve kökeninde "educare" ve "educere" kelimeleri bulunmaktadır. "Educare", bireyi belirli bir beceriyle donatmak için talim etmek anlamına gelir ve genellikle özel bir iş veya meslek ile ilişkilendirilir. Ancak, "educere" kelimesi ise daha ileriye taşımak veya dışarı çıkarmak anlamına gelir ve eğitimin amacı, sadece belirli bir hedefe ulaşmak değil, aynı zamanda öğrencilerin kendi değerlerini tanıyıp dünyayı keşfetmelerini, fikirlerini geliştirmelerini ve becerilerini artırmalarını sağlamaktır. Educere felsefesi benimsendiğinde, eğitimin temel amacı uzmanlar yetiştirmekten ziyade bireylere kişisel özerklik kazandırmaktır. Bu sayede, kendi ayakları üzerinde durabilen, her türlü duruma uyum sağlayabilen ve değişime adapte olabilen bireyler yetiştirilir. Bu yaklaşımın benimsenmesiyle, eğitimin sadece bilgi aktarımı değil, aynı zamanda öğrencilerin kişisel ve sosyal gelişimlerini destekleyen bir süreç olduğu kabul edilir (Billington, 1997: 382 -384).

Eğitim, bireylerin bilgi, beceri, değerler ve tutumlarını kazandığı ve geliştirdiği sistematik bir süreçtir. Eğitim, formel (okul), informal (aile, çevre) ve non-formal (ders dışı etkinlikler) olarak çeşitli biçimlerde gerçekleşebilir. Eğitim kavramı literatürde değişik şekillerde ele alınmıştır. Türk Dil Kurumu Eğitim'i; *"Çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme; terbiye"* (TDK, 2024) olarak açıklamaktadır. Başka bir tanıma göre eğitim; *"Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir"* (Ertürk, 2013: 12). Eğitim, bireylerin bilgi, beceri ve değerler kazandığı bir süreçtir. Bu anlayışa göre eğitim, hem bir süreç hem de bir sonuç olarak değerlendirilir. Eğitim süreci, bireylerin davranışlarını değiştirme süreci olarak kabul edilirken, eğitim ise bireyin elde ettiği bilgi, beceri, tutum ve davranışları ifade etmektedir (Şişman, 2006: 6).

John Dewey'e göre eğitim, sadece bilgi ve beceri aktarımından ibaret değil, aynı zamanda bireylerin toplumları içinde etkin ve düşünen bireyler olarak yetişmelerini sağlayan bir süreçtir. Dewey, eğitimi yaşamın bir parçası olarak görür ve deneyime dayalı bir öğrenme süreci olarak tanımlar (Dewey, 2011: 29).

Eğitim, ne şekilde tanımlanırsa tanımlansın, bireyleri belirli hedeflere doğru yönlendirme süreci olarak görülür. Bu süreçte yer alan bireylerde belirli davranış değişiklikleri meydana gelir ve bu değişiklik, edinilen bilgi, beceri ve tutumlarla gerçekleşir (Fidan& Erden, 1998: 2).

2.2. Eğitimin Tarihsel Gelişimi

Eğitim, tarihsel süreç içerisinde sürekli bir değişim ve dönüşüm geçirmiş, farklı dönemlerde çeşitli biçimlerde gelişim göstermiştir. Hem geniş halk kitleleri hem de belirli sosyoekonomik gruplar, eğitim fırsatlarından farklı şekillerde yararlanmışlardır. Bu eğitim, yalnızca okuma yazma gibi temel becerilerle sınırlı kalmamış; aynı zamanda avcılık, barınak yapma, hitabet, şiir, zanaat gibi çeşitli beceri ve yetkinlikleri de kapsamıştır. Ancak, bu eğitim uygulamaları her toplumda farklı biçimler almış ve farklı işlevler üstlenmiştir. Toplumların tarihsel, kültürel , ideolojik yapılarına ve teknolojik gelişimlerine bağlı olarak, eğitim sistemleri birbirinden ayrılmış ve bu sistemlerin farklılıkları, toplumsal yapı ve değerler çerçevesinde şekillenmiştir (Güleç, 2006: 64). Bu değişimin arkasında pek çok faktör bulunmaktadır. Eğitimin dönüşümünü sağlayan faktörlerden bazıları şunlardır:

2.2.1. Toplumsal değişimler:

Avcı-toplayıcı göçebe toplumdaki yerleşik tarım toplumuna geçiş, yaşam biçimlerinde belirgin değişikliklere yol açmış ve bu dönüşüm, toplumsal ihtiyaçların farklılaşmasına paralel olarak eğitim anlayışında da değişimlere neden olmuştur. Yazının icadından önce, eğitim genellikle sözlü kültür ve pratik öğrenme yöntemlerine dayanmaktaydı.. Yazının icadı, bilginin korunması, nesiller arası aktarımı ve toplumsal bilgi birikiminin sürekliliği açısından köklü bir değişiklik yaratmış ve eğitim sistemini yeniden şekillendirmiştir(Özbay, 2005: 71). Yazı ile ekonomik hayatın hızlanması, ticaretin toplumların etkileşimini hızlandırması, toplumların eğitim ve kültür alışverişine katkı bulunmuştur. Gelişen toplumlardan yapılan tercüme faaliyetleri geri kalan toplumların da gelişmesine katkıda bulunmuştur (Çelebi, 2021: 9).

Felsefi ve ideolojik görüşler zamanla değişir ve bu da eğitim anlayışlarını etkiler. Örneğin, antik Yunan'da Platon ve Aristoteles'in felsefi görüşleri eğitim anlayışını şekillendirirken, Rönesans dönemindeki insan odaklı düşünce tarzı eğitimde değişime yol açmıştır (Noddings, 2016: 73-75). Antik çağdan itibaren inanışlar eğitimin gelişimini etkilemiştir. Varlığın anlam arayışı eğitim anlayışlarını etkilemiş ve filozof etrafında eğitim ekolleri oluşmuştur. Orta Çağ'da Avrupa'da eğitim üzerinde kilisenin inanç dünyasının kısıtlayıcı etkisi ile eğitim dogmatik özellikler taşıırken, İslam dünyasında eğitim kurumsallaşmıştır. İslamiyet'in eğitimi

ve okumayı, araştırmayı teşvik eden yapısı bilimsel üretimde gelişmeyi sağlamıştır. Bu dönemde Antik Yunan eserlerinin tercüme edilmeleri ile felsefi sorgulamalar da yaygınlaşmış; Farabi, İbn-i Haldun, İbn-i Sina gibi bilginler bu ekolün öncüleri olmuştur. Orta çağ sonlarında Avrupa’da başlayan reform hareketleri ile dinin etkisinin eğitimden soyutlandığı materyalizm – evrim teorilerinin etkisinin arttığı bir dönem oluşmuştur. Sanayi devrimi sonrasında üretim alanlarında ve göç ile şehirlere işgücü olarak gelen insanlar ve ağır şartların getirdiği sorgulamalar ile oluşan toplumsal hareketler, eğitim sistemlerini de etkilemiştir.

Toplumların ekonomik ve sosyal yapısındaki değişimler, eğitim sistemlerini etkiler. Endüstrileşme süreçleri, küreselleşme ve teknolojik ilerlemeler, eğitimin içeriğini, yapılanmasını ve işleyişini şekillendirir (Schofield, 2007: 232-234). Örneğin, endüstri devrimiyle birlikte, endüstriyel toplumun ihtiyaçlarına uygun işgücü yetiştirme amacıyla eğitim sistemleri revize edilmiştir. Okullar eğitim fabrikaları olarak tasarlanırken eğitim üretime destek olacak şekilde tasarlanmıştır. Otomasyon ve bilgi çağında akıllı toplumların oluşmaya başladığı günümüzde eğitim sanayi çağında oluşan yapısından yeni bir modele geçiş yapma ihtiyacını karşılamak için teknoloji ve etkileşim yüksek bir yapıya dönüşmüştür (Öztemel, 2018: 26). Eğitim toplumsal dönüşümleri sağlarken aynı zamanda toplumsal dönüşümlerden de etkilenmiştir (Oskay, 1990: 11).

2.2.2. Teknolojik ilerlemeler

Eğitim, teknolojik ilerlemelerin temelini oluşturmuştur. Eğitim ilerlemeyi, ilerleme eğitimi etkileyerek toplumsal gelişmeleri sağlamıştır. Toplumların insanların hayatlarını kolaylaştıran tüm unsurlar ilerleme olarak düşünülebilir. Toplumların hayatlarının etkileyen değişimler ilkel insandan sanayi devrimine kadar daha yavaş bir seyir izlemiştir.

İlk çağ filozoflarından birçoğu kendi dönemlerinde öğrenme yöntemleri üzerine düşünceler geliştirmişlerdir. Eğitim, bu filozoflar için yalnızca bilgi aktarımıyla sınırlı bir süreç değil, aynı zamanda bireyin ahlaki ve zihinsel gelişimini hedefleyen bir olguydu. Sokrat, eğitimde diyalog ve soru-cevap yöntemini savunarak bireyin kendi düşünme süreçlerini geliştirmesini amaçlamıştır. Platon ise ideal toplumun inşasında eğitimin rolünü vurgulamış, bireylerin doğru bilgiye ulaşarak erdemli bir yaşam sürmesini sağlamayı hedeflemiştir. Aristoteles ise eğitimin yalnızca zihinsel gelişimle sınırlı kalmaması gerektiğini, aynı zamanda karakter gelişimi ve toplumda uyumlu bireyler yetiştirmeyi de amaçladığını belirtmiştir. Bu filozoflar, eğitim anlayışlarında insanın ruhsal ve ahlaki olgunlaşmasını, toplumsal düzenin

sağlanmasında temel bir araç olarak kabul etmişlerdir(Eroğlu, 2001: 176-177). Rönesans ve reform hareketleri, Avrupa tarihinde yaşanan bu köklü dönüşüm, zihinsel bir evrimi simgelemektedir. İnsanlığın özgürlüğü ve bireyselliği bu değişimin temel itici gücüdür. İnsanlar artık Ortaçağ boyunca kendilerini baskı altına alan otoritelerin zincirlerini kırmakta ve tam bir özgürlük içinde kendi yeteneklerini geliştirmeyi arzulamaktadırlar. Tanrı'yı kendi özgür iradeleriyle bulma çabası içindedirler ve kilisenin aracılığını reddetmektedirler. Bu yeni insan tipi, Reform' un ve yeni büyük dini hareketlerin etkisiyle evreni özgür düşünceyle ifade etmekte ve güzellik dünyasını insanın özgür varlığıyla algılamakta, skolastik düşünceyi reddetmektedir. Böylece çağdaş bilimin doğuşuna zemin hazırlanmaktadır. Rönesans ve Reform, modern çağın farkını belirleyen bu dönüşümleri başlatmış ve tarihi döneme damgasını vurmuştur (İnalcık, 2013: 4).

Sanayi devriminden itibaren oluşan bilgi üretimi insanlık tarihinde büyük bir dönüşüm oluşturmuştur. 1980'lere kadar olan dönem, görsel-işitsel araçların yoğun olarak kullanıldığı bir dönemdir. Bu süreçte, eğitim teknolojisi alanında hem kuramsal hem de donanımsal olarak birçok ilerleme kaydedilmiştir. Bu ilerlemeler, günümüz ve gelecekteki eğitim teknolojilerinin temelini oluşturmuştur. Bu dönemde kullanılan teknolojik araçlar arasında telgraf, telefon, radyo, teyp, hesap makinesi, televizyon, bilgisayar, uydu gibi araçlar bulunmaktadır. Bu icatlar, eğitim teknolojisinin uygulamalarını etkileyerek eğitim ortamlarında aktif bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Ayrıca, 19. yüzyılda Amerika ve Avrupa'nın büyük şehirlerinde çeşitli müzeler kurulmuş ve bu müzeler okullarla iş birliği yaparak öğrencilerin müze gezileri yapmalarını sağlamıştır. Öğretmenler, eğitim ortamlarında müzeleri bir eğitim aracı olarak kullanmışlardır (İşman, 2015: 98-99).

Bilginin üretiminin hızlanması ve bilgiye ulaşmanın kolaylaşması eğitim sistemlerinin yapısında teknoloji kullanımını eğitimin merkezine oturtmuştur.

Teknolojik ilerlemeler, eğitimde büyük bir değişim yaratmıştır. Özellikle, bilgisayar ve internetin kullanımı öğrenme materyallerini, öğretim yöntemlerini ve öğrenci-öğretmen etkileşimini dönüştürmüştür (Collins & Halverson, 2018: 38 -39). Bu teknolojik ilerlemeler, eğitimdeki erişim ve kaliteyi artırmış ve öğrenme deneyimlerini zenginleştirmiştir. Günümüz eğitim sistemlerinde dünya bilgi sistemine ulaşma hızının anlık olması ve ortaya çıkan devasa bilgi yığını, bilginin kullanımında sorunlara neden olmaktadır. Eğitim sistemlerinin, bireyleri güvenilir bilgiye ulaşma ve bu bilgiyi analiz etme becerisiyle donatması bilgi çağının gerekliliklerindendir(Berber, 2003: 43).

2.2.3. Ekonomik koşullar

Eğitimin kurumsal olarak verilmediği dönemlerde eğitime ulaşmak bireylerin ekonomik koşulları ile paralellik arz etmektedir. Eğitimin topluma yayılmasında ekonomik ve toplumsal dönüşümler belirleyici olmuştur. Endüstri devriminin ortaya koyduğu üretim ortamı eğitimin topluma yayılmasında ve zorunlu olmasında etkili olmuştur. Eğitim hakkının toplumsal bir hak olduğunun yaygınlaşması eğitimin genişlemesinde, toplumları değiştirmesinde etkili olmuştur.

Ekonomik koşullar, eğitime erişim ve kalite üzerinde etkilidir. Ekonomik daralmalar veya genişlemeler, eğitim bütçelerini ve kaynak dağılımını etkileyebilir. Örneğin, ekonomik zorluklarla mücadele eden toplumlarda eğitim hizmetlerine erişimde azalma gözlenebilir (Belfield vd., 2012: 7). Ekonomik refaha ulaşmanın yolunun eğitimden geçtiği inancı ile toplumların eğitimi iyi bir geleceğe ulaşma aracı olarak görmeleri arasında güçlü bir ilişki oluşmuştur.

Gelişmişlik düzeyinin önemli göstergelerinden biri, toplumun eğitim seviyesidir. Diğer bir deyişle, az gelişmiş ülkelerin karşılaştığı en büyük sorunlardan biri eğitim eksikliğidir. Gelişmiş ülkelerin tarihine bakıldığında, okullaşma oranlarının ve okur-yazarlık seviyelerinin hızla arttığı gözlemlenmektedir. Bu nedenle, bu ülkelerin gelişimi ile eğitim arasında güçlü bir ilişki bulunmaktadır. Kalkınma kavramı, yalnızca ekonomik büyüme ile sınırlı olmayıp, aynı zamanda siyasal, sosyo-kültürel ve eğitsel boyutları da içermektedir. Eğitim, bu çok boyutlu kalkınma sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır ve toplumların sürdürülebilir gelişimi için temel bir unsur olarak değerlendirilmektedir (Adem, 1993: 39).

2.2.4. Yönetim sistemlerinde yaşanan değişimler

Siyasi sistemlerdeki değişimler, eğitim politikalarını etkiler. Yeni yönetimlerin iktidara gelmesi, eğitim sisteminde reformlar yapılmasına veya mevcut politikaların değiştirilmesine neden olabilir (Brehm & Rahn, 1997: 1005).

Yazının icadı ile oluşan tarihi dönemlere bakıldığında, Antik Çağ'da hem batı hem de doğu toplumlarında, dönemin önde gelen düşünürlerinin eğitim üzerinde büyük etkileri olduğu görülmektedir. Antik dönemlerde eğitim, genellikle öğrencilerin toplumlarındaki yetişkinlerden bilgi ve becerileri öğrenmelerini sağlayan bir süreçti. Antik Yunan'da, Sokrates, Platon ve Aristoteles gibi filozoflar, eğitim felsefesi üzerine önemli katkılarda bulunmuşlardır (Özan & Yaraş, 2018: 35 -36).

Orta Çağ boyunca, eğitim genellikle kilise tarafından kontrol edilmiş ve dini eğitim ön planda tutulmuştur. 11. yüzyılın sonları, Orta Çağ düşünce tarihinde önemli bir dönemeçtir. Çünkü bu dönemde İslam Dünyası, bilimsel çalışmalar ve yetişmiş bilim adamları bakımından Avrupa'dan daha ileri bir seviyededir (Rukancı & Anameriç, 2004: 171). Rönesans döneminde ise eğitimde bir canlanma yaşanmış, klasik eserlerin yeniden keşfi ve insan merkezli bir düşünce tarzının benimsenmesi eğitim anlayışında değişime yol açmıştır. Yunan ve Arap kültürlerinden gelen bilgi, Ortaçağ Avrupası'nda yeni bir dönemin başlamasına yol açtı. Avrupa'da bilgiye ve öğrenmeye olan ilgi artmıştır. Avrupalılar, Müslümanların Yunanca veya diğer dillerde yazılmış felsefi ve bilimsel eserlerini Arapçadan Latinceye tercüme etmişlerdir (Sebetci, 2016: 93-94). Rönesans Hareketi Ortaçağ Avrupası'nda, bilim, sanat ve edebiyatta büyük bir canlanma yaşanmasına yol açmıştır. Bu dönemde insanlar, eski Yunan ve Roma kültürlerine ilgi duymaya başlamış ve bu da eğitimde klasik eserlerin yeniden keşfedilmesine ve incelenmesine neden olmuştur. Rönesans döneminde ortaya çıkan hümanizm akımı, insan merkezli bir eğitim anlayışını teşvik etmiştir. Hümanistler, öğrencilerin geniş bir bilgi yelpazesine sahip olmalarını ve kişisel gelişimlerine önem verilmesini savunmuşlardır. Eğitim, sadece dini öğretilerle sınırlı kalmaktan çıkmış, geniş bir entelektüel alanı kapsayacak şekilde genişlemiştir. Matbaanın icadı bilginin daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlamıştır. Bu dönem, Avrupa'da modern eğitim sistemlerinin temellerinin atıldığı ve bilginin yayılmasının hızlandığı bir dönem olarak kabul edilir (Küken, 2001: 46-47).

2.2.5. Eğitim anlayışının tarihsel değişimi

Orta Çağ'dan Yeni Çağ'a geçiş süreci, Avrupa'da eğitim sistemlerinde önemli değişimlere yol açmıştır. Bu dönem, bilgiye erişimde ve eğitimde yeni bir ivme kazanılmasıyla karakterize edilmiştir. Yeni Çağ eğitim anlayışı, Orta Çağ'dan farklı bir perspektife sahip olup, Rönesans ile başlayarak Yeni Çağ boyunca giderek farklı bir boyuta evrilmiştir. Bu dönemde, eğitim insan merkezli bir yaklaşımın benimsenmesiyle önemli dönüşümler geçirmiştir (Ülgen, 2010: 370). Yeni Çağ eğitim anlayışının bazı temel özellikleri şunlardır:

2.2.6. Eğitim hakkı ve eğitim dönüşümü

Endüstri devrimi ile başlayan eğitilmiş nüfus ihtiyacı eğitimin bir hak olarak ortaya çıkmasına katkıda bulunmuştur. Endüstri Devrimi'nin ardından eğitim alanında gerçekleşen değişimler, endüstriyel toplumun ihtiyaçlarına uyum sağlamak üzere önemli dönüşümlere işaret etmektedir. Endüstri Devrimi sonrası dönemde birçok ülkede zorunlu eğitim politikaları

uygulanmıştır (Akın, & Arslan, 2014: 82). Endüstri devrimine kadar eğitim dar bir zümrenin ulaşabildiği bir sistem oluşturmuş iken, Endüstri Devrimi sonrası dönemde eğitim hakkı daha geniş kitlelere yayılmıştır (McCulloch, 2010: 440). Bu politikalar, çocukların eğitim almalarını ve işgücünün niteliğini artırmayı hedeflemiştir. Merkezi devlet yapılarının güçlenmesine paralel olarak toplumun belli hedeflere uygun yetiştirilmesinin üzerinde daha yoğun durulmuştur. Eğitim sistemleri devletin beklenti ve politikalarına uygun olarak planlanmıştır. Zorunlu eğitim ortak hedeflere ulaşmak adına toplumun dönüştürülmesine katkı sunmaktadır (Gaworek, 1977: 55) adaletsizlikler de eleştirilmiştir (Apple, 2009: 12).

Endüstri Devrimi toplumsal yapılar üzerinde köklü değişimler yapmıştır. Kırsal bölgelerden şehirlere doğru oluşan göç şehir merkezli toplumsal yapılar oluşturmuştur. Fabrika sistemlerinde oluşan seri üretimin ortaya koyduğu ihtiyacı yeni bir eğitim anlayışı oluşturmuştur. Eğitim sistemleri eğitim fabrikaları olarak adlandırıldığı bu dönemde üretim sistemlerinin ihtiyacına uygun bireyler yetiştirmek temel hedeftir (Öztemel, 2018: 26).

Endüstri Devrimi ile birlikte, eğitim programları endüstriyel becerileri kazandırmaya yönelik olarak yeniden düzenlenmiştir (Randall,1940: 254). Eğitimli insan ihtiyacı eğitim kurumlarının oluşturulmasında belirleyici olmuştur. Endüstri Devrimi ile birlikte kentlerde sanayi ve ticaretin gelişmesi, kentsel eğitim merkezlerinin sayısını artırmıştır (Sjoberg, 2002: 39). Endüstriyel faaliyetlerin yoğun olduğu bölgelerde daha fazla okul ve eğitim kurumu açılmıştır. Sanayi kuruluşlarının içinde açılan eğitim merkezleri ile uygulama ağırlıklı mesleki eğitim planlamaları yapılmaktadır. Bilgi çağında eğitim klasik eğitim kurumlarının yanında teknoloji endeksli oluşturulmuş sanal sınıflarda bilgi etkileşiminin yüksek olduğu ortamlarda, zaman ve mekân kısıtlamasından bağımsız olarak simülasyon sistemleri ile yapılabilmektedir (Karahisar, 1999: 149-150).

Günümüzde fabrikalarda çalışacak işçilere pratik beceriler kazandırmak amacıyla sanayi ekosistemleri içinde uygulama ile becerilerin kazandırıldığı mesleki eğitime ağırlık verilmiştir.

18. ve 19. yüzyıllarda, endüstrileşme ve sanayileşme süreçleriyle birlikte modern eğitim sistemleri ortaya çıkmıştır. Bu dönemde, eğitim daha yaygın hale gelmiş ve devletler eğitimi düzenlemeye başlamıştır. Ancak, bu süreçte eğitimdeki fırsat eşitsizlikleri ve toplumsal

Yeni Çağ eğitim anlayışında, teorik bilginin yanı sıra pratik eğitim uygulamaları önemli bir yer tutmaktadır. Bilgi çağının ortaya koyduğu gereksinimler, Öğrencilerin bilgiyi sadece ezberlemek yerine, gerçek hayatta kullanabilecekleri şekilde becerileri öğrenmeleri teşvik

edilmiştir (Montaigne, 1580: 23). Yeni Çağ'ın en önemli özelliği, eğitimde insanın merkezi konumunun kabul edilmesidir. Rönesans döneminde hümanizm akımıyla birlikte, insanın potansiyelini tam olarak gerçekleştirmesi ve kişisel gelişimi üzerine odaklanılmıştır. Eğitim, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına ve yeteneklerine uygun olarak tasarlanmıştır (Çüçen, 2003: 30). Yeni Çağ eğitim anlayışı, modern eğitim sistemlerinin temellerini oluşturmuş ve günümüz eğitim felsefesine büyük ölçüde etki etmiştir. İnsan merkezli yaklaşım, geniş bilgi yelpazesi, pratik uygulamaların önemi ve özgürlükçü düşünce, günümüz eğitimde hala önemli prensipler olarak kabul edilmektedir.

Sanayi devrimi ile başlayan eğitimin hak olduğu anlayışı eğitimin herkesin hakkı olduğu bir yapıya dönüşmüştür. 20. yüzyıl, eğitim alanında birçok önemli değişikliğin yaşandığı ve günümüz eğitim sistemlerinin temellerinin atıldığı bir dönemdir. (Aykut, 2022: 165)

Yeni Çağ'ın ilerleyen dönemlerinde, eğitim hakkı evrensel bir hak olarak kabul edilmiştir. Eğitim, sadece belirli bir sınıf veya sosyal statüye sahip bireylere değil, herkese eşit şekilde sunulması gereken bir hizmet olarak görülmüştür (Coşkun, 2019: 609-610). 20. yüzyılın başlarında, birçok ülke eğitim hakkını evrensel olarak tanıyarak zorunlu eğitim politikalarını uygulamaya başlamıştır. (BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, 1989). Bu politikalar, çocukların eğitim almalarını sağlamak ve toplumsal eşitsizlikleri azaltmayı amaçlayarak hayata geçirilmiştir.

Toplumsal değişimin ortaya koyduğu gereksinimler eğitim hakkının yaygınlaşmasını sağlamıştır. Devlet sistemlerinin zorunlu eğitim ve ücretsiz eğitim politikalarıyla, daha fazla çocuk eğitim alma fırsatına sahip olmuştur. Eğitimin geniş kitlelere yayılması toplumun gelişimine ve refahına katkı sağlamıştır.

2.2.7. Bilgiye ulaşımın kolaylaşması

Öğrencilere geniş bir bilgi yelpazesine erişim imkânı sağlanmıştır. Klasik eserlerin yeniden keşfi ve matbaanın icadıyla birlikte bilgi daha erişilebilir hale gelmiş, bu sayede öğrencilere felsefe, sanat, bilim, matematik ve diğer disiplinlerde kapsamlı bir eğitim sunulabilmiştir. Bu gelişmeler, eğitim alanında büyük bir dönüşüme yol açarak, öğrencilere çok yönlü ve derinlemesine bir öğrenme deneyimi kazandırmıştır (Peters, 2006: 14-15). Günümüz bilgi sistemlerinin ortaya koyduğu devasa bilgi yığınları bilginin analizini gerekli kılmaktadır. Eğitimde özgürlük ve bağımsız düşünceye önem verilmiştir. Öğrencilere eleştirel düşünme becerileri kazandırılmış, kendi fikirlerini ifade etme ve sorgulama özgürlüğü tanınmıştır (Locke, 2004: 35). Teknoloji çağının eğitim gerekliliklerinin başında eleştirel düşünme ve

sorgulama gelmektedir. Günümüzde bilgiye ulaşmanın hızlanması, ulaşılan bilginin devasa boyutlarda olması bilginin üretimi kadar anlamlı hale getirecek becerilerin kazandırılmasını gerekli kılmaktadır. İnternet çağında dijital enstrümanlar ve mobil cihaz uygulamaları bilgiyi bir tık mesafeye taşımıştır. Uygulamalar eğitimi görsel olarak zenginleştirirken, teorik bilgilerin uygulamalı yapılmasına olanak sağlayacak bir ekosistem oluşturmuştur. Bilgiye ulaşma hızı sürekli artarken ortaya güvenli bilgiye ulaşma sorunsalı çıkmıştır.

2.2.8. 20. yüzyıl eğitim sistemleri

20. yüzyıl, eğitim alanında birçok önemli gelişmenin yaşandığı ve modern eğitim sistemlerinin temellerinin atıldığı bir dönemdir. Bu süreçte, endüstriyel devrimin etkisiyle başlayan büyük dönüşümler, eğitim sistemlerini sürekli olarak toplumsal ve teknolojik değişimlere uyum sağlamak için dönüştürmüştür (Öztemel, 2018: 26).

Bilgi çağında kişiye özgü öğrenme sistemlerinin yanında, yaparak-yaşayarak öğrenme sistemlerinin de önem kazanması ile klasik eğitim içeriklerinin yanında kişiye özgü müfredat sistemleri de ortaya çıkmıştır (Girgin, 2022: 65)

20. yüzyılda eğitim alanında yaşanan bazı temel gelişmeler şunlardır:

2.2.9. Öğrenme ve öğretme yöntemlerindeki değişimler

20. yüzyılda, öğretmenler öğrenci merkezli yaklaşımları kullanmaktadırlar (Girgin, 2022: 63). Geleneksel sınıflardaki öğretmen merkezli öğretim yerine, öğrencilerin aktif katılımını teşvik eden ve eleştirel düşünme becerilerini geliştiren yöntemler tercih edilmektedir. Geleneksel eğitim sistemlerinde öğretmen belirleyici faktör, öğrenciler edilgen yapıda bulunmaktadır. Toplumsal yapılarda oluşan değişimler, ihtiyaçları ve eğitim sistemleri değiştirmiştir. Teknolojinin oluşturduğu evren insanı merkeze alan etkileşimi yüksek eğitim sistemlerini oluşumuna katkı sağlamaktadır. Günümüz eğitim sisteminde öğretmenler, yönlendirici Eğitim Koçları olarak ön plana çıkmaktadır. Eğitim öğrencinin merkezde olduğu, araştıran bilgiye ulaşan, sentezleyen bir eğitim sistemine dönüşmektedir (Dedeoğlu & Atman, 2022: 281)

2.2.10. Eğitimde küreselleşme

Endüstri devrimi ile oluşan dünya eğitim sistemi Batı ve Doğu bloklarının ideolojik yapılarından etkilenmiştir. İdeolojik toplumsal yapıya uygun insan yetiştirilmesi eğitimin temel fonksiyonlarından birdir (Çetin, 2001: 201). Doğu bloğunun ideolojik yapısının değişmesi ile ortaya çıkan yeni devletler batı bloğunun zihin sistemini benimseyince tek

kutuplu dünya sistemi oluşmuştur. Bu dönemin anlayışı sınırsız dünyadır. Küreselleşme bu dönemin toplumsal hayatlarını değiştirmeye başlamıştır (Ünay, 2021: 18).

20. yüzyılın sonlarına doğru küreselleşme süreci, eğitimi de etkilemiştir (Avşar, 2022: 448). Eğitim sistemlerinin dünya çapında benzeşmesi, batı eğitim anlayışlarının dünya genelinde yayılmasına yol açmıştır. Uluslararası öğrenci değişim programları, uluslararası standartlar ve değerlendirme sistemleri gibi uygulamalar, eğitimin küresel düzeyde daha entegre olmasını sağlamıştır. Ancak, eğitimdeki küreselleşme yerel kültürlerin kaybolma riskini taşır. Küresel bilginin yerel kültürlerle uyumlu bir şekilde entegre edilmesi, çeşitlilik açısından önemlidir (Dikkaya & Özyakışır, 2006: 155).

2.2.11. Teknolojik ilerlemelerin eğitimde kullanımı

20. yüzyıl boyunca teknolojik ilerlemeler, eğitim alanında önemli dönüşümlere neden oldu. Dünya genelinde, seri üretime dayalı ekonomiden bilgi yaratmaya dayalı ekonomiye doğru büyük toplumsal bir değişim yaşanmaktadır. Bilgi teknolojilerinin kullanımı, eğitim sistemlerindeki bu değişimin bir nedeni olarak belirgin bir rol oynamaktadır (Kozma, 2011: 11). Özellikle bilgisayar ve internet gibi teknolojilerin eğitimde kullanımı, öğrenme yöntemlerini ve öğretim materyallerini köklü bir şekilde değiştirmiştir. Uzaktan eğitim, hibrit eğitim sistemleri, sanal sınıf uygulamaları gibi teknoloji yoğunluğu olan uygulamalar eğitim sistemine entegre edilmiştir. Teknoloji odaklı dijital eğitim çağı, akıllı toplumların makine-insan entegrasyonu ile yeni bir boyut kazanma potansiyeline sahiptir.

Bilgi çağında, bu tür tanılamalar, toplumun ihtiyaç duyduğu yenilikçi düşünciyi teşvik eden ve karmaşık problemleri çözebilen bireylerin yetişmesine katkıda bulunmaktadır. Üstün zekalı öğrencilerin potansiyellerini tam olarak keşfetmek ve onları desteklemek, ileri teknolojiler ve bilimsel keşiflerle dolu bir geleceğin temellerini oluşturabilir (MEB, 2024b). Üstün yetenekli bireylerin eğitimi, bir ülkenin geleceği açısından son derece önemlidir. Bu bireyler, genellikle olağanüstü bilişsel yeteneklere sahip oldukları için, bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik gibi alanlarda önemli katkılar sağlayabilirler. Üstün yetenekli bireylerin erken tanınması ve ihtiyaçlarına uygun eğitim almaları, ülkelerin teknolojik ve ekonomik kalkınmasına olumlu yönde katkıda bulunabilir. Bu süreç, yenilikçi düşünciyi teşvik ederek, karmaşık problemleri çözebilen ve yeni teknolojik gelişmeleri mümkün kılan bireylerin yetişmesine olanak tanır. Dolayısıyla, üstün yetenekli bireylerin potansiyellerini keşfetmek ve geliştirmek, bir ülkenin rekabet gücünü artırmak için stratejik bir öneme sahiptir.

Türkiye'de eğitim sistemi, Bilgi Çağı'nın getirdiği dönüşümle birlikte önemli değişimlere ayak uydurmak durumundadır. Geleneksel öğretim yöntemlerinden uzaklaşarak, teknoloji odaklı eğitim modelleri ve dijital araçlarla desteklenen öğretim süreçleri tercih edilmeye başlanmıştır. Bu dönüşüm, öğrencilerin bilgiye erişimini kolaylaştırırken, aynı zamanda özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin eğitim süreçlerine entegrasyonunu da desteklemektedir. Bilgi çağının getirdiği iletişim ve bilgi teknolojileri, öğrencilerin öğrenme süreçlerini zenginleştirerek, farklı öğrenme stillerine ve ihtiyaçlara daha iyi yanıt verebilecek esnek eğitim ortamlarının oluşturulmasına olanak tanımaktadır. Bu bağlamda, Türkiye'deki eğitim sistemi, Bilgi Çağı'nın gerektirdiği dinamik ve yenilikçi yaklaşımlarla, öğrencilerin beceri ve yeteneklerini geliştirmeye yönelik bir dönüşüm sürecinde ilerlemektedir (Çakır vd., 2022: 377-378)

2.3. Türkiye’de Uygulanan Eğitim Politikaları

Okul, kavram ve kurum olarak Anadolu Selçukluları döneminden başlayarak Osmanlılara kadar uzanan bir geçmişe sahiptir. Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan itibaren ilköğretim hizmetleri için halka açık mektepler kurulmuş ve işletilmiştir. Özellikle İstanbul'un fethinden sonra bu alanda daha belirgin adımlar atılmıştır (Akgündüz, 1986: 36).

Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşü ve ardından kurulan Türkiye Cumhuriyeti, eğitim sistemini modernleştirme ihtiyacıyla karşı karşıya kalmıştır. Osmanlı dönemindeki geleneksel medrese sistemi, modern bilgi ve becerilere dayalı bir eğitim anlayışıyla değiştirilmiştir. Cumhuriyet'in ilk yıllarında, laik ve bilimsel bir eğitim modeli benimsenmiş ve okuryazarlık oranlarının artırılması için çaba gösterilmiştir (Bozaslan, 2013: 5).

Kurtuluş savaşı sonrasında yeni oluşturulan devlet, ülkeyi kurtarma ve çağdaş uygarlık seviyesine yükseltme gibi iki temel misyonu benimseyerek, bu hedeflere ulaşmada eğitimi en önemli araç olarak kullanmıştır (Sarıbay, 1985: 56-57). Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan itibaren eğitim, ülkenin modernleşme ve gelişme sürecinde önemli bir role sahip olmuştur. Cumhuriyet dönemi, eğitim sistemini dönüştürmek ve toplumu çağdaş bir düzeye yükseltmek için çeşitli önemli adımların atıldığı bir dönemdir. "Cumhuriyet'in kurucu kadrosu, eğitimi etkin bir politik toplumsallaşma aracı olarak görmüş ve gelecek seçkinler arasında ulusun en yüce topluluğu, Cumhuriyet'in en uygun rejimi ve laikleşmenin çağdaşlaşmanın gerekliliği konusunda bir anlayış birliği sağlamak için kullanmıştır. Bu eğitim sayesinde seçkinlik niteliği kazanacak genç kuşakların, edindikleri politik değerleri topluma

aktaracakları umulmuş ve böylece zamanla toplumun her kesiminde bir kültürel değişim gerçekleşeceği öngörülmüştür (Turan, 2009: 524-525).

2.3.1. Atatürk dönemi Türkiye'sinde eğitim reformları ve modernleşme çabaları

Cumhuriyetin ilanıyla birlikte, eğitim alanında da önemli yenilikler gerçekleştirilmiştir. Atatürk döneminde başlayan eğitimdeki yenileşme faaliyetleri, İsmet İnönü döneminde de devam etmiştir. Eğitimdeki yenileşme politikaları çerçevesinde Atatürk döneminde ulusal ve laik bir eğitim politikası benimsenmiştir. Atatürk döneminde devlet; ülke de yeni bir eğitim idaresi teşkilatının oluşturulmasının sağlanması, ülkenin ihtiyaçları ve çağın gereksinimleri doğrultusunda yeni bir eğitim programının hazırlanması ve eğitim materyallerinin, kaynaklarının ve nitelikli insan gücünün temin edilmesi, ülkeyi olumsuz etkileyebilecek engellere karşı mücadele edecek bir nesil yetiştirmeyi amaçlamıştır. Eğitimin her kesime, her yaşa ve her cinsiyete erişilebilir hale getirilmesi amacıyla revize edilmesi, hedefler arasında öncelikli bir yer tutmuştur. Atatürk 1922 yılında mecliste yaptığı bir konuşmasında oluşturulacak eğitim politikası hakkında şunları söylemiştir:

“Bizim takip edeceğimiz siyasetin temeli, evvelâ mevcut cehaleti ortadan kaldırmaktır. Ayrıntıya girmekten sakınarak, bu fikrimi birkaç kelime ile açıklamak için diyebilirim ki, mutlaka bütün köylüye okumak, yazmak ve vatanını, milletini, dinini, dünyasını tanıttak kadar coğrafi, tarihi, dinî ve ahlâki bilgiler vermek ve dört işlemi öğretmek eğitim programımızın ilk hedefidir”
(Atatürk, 1959: 54).

Cumhuriyet öncesi dönemdeki eğitim kurumları millî bir nitelikten uzaktı. Okullar, mahalle mektepleri ve medreseler, Tanzimat okulları, kolejler ve azınlık okulları olmak üzere üç farklı şekilde ayrılmıştı. Bu ayrım, farklı düşünce tarzlarının, yaşam biçimlerinin ve hatta çağların insanların yetiştirilmesine neden olmuştur. Ülkenin bütüncül bir eğitim sistemine kavuşması için önemli bir adım, 3 Mart 1924 tarihinde kabul edilen 430 sayılı Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile atılmıştır. Bu yasa, eğitim sisteminin birleştirilmesi ve merkezileştirilmesi anlamına gelmiş; aynı zamanda eğitimin demokratikleştirilmesi ve laikliğin uygulamaya geçirilmesi gibi iki temel özelliği bünyesinde barındırmıştır (Çetin & Gülseren, 2003: 160). 430 sayılı Tevhid-i Tedrisat Kanunu, 6 Mart 1924'te yürürlüğe girmiştir. Bu yasa ile ülkedeki tüm eğitim kurumları, mahalle mektepleri, medreseler, idadiler, sultaniler, yabancı dilde eğitim veren kolejler ve azınlık okulları, Merkezi Eğitim Bakanlığına bağlanmıştır. Kanunun uygulanmasından sorumlu olan Milli Eğitim Bakanı Vasıf Bey, bu süreçte medreselerin kapatılmasını sağlamıştır, bu da eğitim ve öğretimde birliği ve bütünlüğü sağlamıştır. Bu

adım, eğitimdeki ayrılıkları ortadan kaldırmış ve ülke genelinde standart bir eğitim sistemi oluşturmuştur (Akgün, 1992: 186).

3 Mart 1924 yılında yayınlanan Tevhid-i Tedrisat Kanunu (Eğitim Birleştirme Yasası) Türkiye Cumhuriyeti'nin eğitim alanında önemli bir dönüşümü sağlayan ve Osmanlı İmparatorluğu'ndaki geleneksel eğitim sistemini modernize eden bir yasadır. Bu yasa eğitim sistemini önemli ölçüde değiştirmiştir. Bu Yasanın eğitim sisteminde meydana getirdiği değişiklikler şunlardır:

2.3.2. Merkezi eğitim yönetimi

Tevhid-i Tedrisat Kanunu, eğitimde merkeziyetçi bir yaklaşım getirmiştir. Öncesinde farklı gruplar ve cemaatler tarafından işletilen çok sayıda eğitim kurumu bulunmaktaydı. Ancak bu yasa ile eğitim, merkezi bir yapı altında toplanmış ve devletin kontrolü altına alınmıştır. Bu, eğitim sisteminin daha koordineli ve standart hale getirilmesine olanak sağlamıştır (Çelik, 2014: 293).

Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile birlikte eğitim sisteminde laik bir anlayış benimsenmiştir. Din eğitimi ve dini kurumlarla ilişkilendirilen eğitim uygulamaları azaltılmış, devlet okullarında dini içerikli eğitimler kısıtlanmıştır. Böylelikle, eğitim sistemi daha seküler bir yapıya kavuşmuş ve dini etkilerden arındırılmıştır (Çelik, 2014: 293).

Maarif teşkilatına dair kanun ile birlikte zorunlu eğitim sistemi oluşturulmuştur. Yasaya göre, her çocuğun belli bir eğitim sürecini tamamlaması zorunlu hale getirilmiştir. Bu, okuryazarlık oranlarının artırılmasına ve toplumun genel eğitim düzeyinin yükselmesine katkıda bulunmuştur (TBMM, 1926).

Kanun, standart eğitim programlarının oluşturulmasını da sağlamıştır. Böylelikle, Türkiye genelinde tüm okullarda aynı müfredat ve eğitim standartları uygulanmıştır. Bu da eğitim sisteminin daha tutarlı ve etkili olmasını sağlamıştır (Başar, 1988: 162-163).

Tevhid-i Tedrisat Kanunu, eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak amacıyla da önemli bir adım olmuştur. Özellikle kırsal bölgelerdeki çocukların eğitime erişim imkanlarını artırmış ve kırsal kesim ile şehirler arasındaki eğitim farklarını azaltmıştır (Öztürk, 2014: 235 -236).

Mustafa Kemal Atatürk'ün liderliğinde, Türkiye'de eğitim alanında önemli reformlar gerçekleştirilmiştir. 1924'te Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile eğitimde merkeziyetçi bir yaklaşım benimsenmiş ve milli eğitim sistemi oluşturulmuştur. Yeni Türk harflerinin kabul edilmesi ve dilde sadeleşme politikalarıyla birlikte eğitim, Türk ulusal kimliğinin oluşturulmasında

önemli bir araç haline gelmiştir. Atatürk, eğitimin toplumsal ve ekonomik kalkınmanın temel bir unsuru olduğuna inanmış ve bu doğrultuda eğitim alanında yapılan reformları desteklemiştir (Demirtaş, 2008: 162). Mustafa Kemal Atatürk bu eğitim sisteminin amacını;

“Millî Eğitimin gayesi yalnız hükümete memur yetiştirmek değil, daha çok memlekete ahlaklı, karakterli, cumhuriyetçi, inkılâpçı, olumlu, atılgan, başladığı işleri başarabilecek kabiliyette, dürüst, düşünceli, iradeli, hayatta rastlayacağı engelleri aşmaya kudretli, karakter sahibi genç yetiştirmektir. Bunun için de öğretim programları ve sistemleri ona göre düzenlenmelidir” (Palazoğlu, 1999: 213) şeklinde belirtmiştir.

1926 yılında çıkarılan 789 sayılı Maarif Teşkilatına Dair Yasa ile; Türkiye'de herhangi bir okulun Millî Eğitim Bakanlığı'nın izni ve onayı almadan açılmayacağı, diğer bakanlıklara bağlı ortaöğretim kurumlarının öğretim programlarının yapma görevinin Millî Eğitim Bakanlığı'na ait olduğu ve yerel yönetimlerce yürütülen mesleki teknik öğretim kurumlarının Bakanlık bünyesine alınması, eğitim örgütlenmesi çalışmalarını ileri seviyeye taşıırken eğitimde merkezileşmeyi artırmıştır.

Eğitimi Yaygınlaştırma çalışmaları ile paralel olarak 1928 yılında, okur-yazar oranını artırmak, öğretimi kolaylaştırmak ve Türkçeyi ortak dil haline getirmek amacıyla Lâtin temelli yeni bir alfabe kabul edilmiştir. Bu adım, Türkçe'nin yabancı dillerin etkisinden kurtarılmasını, bilimsel gelişmelere uygun hale getirilmesini ve yanlış kullanımının önlenmesini hedeflemiştir. 1931 yılında Türk Tarih Kurumu, 1932 yılında ise Türk Dil Kurumu kurularak bu amaçlara yönelik çalışmaların koordinasyonu sağlanmıştır. Yeni alfabenin halka öğretilmesi için geniş kapsamlı bir okuma-yazma faaliyeti başlatılmıştır. Ayrıca ders kitapları, sözlükler ve tüm resmi basılı yayınlar, yeni alfabeye uygun hale getirilmiştir. Bu adımlar, eğitimde dilin standartlaştırılması ve yaygınlaştırılması konusunda önemli bir ilerleme sağlamıştır (Çetin & Gülseren, 2003: 161).

Atatürk dönemindeki eğitim çalışmaları, Türkiye'nin modernleşmesi ve kalkınması için temel bir unsur olmuştur. Bu çalışmalar, Türkiye'nin eğitim sisteminin çağdaş standartlara uyum sağlamasına ve toplumsal dönüşümün hızlanmasına katkıda bulunmuştur.

2.3.3. 1939 -1950 dönemi eğitim politikaları

Bu dönemde demokratikleşme ve Batı sistemleriyle entegrasyon çabaları, çok partili döneme geçişle birlikte eğitim sisteminde modernleşme çabaları olarak kendini göstermiştir. Bu dönemde yapılan çalışmalar, öğretmen yetiştirmeyi artırmak amacıyla okulların açılması, yasal düzenlemelerle eğitimin belirli bir çerçeve altına alınması ve eğitim seviyesinin yükseltilmesine yönelik çabalar gösterilmiştir.

17 Nisan 1940'ta çıkarılan Köy Enstitüleri Yasası ile köy okullarında görev alacak öğretmenlerin yetiştirilmesi amacıyla kent ve kasabalardan uzak, geniş arazilere sahip uygun yerlerde Köy Enstitüleri kurulmaya başlanmıştır. Enstitülerin ilk resmi öğretim programı ise 1943 yılında yayımlanmıştır. Ayrıca, 1942-43 öğretim yılında Hasanoğlu Köy Enstitüsü bünyesinde Yüksek Köy Enstitüsü açılarak, Köy Enstitülerine öğretmen, bölge okullarının yöneticileri, gezici başöğretmenler ve ilköğretim müfettişleri yetiştirmek amacıyla eğitim vermeye başlanmıştır (Şeren, 2008: 210-211).

Köy Enstitüleri sisteminin en büyük katkısı, o güne kadar sadece eğitim kitaplarında bulunan ancak geleneksel eğitimin etkisiyle pratiğe dökülemeyen eğitim ilke ve yöntemlerini, doğanın içinde yaşayarak hayata geçirmesidir. Bu sistem, somut bir örnek olarak tarımsal faaliyetlerin okul müfredatına dahil edilmesini sağlamıştır. Köy Enstitüleri öğretmen adayları, doğada bu faaliyetleri bizzat yaşayarak öğrenmişler ve gittikleri okullara da bu uygulamaları taşımışlardır (MEB, 2024a).

Bu dönemde eğitimle ilgili yapılan diğer çalışmalar arasında, 1942'de çıkarılan 4304 sayılı kanunla ortaöğretim düzeyinde mesleki ve teknik öğretime ağırlık verilmesi yer almaktadır. Bu çabaların meyvesi olarak, 1938-1939 öğretim yılında ortaöğretim içinde mesleki ve teknik öğrenim gören öğrencilerin oranı %10,3 iken, 1950-1951 öğretim yılında bu oran %37,1'e yükselmiştir (Adem, 2000: 45). 1939-1945 yılları arasında yaşanan İkinci Dünya Savaşı, toplumsal yapılarla birlikte eğitim sistemlerini de etkilemiştir. Eğitim döneminin şartlarından dolayı yeterli mesafe alınamamıştır. Ancak 1946 yılında üniversitelerle ilgili yasal düzenlemeler yapılmıştır.

1945'ten sonra ülkede çok partili yaşama geçildiğinde, eğitimde demokratikleşme üzerinde daha fazla vurgu yapılmıştır. Bu dönemde atılan önemli adımlardan biri, çağdaş ve evrensel anlamda bir üniversite anlayışının ürünü olan 1946 yılında yasalaşan 4936 sayılı Üniversiteler Kanunu'dur. Bu kanunla üniversiteler, özerkliği ve tüzel kişiliği olan yüksek bilim, araştırma ve öğretim kurumları olarak tanımlanmıştır. Bu sayede, Atatürk döneminde laik ve Batılı düşünce yapısına ve ülkenin siyasi yapısına uygun hale getirilen üniversitelerin, bu dönemde siyasi kontrolden çıkarılması sağlanmıştır (Giorgetti & Batır, 2008: 50).

2.3.4. 1950 – 1960 Menderes dönemi eğitim politikaları

Türkiye'de 2. Dünya Savaşı'nın zorlu şartlarından sonra, 1950'li yıllarla birlikte eğitim ve öğretim alanında önemli reformlar gerçekleştirilmiştir. Özellikle Menderes döneminde, ülkenin mali yapısını iyileştirmeye yönelik çalışmaların yanı sıra eğitime de büyük önem

verilmiştir. Okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim alanlarında çeşitli iyileştirmeler yapılmış ve dünyadaki eğitim alanındaki gelişmeler yakından takip edilerek ülkede uygulanmıştır. Bu dönemde, eğitim sistemine yönelik yapılan reformlar, Türkiye'nin eğitim seviyesini ve kalitesini artırmaya yönelik bir çabanın bir parçası olmuştur (Karakök, 2011: 89).

Demokrat Parti'nin iktidarı boyunca üzerinde önemle durduğu konulardan biri ilköğretim olmuştur. İlköğretim için bir kanun tasarısı hazırlanmış ancak yasalaşamamıştır. Ortaöğretimi oluşturan unsurların maddi, araç gereç ve program olarak eksik olduğunu düşünen Demokrat Parti, özel programlı liseler açarak, mesleki ve teknik eğitime büyük önem vermiş ve birçok meslek lisesi kurmuştur. Eğitimde fırsat eşitliği kapsamında okulu bırakanlar ve çeşitli nedenlerle okuyamamış olanlar için Akşam Okulları açılmıştır. 1957 yılında Fen Liseleri açılarak, lise mezunu sayısında büyük bir artış yaşanmış ve bu durum üniversiteye girişte yoğunlukları beraberinde getirmiştir. Demokrat Parti'nin iktidarı süresince, üzerinde en çok durulan ve sayısal alanda ivme kazanılan eğitim kademesi ise yükseköğretim olmuştur. DP'nin iktidarı devraldığı 3 üniversite ve 8 yüksekokulu, iktidarın sonunda 8 üniversite ve 23 yüksekokula çıkarmıştır (Tangülü, 2012: 394-397).

1950–1960 yılları arasında çok partili sisteme geçilmesi, hayatın her alanında olduğu gibi eğitim alanında da önemli değişikliklere yol açmıştır. Köy Enstitülerinin kaldırılması ve yeni üniversitelerin açılması gibi önemli reformlar, Türk eğitim tarihinde göz ardı edilemeyecek köşe taşlarından birkaçıdır. Menderes Dönemi, farklı ideolojik görüşlere sahip kesimler tarafından çeşitli şekillerde yorumlansa da, eğitim alanında ciddi atılımların yapıldığı açıktır. 1940'lı yıllarda genel bütçeden Millî Eğitim'e ayrılan pay %6–7 civarındayken, Menderes Hükümeti'nin askeri darbe ile görevden uzaklaştırıldığı 1960 yılında bu oran iki kat artarak %13'ün üzerine çıkmıştır. Bu değerler, eğitim faaliyetlerine verilen önemin bu dönemde daha da arttığını göstermektedir (Karakök, 2011: 97). Menderes döneminin 27 Mayıs 1960 darbesiyle sona ermesi demokratik hayatı kesintiye uğratarak toplumda demokrasinin yerleşmesini engellemiştir. Bu dönemde yapılan birçok değişiklikte toplumsal yapı önemli ölçüde dönüşmüştür.

2.3.5. 1960 -1980 dönemi eğitim politikaları

1960. Darbesi ile demokratik yönetim ve anayasa kesintiye uğramış, darbe yönetimi tarafından hazırlanan yeni anayasa ile yeni bir toplumsal yapının oluşmasının yolu açılmıştır. Anayasanın yanında çok sayıda yasal düzenleme yapılmış ve yeni kurumlar oluşturulmuştur.

Bu dönemde çıkarılan yasa ve yönetmeliklerle eğitim sistemi yeni bir çerçeveye kavuşmuştur. Bu dönemde çıkarılan düzenlemeler şunlardır:

1961 yılında 222 sayılı İlköğretim kanunu çıkarılmıştır. Kanunun 3 maddesi ile 6 -14 yaşında öğrencilere eğitim mecburi hale getirilmiştir. Bu kanunla ilköğretim okullarının gelir kaynakları, öğrenci alım metotları gibi konulara çözümler getirilmiştir (222 Sayılı Kanun, 1961).

1973 yılı, Türk millî eğitim sistemi ve öğretmen yetiştirme açısından önemli bir dönemdir. Bu yıl, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu çıkarılmıştır. Kanunun kapsamı 1. maddede şöyle belirtilmiştir:

"Bu Kanun, Türk milli eğitiminin düzenlenmesinde esas olan amaç ve ilkeler, eğitim sisteminin genel yapısı, öğretmenlik mesleği, okul bina ve tesisleri, eğitim araç ve gereçleri ve Devletin eğitim ve öğretim alanındaki görev ve sorumluluğu ile ilgili temel hükümleri bir sistem bütünlüğü içinde kapsar" (MEB, 1973).

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile millî eğitim sistemi, amaç, ilke, yapı, kuruluş ve işleyiş yönünden bütünsel olarak belirlenmiş ve zorunlu eğitim, 5+3 şeklinde 8 yıla çıkarılarak "Temel Eğitim" adı altında yeniden düzenlenmiştir. Aynı kanunla, öğretmen adaylarının yüksek öğrenim görmesi zorunlu hale getirilmiş ve öğretmenlik hizmeti öncesi öğretmen eğitimi, ortaöğretimden yükseköğretim düzeyine yükseltilmiştir.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, Türk Milli Eğitimini temel ilkeleri belirlemiştir. Bu ilkeler, Türkiye'deki eğitim sisteminin temelini oluştururken ve eğitim politikalarının şekillendirilmesinde rehberlik etmektedir. Bu kanunla belirlenen temel ilkeler şunlardır:

Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlılık; Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün ilke ve inkılaplarına bağlılık, eğitim sisteminin temel taşlarından biridir. Eğitim, Atatürk'ün laiklik, çağdaşlık, milliyetçilik ve bilimsellik gibi ilke ve inkılapları doğrultusunda şekillendirilir (1739 sayılı Kanun, 1973).

Laiklik; Türk eğitim sistemi, din ve devlet işlerinin ayrılmasını sağlayan laiklik ilkesine dayanır. Eğitim kurumları dini referanslardan bağımsız olarak yönetilir ve öğretim programları laik bir perspektifle hazırlanır (1739 sayılı Kanun, 1973).

Eşitlik; Eğitimde fırsat eşitliği ilkesi, herkesin eğitim hakkına sahip olduğunu ve bu hakkın herkes için eşit şekilde sağlanması gerektiğini vurgular. Her çocuğun, bağlı olduğu sosyal, ekonomik veya kültürel faktörlerden bağımsız olarak eğitim alma hakkı vardır.

Milliyetçilik; Türk Milli Eğitiminin temel ilkelerinden biri de milliyetçiliktir. Bu ilke, Türk milletinin birliğini ve beraberliğini güçlendirmek amacıyla milli değerlerin ve tarihin önemini vurgular (1739 sayılı Kanun, 1973).

Bilimsellik; Eğitim, bilimsel yöntemler ve bilgiye dayalı olarak gerçekleştirilir. Bilimsel düşünce ve araştırma, öğrencilere öğretilen temel kavramlardan biridir ve eğitim kurumlarında bilimin yaygınlaştırılması teşvik edilir (1739 sayılı Kanun, 1973).

Bu ilkeler, Türk Milli Eğitiminin ana hatlarını çizer ve eğitim sisteminin doğru yönde ilerlemesini sağlamak için rehberlik eder. Bu temel ilkeler, eğitim politikalarının oluşturulması ve uygulanmasında önemli bir rol oynar.

1973 yılında 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu çıkarılmıştır. 1960 -1980 döneminde 12 yeni üniversite açılmış, üniversite sayısı 19 olmuştur. Bu dönemde yüksek öğretimde okuyan öğrenci sayısında büyük artışlar olmuştur (Günay, & Günay, 2011: 7).

1974-75 öğretim yılından itibaren, ilk öğretmen okulları "Öğretmen Lisesi" adını alırken, bazı ilk öğretmen okulları da iki yıllık Eğitim Enstitülerine dönüştürülmüştür. Bu dönemde, temel eğitim okullarının 11. kademesinde yer alan iş teknik, ev ekonomisi, ticaret ve tarım derslerini okutacak öğretmenlerin yetiştirilmesi amacıyla 1975 yılında Ankara'da Endüstriyel Sanatlar Yüksek Öğretmen Okulu açılmıştır. 1982 yılında çıkarılan 41 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile, iki yıllık Eğitim Enstitüleri üniversitelere devredilmiş, Endüstriyel Sanatlar Yüksek Öğretmen Okulu da Mesleki Eğitim Fakültesi bünyesinde Teknoloji Eğitimi Bölümü olarak yer almıştır (Duman, 1999: 100). Bu düzenlemeler, öğretmen yetiştirme süreçlerinin yükseköğretim düzeyine taşınmasını ve öğretmenlik mesleğinin profesyonel standartlarının yükseltilmesini amaçlamıştır.

2.3.6. 1980 - 2000 dönemi eğitim politikaları

12 Eylül 1980 darbesi, ülkede 70'li yıllarda artan bölünmüşlük ve kaos ortamını sona erdirirken, demokratik kültür ve gençlik üzerinde önemli değişikliklere yol açmıştır. Darbe sonrası oluşturulan Milli Güvenlik Konseyi kararları ve sonrasında 1982 yılında kabul edilen anayasa ile eğitim ve toplumsal örgütlenme konularında büyük değişimler yaşanmıştır (Milli Güvenlik Konseyi Bildirileri, 1980). 1980-2000 dönemi Türkiye'de eğitim açısından önemli değişimlerin yaşandığı bir süreçtir (Ayaz, 2015: 335-336). Bu dönemdeki bazı önemli olaylar ve gelişmeler şunlardır:

12 Eylül darbesi ve eğitim; 12 Eylül 1980 askeri darbesi sonrasında Türkiye'de birçok alanda olduğu gibi eğitim sistemi de önemli değişikliklere uğramıştır. Darbe sonrası dönemde, eğitim

alanında çeşitli reformlar yapılmış ve bazı öğretmenler ile öğrenciler, siyasi faaliyetleri nedeniyle okullardan uzaklaştırılmıştır (Özcan, 2018: 195). Bu süreçte, 1982 Anayasası'nın 24. maddesi önemli bir değişiklik getirmiştir. Söz konusu madde, "Din ve ahlâk eğitim ve öğretimi devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Din kültürü ve ahlâk öğretimi ilk ve ortaöğretim kurumlarında okutulan zorunlu dersler arasında yer alır" hükmünü içermektedir (Anayasa, 1982). Bu düzenleme, din kültürü ve ahlâk öğretiminin zorunlu dersler arasına alınması ve bu derslerin devletin gözetim ve denetimi altında verilmesi esasını getirmiştir.

"Yükseköğretim, 1981'de çıkarılan 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile akademik, kurumsal ve idari yönden yeniden yapılanma sürecine girmiştir. Bu kanunla ülkemizdeki tüm yükseköğretim kurumları Yükseköğretim Kurulu (YÖK) çatısı altında toplanmış, akademiler üniversitelere, eğitim enstitüleri eğitim fakültelerine dönüştürülmüş ve konservatuvarlar ile meslek yüksekokulları üniversitelere bağlanmıştır" (YÖK, 2024).

1980'lerde Türkiye'deki üniversitelerde yapılan düzenlemelerle birlikte, üniversiteye giriş sınav sistemi değiştirilmiş ve Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) kurulmuştur. Bu dönemde özellikle üniversitelerin sayısında artış yaşanmıştır. 1980 yılında 19 olan üniversite sayısı 73'e çıkmıştır. Bu dönemde vakıf üniversiteleri de açılmıştır (Günay & Günay, 2011: 7).

Eğitim politikalarındaki değişimler; 1980'ler ve 1990'larda, Türkiye'de eğitim politikalarında çeşitli değişimler ve reformlar gerçekleştirilmiştir. Özellikle ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde müfredatlar yenilenmiş, öğretim yöntemleri ve materyalleri modernize edilmiştir (Ayaz, 2015: 325).

Turgut Özal döneminde ekonomide devletçi yapıdan özel sektör ağırlıklı bir düzene geçiş yaşanırken, eğitim sistemi de bu dönüşüme ayak uydurmuştur. Özel eğitim kurumlarının ve vakıf üniversitelerinin eğitimdeki payı artmıştır (Duman, 2008: 201). Ayrıca iletişim altyapılarında meydana gelen gelişmeler, eğitim sistemlerini birbirine yaklaştırırken dönüştürmüştür. Teknolojinin gelişmesine bağlı olarak teknoloji eğitimde daha yoğun bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Slayt makineleri, tepegözler ve bilgisayarların eğitimde kullanılması, donanımsal kaliteyi artırmıştır. Ancak bu dönemde kırsal şehirlere olan yoğun göç, şehirlerdeki eğitim sistemlerinin yükünü artırmıştır. Bu durum eğitim kurumlarına ve öğretmenlere olan ihtiyacı sürekli olarak artırmıştır. Büyük şehirlerdeki kalabalık sınıflar ise eğitimin kalitesinde ve eğitime erişimde sorunlara yol açmıştır (Ayaz, 2015: 325).

2.3.7. 2000 - 2024 AK parti dönemi eğitim politikaları

2000'li yıllar, Türkiye'de eğitimin dönüştüğü ve değiştiği bir dönemdir. Eğitimde teknolojik altyapının geliştiği, Fatih Projesi kapsamında okulların akıllı tahtalar ile donatıldığı ve öğretmen ve öğrencilere tabletlerin dağıtıldığı bir dönem yaşanmıştır. Bu sayede toplumda teknolojik farkındalık artmıştır. Ekonomik refahın artmasıyla birlikte toplumun eğitime verdiği önem de artmış, eğitim harcamaları yükselmiştir. Özel eğitim kurumları bu dönemde teşvik edilmiş, bu kurumlara giden öğrencilere eğitim destekleri sağlanmıştır. AK Parti dönemi, Türkiye'de okul, öğretmen ve donanım sayılarında en yüksek artışın yaşandığı dönemdir (Özyılmaz, 2023).

Milli eğitim bakanlığı 2022 -2023 eğitim verilerine göre okul öncesinde okullaşma oranı %95,21, İlkokullarda % 95,29, Ortaokullarda okullaşma oranı % 91,20, Ortaöğretimde okullaşma oranı % 91,70 oranları ile okullaşma oranlarında yüksek oranlara ulaşılmıştır (MEB, 2023b).

2000-2024 dönemi Türkiye'de eğitim alanında çeşitli değişimler ve gelişmelerin yaşandığı bir süreçtir. 2000'li yılların ortalarından itibaren teknolojinin eğitimde kullanımı önem kazanmıştır. Bilgisayar destekli öğretim, uzaktan eğitim ve dijital içeriklerin eğitim süreçlerinde yaygınlaşması sağlanmıştır. Fatih Projesi ile okulların teknolojik altyapısı güçlendirilmiş, öğrenci ve öğretmenlere tablet dağıtımı ile teknolojik fırsat eşitliği amaçlanmıştır (MEB, 2010).

Bu dönemde özellikle üniversitelerin sayısında artış yaşanmıştır. 2000 yılında 73 olan üniversite sayısı 208'e çıkmıştır. Bu üniversitelerin 129 tanesi devlet, 75 vakıf üniversitesi ve 4 vakıf meslek yüksek okulu bulunmaktadır (YÖK, 2024).

2.4. Eğitim ve Okul Sistemleri Arasındaki İlişki

Okullar, toplumsal olarak açık sistemlerdir. Girdilerini aldığı toplumdan, amaçlarını gerçekleştirmek için kurulduğu toplumdan alan ve bu girdileri işleyerek yine topluma çıktı olarak sunan okullar, açık sistem özelliğine sahiptir. Bu bağlamda, okulların toplumla birlikte düşünülüp ele alınması daha doğru bir yaklaşım olabilir (Aydın, 2004: 161).

Endüstri toplumuyla birlikte okul sistemleri önem kazanmıştır. Okullar, toplumsal inanışları yansıtan ve devletlerin insan anlayışına uygun bireyler yetiştirmeyi amaçlayan kurumlardır. Öğrencileri devletlerin insan yetiştirme politikalarına uygun olarak yetiştirirken, eğitim görenlerin beklentilerini karşılamaya yönelik müfredat sistemlerine sahiptirler. Eğitimden

beklentiler ile okulların toplumlar üzerindeki etkisi arasında bir ilişki bulunmaktadır (Aydın, 2002: 6-7).

Günümüzde etkili okul kavramı ortaya çıkmıştır. Okul, öğrencinin ilgi ve ihtiyaçlarına ne kadar cevap verebiliyorsa, o kadar etkilidir. Eğitimdeki etkinlik, hem niteliksel hem de niceliksel verimlilik açısından değerlendirilebilir.

Okulların çeşitli amaçları için çeşitli etkililik seviyeleri söz konusudur. Mesleki bir okulda, öğrencinin mesleki becerileri okulun etkinliğini belirlemekte önemli bir rol oynarken, öğrencinin kişisel gelişimine katkı sağlamayı amaçlayan okullarda farklı ölçütler önem taşımaktadır. Okul etkinliğini değerlendirirken, okulun işlevleri göz önünde bulundurulmalıdır (Balcı, 2011: 94). Etkili okul araştırmaları, otorite ve hiyerarşiye dayanan okul içi ilişkilerin yerini paylaşılan sorumluluk ve işbirliğine bırakmıştır. İnsan ve insani ilişkilere odaklanan etkili okul araştırmalarıyla, öğretmenlerin mesleki gelişimlerine vurgu yapılarak aşırı kontrol ve denetim yerine kurum içi iletişim ve sosyal ilişkilere önem verilmiştir (Kaplan, 2008: 11). Günümüzde yöneticilik anlayışı liderlik anlayışına doğru kaymıştır. Denetleyici bir yaklaşımdan ziyade çalışanları harekete geçiren bir tutuma dönüşmüştür (Ünal & Ada, 2007: 121).

Günümüzde eğitimin ve okulların rolleri ve sorumlulukları sürekli değişmekte ve genişlemektedir. Bu süreçte, okulların birçok sorunla karşı karşıya kaldığı ve bu sorunlara cevap vermede zorlandığı gözlenmektedir. Bu durumda, toplumun desteğinin ve iş birliğinin sağlanmasının, kaynak sorunları ve diğer tüm zorlukların üstesinden gelmede önemli olduğu söylenebilir (Kurt, 2005: 23). Etkili okulların odak noktası öğrencilerdir ve amacı, her öğrencinin başarılı olmasını sağlamaktır. Bu okullarda çeşitli ve zengin programlar sunularak öğrencilerin çok yönlü gelişimine katkı sağlanır. Olumlu bir örgütsel iklimin hâkim olduğu etkili okullarda, öğretmenler ve öğrencilerin sorumluluklarını en iyi şekilde yerine getirebilecekleri bir ortam oluşturulur. Bu ortamlarda sürekli ve etkili hizmet içi eğitimler sağlanırken, aile ve toplum da eğitime katılım sağlar. Etkili okulların amacı net bir şekilde belirlenir ve eğitim programları öğrencilerin en uygun şekilde öğrenmelerini sağlamak üzere tasarlanır. Fiziksel şartlar da etkili bir öğrenme ortamı için uygun hale getirilir. Bu okullarda Her çocuk öğrenebilir prensibi benimsenir ve başarıyı ölçen işlevsel göstergeler bulunur. Yeniliklere açık bir yaklaşım sergilenir ve yönetimden çok liderlik ön planda tutulur. Bir misyon belirlenir ve okulun tüm paydaşları bu misyonu gerçekleştirmek için iş birliği yapar. Tüm tarafların okul geliştirme sürecine katılımı teşvik edilir (Vural, 2005: 28-29).

Etkili okul ve etkili öğretmen arasında sağlam bir ilişki bulunur. Etkili bir sınıf atmosferi oluşturmak, öğretmenin öğretim yöntemleri ve bu alandaki becerileri, etkili bir müfredat ve sınıf yönetimi ile sağlanır. Etkili bir okulun temeli, etkili sınıfların kurulmasıyla atılır. Okul yönetimi ve uygulamaları ise bu süreci destekleyen önemli unsurlardan biridir (Balcı, 2011: 24).

2.5. Eğitimde Öğretmenin Rolü

Öğretmenlik, 19. yüzyıldan itibaren birçok ülkede bir meslek olarak tanımlanmaya başlanmıştır. Bu durumun temel nedeni, zorunlu eğitimin yaygınlaşması ve bu süreçte öğretmen ihtiyacının artmasıdır. Zorunlu eğitim politikalarının uygulanması, eğitim kurumlarının sayısının artmasını ve bu kurumlarda görev yapacak nitelikli öğretmenlere olan talebin yükselmesini beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda, öğretmenlik mesleği, profesyonel bir kimlik kazanarak eğitim sistemlerinde merkezi bir rol oynamaya başlamıştır (Özoğlu vd., 2013: 18).

Eğitim, insanın yaratılışından itibaren öğretmen merkezlidir. Öğretmenin bilgi seviyesi, öğrencilerin yetişmesinde çok önemli bir rol oynamaktadır. Toplumu dönüştürme ve eğitme görevi, öğretmenliğe ve eğitim işine kutsallık atfedilmesine yol açmıştır. İlk dönem öğretmenleri, bir alanda uzmanlaşma yerine çok sayıda alanda uzmanlaşmışlardır. İlk dönem öğretmenleri olan filozoflara bakıldığında, bu durum daha iyi anlaşılmaktadır.

Eğitimin amacı, bireylerde toplumca arzulanan davranışları oluşturmak ve geliştirmektir. Hedeflenen davranışları belirleme, program hazırlama, fiziksel ortamı düzenleme, araç-gereç sağlama, öğretim etkinliklerini uygulama ve sonuçları değerlendirme gibi işlemleri içerir ve bu işlemleri yürütme sorumluluğu öğretmene aittir. Öğretmen, öğretim sürecinde yüzyıllardır başrolü üstlenmiştir (Kuzgun, 1991: 72).

Eğitim, insan kişiliğini geliştirmede kültürel etkenlerden biridir. Çağdaş toplumlar, yeni kuşakları toplum üyeliğine dönüştürme işini tesadüfe bırakmazlar. Toplum açısından önemli olan bu gereksinimi karşılamak için kendi eğitim sistemlerini oluştururlar. Eğitim sisteminin en önemli unsuru öğretmendir. Eğitim sisteminin başarısı, temelde sistemi işletecek olan öğretmenlerin niteliklerine bağlıdır. Toplumumuzda öğretmenin rolü giderek artarken, buna rağmen statüsü azalmaktadır. Bu rollerin gereğine uygun bir statü kazandırılması için çaba gösterilmelidir (Gülbahar, 2004: 223).

Okullarda verilen eğitim ve öğretim faaliyetlerinin etkililiği, eğitimin en temel paydaşı olan öğretmenin niteliğine bağlıdır (Atman, 2022: 293). Eğitimde öğretmenin rolünün değişimi,

zamanla toplumsal, kültürel ve teknolojik değişimlerin etkisiyle şekillenmiştir. Sanayi sonrası döneme kadar, öğretmenler genellikle bilgi aktaran, dersleri yöneten ve sınıfın disiplinini sağlayan figürler olarak görülmekteydi. Ancak günümüzde öğretmenlik, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarını anlayan, öğrenme ortamlarını yöneten, öğrencilerin eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini geliştiren bir rol haline gelmiştir.

Günümüzde teknolojinin hızla ilerlediği, insanlığın yaşamını kolaylaştırmak için çeşitli aletler ürettiği bir dönemde, öğretimi kolaylaştırmak üzere yapılan öğretim makineleri ve bilgisayarlar bile öğretmenin değerini azaltmamıştır. Öğrenme etkinliği, sadece öğrenilecek konu ile öğrenci arasındaki mekanik bir etkileşim değildir; aynı zamanda sıcak insan ilişkilerini gerektiren bir etkinliktir. Bu nedenle, hangi tür öğrenme aracı kullanılırsa kullanılsın, öğretmenin öğretimdeki rolü azalmamaktadır (Oktay, 1991: 189).

Günümüzde öğretmenin rolü değişmeye başlamıştır. Artık öğretmenden beklenen, öğrenciye sadece bilgiyi aktarması değil, aynı zamanda bilgiye ulaşma yollarını öğretmesidir. Öğrencilerin öğrenmeyi öğrenmesi ve grup çalışmaları ile öğrenebilme yeteneklerinin geliştirilmesinde, öğretmen yönlendirici bir mentor rolündedir.

Öğretmen, sadece uygulayıcı değil, aynı zamanda değişim uzmanı rolüne odaklanmalıdır. Öğretmenin amacı, okulun gelişimine katkı sağlamak ve bunu gerçekleştirebilmek için sürekli mesleki gelişimini sürdürmelidir. Başarılı bir öğretmen olabilmek için pedagojik, psikolojik, sınıf yönetimi ve sosyolojik alanlarda geniş bir bilgiye sahip olması gerekmektedir. Bu geniş yelpazede bilgi ve becerilere sahip olmak, öğretmenin başarısına olumlu bir şekilde katkıda bulunacaktır. Başarılı bir öğretmen, bilgiyi analiz edebilme, farklı öğrencilere uygun materyaller geliştirebilme, fikirleri sentezleyebilme, açık ve etkili iletişim kurabilme, öğrenci çalışmalarını değerlendirme ve geribildirim sağlama yeteneklerine sahip olmalıdır. Ayrıca öğrenci gelişimini etkili bir şekilde yönetebilme becerisi de büyük önem taşır (Balcı, 2011: 145).

Bilgi çağında, her öğrencinin bireysel farklılıklarının zenginlik olarak değerlendirildiği bir eğitim sistemi ön plandadır. Öğrencilerin çoklu zekalara sahip olduğu ve bu zekâ türlerine bağlı olarak farklı hızlarda öğrendikleri kabul edilmektedir. Bu durumda, öğretmenin rolü daha da kritik hale gelmektedir. Öğretmenler, öğrencilerin farklı öğrenme ihtiyaçlarını karşılamak, onlara uygun öğrenme ortamları sağlamak ve bireysel potansiyellerini ortaya çıkarmak için çaba göstermektedirler. Öğretmenler, öğrencilerin farklı zekâ alanlarını tanıyarak öğretimlerini kişiselleştirmekte ve öğrencilerin kendilerini geliştirmelerine rehberlik

etmektedirler. Bu şekilde, eğitimde öğrenci merkezli bir yaklaşım benimsenerek her öğrencinin potansiyelini en üst düzeyde gerçekleştirmesi amaçlanmaktadır.

Öğretmenlerin değişen toplum ve eğitim şartlarına uyum sağlayabilmesi ancak sürekli mesleki gelişimlerini gerçekleştirmekle mümkün olabilir. Kapsayıcı eğitim kültürünü yaygınlaştırma, temel mesleki bilgilerde yetkin olma, insani becerileri kazandırma, dijital yeterliliklere sahip olma bilgi çağında öğretmenlerden beklenen yeterliliklerdir.

Sınıf ortamlarında farklı özelliklere, ihtiyaçlara ve beklentilere sahip çocuklarla çalışırken, öğretmenlerin sahip olması gereken bilgi, beceri, tutum ve eğilimler, o öğrenme ortamının kapsayıcı niteliğini belirlemede önemlidir. Bu bağlamda, kapsayıcı eğitim yeterlik alanları; bilgi, beceri ve tutum olmak üzere üç düzeyde tanımlanabilir. Bilgi düzeyindeki öğretmen yeterlikleri, kapsayıcı eğitim uygulamalarını hayata geçirmek için gerekli bakış açısı ve kaynaklara sahip olmayı içerir. Beceri düzeyindeki yeterlikler ise kapsayıcı bir öğrenme ortamı oluşturmak, öğrenme ve öğretme sürecini tüm çocukları kapsayacak şekilde uyarlamak, gelişim ve öğrenmeyi kapsayıcı şekilde değerlendirmek için gerekli becerileri içerir. Son olarak, tutum düzeyindeki yeterlikler ise kapsayıcı eğitime ilişkin olumlu tutum ve eğilimler sergilemek ve eğitim paydaşlarının kapsayıcı paradigmaya karşı olumlu tutumlar benimsemesini sağlamak üzere gerekli yeterlikleri kapsar (Dedeoğlu & Atman, 2022: 305).

Eğitimde öğretmenin rolü, toplumsal, kültürel ve teknolojik gelişmelerle birlikte önemli değişiklikler geçirmiştir. 21. yüzyılın başından itibaren eğitim teknolojilerinin yaygınlaşması, öğretmenlerin bilgi aktarıcılığının ötesine geçerek dijital öğrenme araçlarını kullanabilen, çevrimiçi ve karma öğrenme ortamlarında rehberlik eden profesyoneller olmalarını gerektirmiştir. Bu teknolojiler, öğretmenlerin ders içeriklerini zenginleştirip, bireysel öğrenme ihtiyaçlarına uygun eğitim yöntemleri geliştirmelerine olanak tanımaktadır. Sonuç olarak, teknoloji entegrasyonu, öğretmenleri öğrenme süreçlerinin kolaylaştırıcıları ve öğrencilerin dijital çağa uyum sağlamalarında kilit aktörler haline getirmiştir (Çakır vd., 2022: 384-385).

3. EĞİTİMDE TEKNOLOJİ KULLANIMI

Eğitim teknolojileri kavramını anlamak için öncelikle eğitim ve teknoloji kavramlarını açıklamak gerekir. Eğitim, davranış ve yetenek gelişimi, bilgi ve beceri edinme sürecidir. Teknoloji ise edinilen bilgi ve becerilerin kullanımıyla doğaya hâkim olmayı amaçlayan işlevsel yapıların oluşturulmasıdır (Alkan, 2011: 13).

Teknoloji, insanlığın varoluşundan bu yana yaşamını sürdürebilmesi için doğaya ve toplumun ürettiği her türlü maddi katkıdır. Bu katkılar, toplumların değişen özelliklerine göre farklılık gösterdiğinden, teknoloji toplumlar arasındaki farkları belirtmede önemli bir ölçü olmuştur. Ayrıca, teknoloji üretimin bilgisini de işaret etmektedir. Toplumsal bir ürün olması nedeniyle, teknoloji genelde toplumsal niteliklerle şekillenen ve günlük yaşamda çeşitli insan etkinliklerini belirleyen bir özelliğe sahiptir. Özellikle son yıllarda, teknolojinin etkisinin gündelik işlerimizi belirlemede arttığı söylenebilir (Yiğitöl & Sarı, 2020: 67).

Toplumlar, çeşitli alanlardaki sorunlara çözüm bulmak amacıyla çeşitli teknikler ve teknolojiler geliştirmişlerdir. Bu gelişmeler, hem toplumun ihtiyaçlarına yanıt olarak ortaya çıkmış hem de bu gelişimler toplumu önemli ölçüde dönüştürmüştür. Farklı yöntemlerin ve araçların kullanımı, zamanla toplumun daha karmaşık bir yapıya bürünmesine yol açmış, üretim, iletişim ve ulaşım yöntemlerini değiştirmiştir (Beşli, 2007: 1).

3.1. İletişim Teknolojilerinin Gelişim Süreci

İnsanlık tarihi boyunca, toplumsal yaşamın daha iyiye doğru düzenlenmesi ve geliştirilmesi, insanların kültürel ve çevresel etkileşimlerinde iletişim kurma yeteneğini ön plana çıkarmıştır. İletişim kurma yeteneği, insanın kendisini, başkalarını ve doğayı tanıma çabası ile birlikte gelişmiştir. Bu süreçte, iletişim teknolojilerinin gelişimi, toplumsal ve çevresel koşulların iyileştirilmesine yönelik çabaların bir yansıması olarak ortaya çıkmıştır (Oskay, 1997: 63).

İlk dönemlerden itibaren insanlar, çeşitli yöntemlerle iletişim kurarak çağdaşlarıyla ve gelecek nesillerle bağlantılarını sürdürmeyi amaçlamışlardır. İletişim tarihine baktığımızda, taş tabletlerden dijital tabletlere uzanan süreçte büyük değişimler ve gelişmeler yaşandığını görürüz. İletişim araçları ve yöntemleri dönüştükçe, toplumlar da bu dönüşümden etkilenir ve şekillenir. Yeni iletişim mecraları ve teknolojileri, toplumsal yapıları ve bireylerin etkileşim biçimlerini yeniden tanımlar (Crowley & Heyer, 2014: 18).

Yazının icadı, iletişim sürecinde en önemli dönüm noktalarından biri olarak kabul edilmektedir. Bu yenilik, fikirlerin ve düşüncelerin maddi bir form kazanmasına olanak

tanımıştır. Sözel iletişimin sınırlamalarını aşarak, yazı sayesinde iletişim kalıcılık ve süreklilik kazanmıştır. Bu durum, bireylerin ve toplumların bilgi birikimlerini daha etkili bir şekilde aktarabilmelerini ve muhafaza edebilmelerini sağlamıştır (Gönenç, 2003: 59).

Gutenberg'in matbaanın icadı ve kitlesel basımın yaygınlaşması, bilgi kaynaklarının kitlelere hızlı ve ekonomik bir şekilde ulaşmasını sağlamıştır. Baskı hızı ve tekniklerinin gelişmesi, çok sayıda ve çeşitli türde kitabın basımını ve yayımını artırmış, ayrıca gazetelerin insan yaşamına girmesiyle birlikte kitle iletişimi kavramının ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır (Baldini, 2000: 65).

1830'larla birlikte fotoğraf ve telgraf, 1860'larda bilgisayarın öncülü olarak kabul edilen daktilo, 1876'da telefon, 1894'te sinema, 1895'te telsiz telgraf, 1899'da manyetik bant kaydı, 1906'da radyo ve nihayet 1923'te televizyon, birer iletişim aracı olarak insan yaşamına entegre edilmiştir. Bu yenilikler, iletişim teknolojilerinin evriminde önemli dönüm noktalarını teşkil etmekte olup, her biri bilgi ve haber akışını hızlandırarak toplumsal etkileşimlerin şekillenmesinde kritik roller üstlenmiştir (Beniger, 2014: 443). Telgrafın icadı, iletişimde zaman ve mekân kısıtlamalarını ortadan kaldırarak, bilgi aktarımını hızlandırmış ve global bir iletişim ağı kurmuştur. Bu gelişme, bilgiyi kişisel mülkiyet olmaktan çıkarıp küresel bir metaya dönüştürmüş ve yeni bir endüstriyi doğurmuştur (Postman, 1995: 92-93).

Telefonun icadı 1876'da gerçekleşmiş olmasına rağmen, toplumu derinden etkileyen bir araç haline gelmesi zaman almıştır. Amerika Birleşik Devletleri'nde 1900'lerin başlarına kadar geniş bir kullanım alanı bulamayan telefon, kırsal alanlarla ulusal merkezlerin entegrasyonunda etkili olmuştur. Telefonun toplumsal hayatta yarattığı en önemli değişikliklerden biri, doğrudan insanların evlerine girmesidir. Bu yenilik, bireylerin özel yaşamlarında ve sosyal etkileşimlerinde köklü değişikliklere yol açmış ve iletişim alışkanlıklarını yeniden şekillendirmiştir (Erdem, 2010: 18-19).

20. yüzyılın başlarında elektriğin insan yaşamına getirdiği yeniliklerden biri de radyonun icadı olmuştur. İşitsel iletişim araçları, insanların işitme duyularına hitap ettiğinden, bilgilerin ve düşüncelerin daha hızlı ve kısa sürede anlaşılmasını ve algılanmasını sağlamaktadır. Radyonun yaygınlaşması, bilgi ve haberlerin geniş kitlelere etkin bir şekilde ulaşmasını mümkün kılmıştır (İlal, 1997: 130). Radyo, güçlü bir iletişim aracı olarak kabul edilmiş ve toplumsal etkileşimleri derinlemesine etkilemiştir. Devletler ve liderler tarafından siyasi ve propaganda amaçlı olarak sıkça kullanılan bir araç haline gelmiştir (Castells, 2005: 51).

Televizyon, 1923 yılında John Logie Baird tarafından İngiltere'nin Hastings kasabasında icat edilmiştir. Televizyon, kitle iletişim araçları içinde en çok tartışılan ve kullanılan bir araçtır. Diğer kitle iletişim araçlarından daha etkili kullanılmasının sebebi, birçok özelliği bir arada barındırmasıdır (Berger, 1991: 33). Tarihsel olarak, televizyonun başlangıcı İngiltere ve Fransa'da kamuya açık ilk yayınların başladığı 1936 yılı olarak kabul edilir (MacBride vd., 1993: 65). Televizyon, geniş bir yelpazede her türlü söylemi kapsamıyla diğer iletişim araçlarından ayırır. İnsanlar, çeşitli amaçlar için televizyon karşısına geçerler ve bu aracın kültürün her alanında etkili olmasının kökeni de buradadır (Postman, 1994: 104).

Amerika'da Herbert Hollerith'in 1880 nüfus sayımı için verileri işleyen bir makine geliştirmesi ve 1940 yılında Howard Aiken'in sayısal bilgisayar icat etmesi, bilgisayar tarihinin önemli dönüm noktaları arasında yer alır. 1950'li yıllarda transistörün icadı, bilgisayarları daha küçük, daha ucuz ve bakım açısından daha kolay hale getirmiştir. 1970'lerde kişisel bilgisayarlar, kelime işlemci, finans yönetimi ve oyun oynamak gibi amaçlarla kullanılmaya başlanmıştır (Oğuz, 2018: 132). Bilgisayarların ticari ve bilimsel amaçlarla genel kullanımının artmasıyla birlikte, zaman içinde maliyetlerinde ve boyutlarında azalmalar, hızlarında, kapasite ve performanslarında ise olağanüstü artışlar gözlemlenmiştir. Bu dönemde, bilgisayar teknolojisindeki ilerlemeler, bilgi işlem gücünün ve verimliliğin dramatik bir şekilde artmasına yol açmış ve bilgisayarların günlük yaşamda ve profesyonel alanlarda vazgeçilmez bir araç haline gelmesini sağlamıştır (Özgüneş, 1989: 43).

İnternet, ABD'de ortaya çıkmış olsa da, tüm dünyaya buradan yayıldığı söylenemez. Aslında, internetin küresel çapta yayılması, birçok farklı ülkede ve farklı girişimlerin etkisiyle gerçekleşmiştir. Bu süreçte, çeşitli ülkelerin ve uluslararası organizasyonların katkıları, internetin evrensel bir iletişim aracı haline gelmesinde önemli bir rol oynamıştır (Alemdar, 1996: 164). 1980'lerin sonlarında sınırlı bir kullanım alanı bulan ve 1990'lı yıllarda giderek yaygınlaşan internet, "kendi aralarında bağlantılı ağlar" anlamına gelen "Interconnected Networks" teriminin kısaltması olarak ortaya çıkmıştır. İnternet, bu dönemde hızla gelişerek, küresel iletişim ve bilgi paylaşımında devrim niteliğinde bir araç haline gelmiştir (Avşar & Öngören, 2010: 29). Bilgisayar teknolojilerindeki ilerlemelerle birlikte web'in ortaya koyduğu yenilikler, internetin dünya çapında yaygın bir bilgi ve iletişim teknolojisi haline gelmesini sağlamıştır. İnternet, sadece coğrafi sınırları ortadan kaldırmakla kalmamış, aynı zamanda yeni ve özgün haber ve medya türleri yaratmıştır. Bu durum, geleneksel kitle iletişim araçlarının işleyiş biçimini kökten sarsarak değiştirmiştir (Bagdikian, 2004: 66).

Çevrimiçi iletişim, çeşitli küresel veya yerel bilgisayar ağlarını kullanarak, insanların yer ve zaman sınırlamaları olmaksızın ev veya iş yerlerinden birbirleriyle kolay iletişim kurmalarını, görsel ve işitsel veri dosyalarını transfer etmelerini ve dünyadaki herhangi bir veri bankasındaki bilgilere erişim sağlamalarını mümkün kılan bir iletişim sistemidir. İki ya da daha fazla birey arasındaki iletişim, elektronik posta, video konferans ve haber panosu gibi iletişimi kolaylaştıran bilgisayar uygulamaları aracılığıyla gerçekleştirilen bir iletişim biçimi olarak da tanımlanmaktadır. Bu sistem, insanlara küresel bilgi paylaşımı ve iş birliği imkânı sunarak, bilgiye erişimi ve paylaşımı önemli ölçüde kolaylaştırmaktadır (Barnes, 2004: 284).

Elektrik ve elektronik alanındaki buluşlar, teknolojinin ilerlemesini ve medyanın gelişmesini sağlamış, böylece medya çok boyutlu bir fenomen haline gelmiştir. Gelişen medya sistemleri, dünya üzerindeki coğrafi sınırları "haberdar olma" bağlamında önemsiz kılmıştır. Günümüzde bireyler, yoğun bir bilgi akışına maruz kalmaktadır. Enformasyon çağı olarak adlandırılan bu dönemde, haberin iletilme ve dağıtılma biçimleri köklü bir değişim geçirmiş ve enformasyon endüstrisi adı verilen yeni bir yapı ortaya çıkmıştır. Mikro elektronğin gelişmesi, bilgi depolama kapasitesini artırmış ve dünya üzerindeki mesafeleri adeta ortadan kaldırmıştır. Gazeteler, uydular aracılığıyla başka ülkelerde basılabilmekte ve böylece uluslararası erişim sağlanmaktadır. Çalışma hayatında kâğıt kullanımının büyük ölçüde azalmasıyla birlikte, e-kitaplar giderek daha yaygın hale gelmiştir (Baldini, 2000: 104-105).

Bilgisayar ve internet teknolojisinin günlük yaşamın rutinlerine entegre olması ve sosyal ağların dünya çapında yoğun bir şekilde kullanılması, toplumsal yapı ve ilişkilerde kaçınılmaz bir değişime yol açmıştır. Bu değişim sürecinde, toplumsal ilişki kalıpları ve bireylerin kişisel yaşam pratikleri ve alışkanlıkları da yeniden şekillenmiştir (McLuhan, 2005: 8).

Sosyal medya platformlarının yaygınlaşması, bireyleri kişisel profiller oluşturup bu profiller üzerinden iletişim kurarak aktif katılımcılara dönüştürmüştür. Instagram, Twitter, Facebook, Pinterest gibi platformlar ve blog yazarlığı, YouTube, TikTok gibi mecralar aracılığıyla interaktif etkileşimler gerçekleşmekte ve dijital platformlarda veri akışını sağlayan bireyler, toplumsal her alanda görüşlerini rahatlıkla ifade etme imkânı bulmaktadır (Altincik, 2020: 33).

3.2. Eğitimde Teknoloji Kullanımı

Eğitim ve teknoloji arasındaki ilişki, modern eğitim sistemlerinin temelini oluşturan önemli bir dinamiktir. Teknolojinin eğitimdeki rolü giderek artmış ve öğrenme süreçlerini dönüştürmüştür. Eğitimde teknolojinin kullanımı, tarih boyunca çeşitli aşamalardan geçmiştir:

Yazının keşfi ve kitap yayıncılığı; Yazının keşfi, bilginin ve eğitimin yayılmasında devrim niteliğinde bir dönüm noktasıdır. Yazının icadı, insanlık tarihinin en kritik olaylarından biri olarak kabul edilir. Yazı, insanların bilgi, kültür ve deneyimlerini nesiller boyunca aktarabilmesini mümkün kılarak, insanlığın entelektüel birikiminin korunmasını ve ilerlemesini sağlamıştır. Bu sayede, yazılı belgeler aracılığıyla geçmişin bilgisi günümüze ulaşmış, bilim, sanat ve kültürel mirasın sürekliliği temin edilmiştir. Yazının icadı, toplumların örgütlenmesi, hukuk sistemlerinin gelişimi ve ekonomik faaliyetlerin kaydedilmesi gibi pek çok alanda da köklü değişimlere yol açmıştır (Özbay, 2005: 68). Antik dönemlerden Rönesans'a kadar kitaplar, eğitimde temel bir unsurdur. Farklı toplumlar arasında kültürel alışverişte, kitap tercümeleri önemli bir rol oynamıştır. İslam'ın altın çağında antik Yunan metinlerinin tercümesi İslam toplumuna önemli katkılarda bulunurken, Avrupa'nın Aydınlanma Çağı'na girmesinde İslam dünyasının ve antik Yunan tercümelerinin rolü büyüktür (Gülümser, 2023: 282).

Matbaanın icadı; kitapların daha hızlı ve ekonomik bir şekilde üretilmesini sağlamış, bu da eğitim materyallerinin daha yaygın ve erişilebilir hale gelmesine olanak tanımıştır. Kitapların daha yaygın ve erişilebilir olması, okuryazarlık oranlarının artmasına önemli ölçüde katkıda bulunmuştur. Bu gelişme sayesinde daha fazla insan okuma ve yazma becerilerini geliştirebilmiş ve bilgiye daha kolay erişim sağlanmıştır. Matbaa, farklı konularda kitapların basılmasına olanak tanıyarak bilginin yayılmasını ve bilimsel gelişmelerin önünü açmıştır. Matbaanın icadı, Avrupa'da bilgilenme seviyesinin artmasına, reform hareketlerine ve Rönesans aydınlanmasına zemin hazırlamıştır (Baldini, 2000: 59-60).

Slayt projektörleri ve sesli kayıt cihazları; 20. yüzyılın başlarında, eğitimde teknolojik araçların kullanımı yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu dönemde, slayt projektörleri ve sesli kayıt cihazları gibi yenilikçi araçlar sınıf içi öğretimi desteklemek amacıyla kullanılmaya başlanmıştır. Bu teknolojik araçlar, görsel-işitsel materyaller aracılığıyla öğrencilere daha etkili ve etkileyici bir biçimde bilgi sunma imkânı sağlamıştır. Böylelikle, eğitimin kalitesini artırma ve öğrenme sürecini zenginleştirme açısından önemli katkılarda bulunmuşlardır (Driver, 2003: 228).

Slayt projektörleri, özellikle görsel materyallerin kullanımını kolaylaştırmıştır. Öğretmenler, slaytlar aracılığıyla öğrencilere görsel destek sağlayarak konuları daha etkili bir şekilde anlatabilmişlerdir. Sesli kayıt cihazları ise öğrencilerin dinleme becerilerini geliştirmeye ve konuşma pratiği yapmalarına yardımcı olurken, uzaktan eğitime destek enstrümanları olmuştur (Geçgel, & Peker, 2020: 18). Eğitim-öğretim süreçlerinde slayt kullanımı, başta

coğrafya olmak üzere biyoloji, jeoloji, sanat tarihi, tarih, sosyoloji, psikoloji ve tıp gibi çeşitli disiplinlerde uzun yıllar boyunca yaygınlaşmıştır. Slaytlar, görsel materyallerin sunumu ve derslerin daha etkileyici hale getirilmesi açısından önemli bir araç olarak kabul edilmiştir. Ancak, bilgisayar ve ilgili teknolojilerin eğitim kurumlarına entegrasyonu ile birlikte, slaytların önemi azalmaya başlamıştır (Öztürk, 2002: 128).

Televizyon ve radyo; Toplumların bilgilenmesinde çığır açan buluşlardır. Bilginin ulaşma hızında devrim yaşanmıştır. 20. yüzyılın ortalarında, televizyon ve radyo eğitimde önemli bir rol oynamaya başlamıştır. Eğitim programları, özellikle uzaktan eğitimde, geniş kitlelere ulaşmak için kullanılmıştır (Aziz, 1977: 358-359). Covid-19 Pandemisi, küresel ölçekte yaşamı durma noktasına getirmiş ve belirsizliklerle dolu bir döneme yol açmıştır. Bu dönemde, bireyler değişen koşullara uyum sağlamak ve güncel gelişmeleri takip edebilmek amacıyla bilgi ve iletişim teknolojilerine yoğun bir şekilde başvurmuştur. Türkiye’de de bu duruma yönelik hızlı ve etkili önlemler alınarak, TRT EBA kanalları devreye sokulmuş ve uzaktan eğitim dersleri aracılığıyla eğitime destek sağlanmıştır. Bu uygulamalar, eğitim sürecinin kesintisiz devamını temin etmek ve öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarını karşılamak adına önemli bir adım olarak öne çıkmıştır (Sezgin, & Fırat, 2020: 41).

Bilgisayar teknolojisi; Bilgisayarların geliştirilmesiyle birlikte, eğitim teknolojisinde yeni bir dönem başlamıştır. Bilgisayarların ve internetin yaygınlaşmasıyla birlikte, bilgisayar tabanlı eğitim ve çevrimiçi eğitim önem kazanmaya başlamıştır. Bu gelişmeler, öğrencilere interaktif eğitim materyalleri sunma, çevrimiçi dersler alma ve uzaktan eğitim imkanları sağlama konusunda önemli fırsatlar yaratmıştır. Özellikle bilgisayar ve internet teknolojilerinin entegrasyonu, eğitim sürecinde yenilikçi yaklaşımlar ve yöntemler geliştirilmesine olanak tanımış ve bu da eğitimde erişilebilirlik ve etkililiği artırmıştır (Uşun, 2000: 43).

Bilgisayarlar, eğitimdeki rolünü giderek artırmış ve okullarda öğretim faaliyetlerinin düzenlenmesinde, eğitim hizmetlerinin daha etkin ve verimli bir şekilde sunulmasında ve çağdaş bir öğrenme-öğretme ortamının oluşturulmasında kullanılmıştır. Bilgisayar, diğer öğretim araçlarından farklı olarak öğrenme ve öğretme süreçlerine benzersiz imkanlar sunar. Özellikle bilgisayarın eğitimdeki önemi ve diğer araçlardan ayrılan özelliği, üretim, öğretim, yönetim, sunum ve iletişim aracı olarak çok yönlü bir şekilde kullanılabilmesidir (Yaman & Hamedoğlu, 2014: 166).

Teknolojinin hızlı ilerlemesinden etkilenen alanlardan biri de eğitimidir. Özellikle iletişim araçlarında yaşanan önemli değişiklikler, doğrudan eğitimde kullanılan araçları ve gereçleri

etkilemektedir. Bu nedenle, bu araçları kullanacak olan öğretmenlerin kendilerini sürekli yenilemeleri ve teknolojiye duyulan ihtiyacın farkında olmaları son derece önemlidir (Seferoğlu, 2009: 2). Sonuç olarak, bilgisayar ve internet teknolojilerinin eğitim süreçlerine entegrasyonu, eğitimde dijital dönüşümün temel taşlarını oluşturmuştur. Bu dönüşüm, geleneksel öğretim yöntemlerini yenilikçi dijital araçlarla zenginleştirerek, hem öğrenme-öğretme süreçlerinin etkinliğini artırmış hem de eğitimde erişilebilirlik ve esneklik sağlamıştır. Dijital dönüşüm, öğrencilere bireyselleştirilmiş öğrenme deneyimleri sunarken, eğitimcilerin de pedagojik yaklaşımlarını sürekli olarak güncellemelerini gerektirmektedir. Bu bağlamda, eğitimde dijitalleşmenin sürdürülebilirliği, teknolojinin etkili ve bilinçli kullanımı ile mümkün olacaktır.

3.3. Eğitimde Dijital Dönüşüm

Teknolojinin hızlı ilerlemesi ve iletişim araçlarının evrimi, eğitim alanında güçlü bir dönüşüme yol açmaktadır (Selwyn, 2016: 8). Eğitimde Dijital Dönüşüm, geleneksel öğretim metotlarının dijital teknolojilerle entegre edilerek dönüşümünü ifade eder. Bu dönüşüm, eğitim süreçlerinin daha etkili, erişilebilir ve kişiselleştirilmiş hale getirilmesini amaçlar. Öğretmenlerin, öğrencilerin ve eğitim kurumlarının dijital araçları kullanarak öğrenme deneyimini zenginleştirilmesi ve geliştirmesi beklenir. Bunlar arasında interaktif öğrenme materyalleri, çevrimiçi eğitim platformları, sanal sınıf ortamları ve diğer dijital araçlar bulunur (Karabacak & Sezgin, 2019: 322). Eğitime olan talebin ve bilgi miktarının hızla artması, akıllı telefonlar, tabletler, ipad'ler, ipod'lar gibi teknolojik araçların ve internetin eğitim ortamlarında yaygın olarak kullanılmasının başlıca nedenlerinden birkaçıdır (Özdamlı & Uzunboylu, 2008: 28).

Eğitimde dijital dönüşümün önemli faydaları arasında öğrenci katılımının artması, öğrenme süreçlerinin daha etkili bir şekilde izlenmesi ve değerlendirilmesi, öğrenme materyallerinin daha kolay erişilebilir olması ve eğitimdeki sınırların ortadan kalkması yer alır. Ayrıca, dijital teknolojilerin kullanımıyla öğrencilere farklı öğrenme stillerine uygun içerik sunulabilmesi ve öğrenme deneyimi kişiselleştirilebilmesidir. Covid Pandemisi, dünya çapında eğitim sistemlerini derinden etkileyerek birçok ülkede uzaktan eğitim modellerinin hızla benimsenmesine yol açmıştır. Bu süreçte, yeni medya kullanımı öne çıkmış ve çeşitli platformlar üzerinden eğitim süreçleri yürütülmeye başlanmıştır (Karoğlu vd., 2020: 156).

Yeni medya teknolojileri, eğitimde dijital dönüşüm sürecinin merkezinde yer alarak, öğrenme ve öğretme yöntemlerini kökten değiştirmektedir. Bu teknolojiler, öğrenci etkileşimini

artırırken, eğitim materyallerini daha erişilebilir ve kişiselleştirilebilir hale getirmektedir. Eğitimciler, yeni medya araçlarını kullanarak, öğrencilere daha zengin ve çeşitli öğrenme deneyimleri sunabilmekte, böylece bireysel öğrenme ihtiyaçlarına daha iyi cevap verebilmektedir. Özellikle pandemi sürecinde hızla benimsenen bu teknolojiler, eğitimdeki sınırları genişleterek, esnek ve etkili bir öğrenme ortamı yaratılmasına katkıda bulunmuştur. Yeni medya teknolojilerinin eğitimdeki rolü, dijital çağın getirdiği fırsatları en iyi şekilde değerlendirmek için kritik bir öneme sahiptir.

3.3.1. Yeni medya teknolojilerinin eğitimdeki rolü

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından “Bilgi Toplumu İstatistikleri” başlığı altında yapılan araştırmanın 2023 yılı sonuçlarına göre, internet erişimine sahip hane oranı %95,5, İnternet kullanan bireylerin oranı %87,1 olarak tespit edilmiştir. (TÜİK, 2023). Evlerdeki yüksek internet erişimi ve bireylerin internet kullanım alışkanlıkları, yeni medya teknolojilerinin kullanımını kolaylaştıran bir faktördür.

Yeni Medya, geleneksel medya araçları olan radyo, televizyon ve gazete dışında kalan internet üzerindeki tüm medya içeriklerini kapsar. Yeni medya, geleneksel medya biçimlerinin yanı sıra dijital teknolojilere dayalı medya platformlarını da içeren geniş bir kavramdır. İnternet, sosyal medya, Bloglar, Podcast'ler, çevrimiçi video paylaşım platformları ve benzeri diğer dijital araçlar bu yeni medya tanımının içinde yer alır (Karaduman, 2017: 126). İnternet tabanlı video platformlarının yükselişi, televizyon için üretilen içeriklerin farklı araçlarla erişilebilir hale gelmesini sağlamıştır. Bu medya türleri, bilgi aktarımı, içerik üretimi ve iletişimde önemli bir dönüşüm yaratmaktadır. Eğitim alanında, yeni medyanın etkisi özellikle bilgiye erişim ve öğrenme yöntemlerindeki değişikliklerle ilgili önemli unsurları içermektedir. Dijital okuryazarlığın artması, öğrencilerin çevrimiçi kaynaklara erişimini kolaylaştırmakta ve eğitim materyallerinin ile ders notlarının daha geniş bir öğrenci kitlesine ulaşmasını sağlamaktadır. Bu süreç, öğrenme deneyimlerini zenginleştirirken, eğitimde eşitlik ve erişilebilirliği de artırmaktadır (Greenhow vd., 2009: 121). Ayrıca, çevrimiçi eğitim platformlarının gelişimi, öğrencilere zaman ve mekândan bağımsızlık sağlar ve çeşitli öğrenme kaynaklarına erişimlerini kolaylaştırır. Bu durum, bilgiye erişim sürecinin değişmesiyle klasik okul ve öğretim sistemlerinin güncellenme ihtiyacını ve yeni döneme adaptasyonunu gerektirir.

Yeni iletişim çağının en belirgin özelliklerinden biri etkileşimdir. Dijitalleşme ve yeni medya ile birlikte ortaya çıkan etkileşim, iletişim kavramına teknolojik gelişmelerle entegre bir

şekilde yeni bir boyut kazandırmıştır. Bu dönüşüm, iletişimin sadece tek yönlü bilgi aktarımından ziyade, çift yönlü ve çok katmanlı bir süreç haline gelmesini sağlamıştır. Etkileşimin bu yeni boyutu, kullanıcıların aktif katılımını teşvik ederek, iletişimde daha dinamik ve katılımcı bir yapı oluşturmuştur (Bolat, 2020: 118). Yeni medya, eğitimdeki etkileşimli öğrenme deneyimlerini dönüştürme potansiyeli taşımaktadır. Öğrencilerin, dijital platformlar ile çevrimiçi tartışma forumları, canlı yayınlar ve sanal sınıflar gibi ortamlarda etkileşimde bulunabilmesi, öğrenmeyi kolaylaştırıcı etkide bulunmaktadır (Garrison & Kanuka, 2004: 95-96). Bu durum, öğrencilerin daha derinlemesine öğrenmeye teşvik edilmesine ve öğrenme sürecine daha aktif katılım sağlanmasına olanak tanımaktadır. İnteraktif öğrenme, yeni medyanın eğitimde önemli bir unsuru olarak öne çıkmaktadır.

Günümüzde teknolojinin hızlı değişimi, eğitimde dijital dönüşümün kaçınılmaz olduğunu göstermektedir. Pandemi sürecinin ortaya çıkardığı zorunluluklar, pandemi öncesinde gündemde olmayan bilgilerin toplum tarafından hızla öğrenilmesini ve dijital okuryazarlık konusunda eğitimde hızlı bir ilerleme kaydedilmesini sağlamıştır. Bu süreçte, toplumda oluşan teknolojik farkındalık ile dijital dönüşümün kesintisiz olarak tamamlanması gerekmektedir. Gelecek, teknoloji açısından oldukça umut vaat etmektedir. Pandemi döneminde yaşanan zorluklar göz önünde bulundurularak dijital eğitimin yeniden şekillendirilmesi, yakın gelecekte eğitimin tamamen dijital hale gelmesini ve dijital ekranlar ile simülasyonlar aracılığıyla sunulmasının, uzaktan erişim eğitim sürecinin verimliliğini artırıcı bir etki yapması beklenmektedir (Tonbuloğlu & Tonbuloğlu, 2021: 44).

Yeni medya teknolojilerinin eğitimdeki rolü, dijital araçlar ve platformların kullanımını doğrudan etkilemektedir. İnternet tabanlı video platformları, çevrimiçi eğitim araçları ve dijital okuryazarlık gibi unsurlar, öğrencilerin bilgiye erişim ve etkileşimli öğrenme süreçlerinde devrim niteliğinde değişiklikler yaratmaktadır. Bu bağlamda, eğitim sürecinde kullanılan dijital araçlar ve platformlar, yeni medyanın sunduğu olanaklarla birleşerek, eğitimin daha dinamik, erişilebilir ve esnek bir yapıya kavuşmasını sağlamaktadır.

3.3.2. Eğitim sürecinde kullanılan dijital araçlar ve platformlar

Web teknolojisi, son yıllardaki ilerlemelere göre genellikle Web 1.0, Web 2.0 ve Web 3.0 olarak adlandırılır. Web 1.0, kullanıcı katılımının sınırlı olduğu ve genellikle tüketici-odaklı bir web deneyimini ifade eder. Web 2.0 ise sosyal medya gibi katılımın arttığı ve kullanıcıların içerik oluşturma ve paylaşma yeteneklerinin arttığı bir teknoloji aşamasını temsil eder. Web 3.0 ise daha çok anlamın öne çıktığı bir dönemi ifade eder; burada

algoritmalar, veri toplama ve teknoloji etkileşimi gelişirken, semantik web ve veri kategorileştirmesi gibi konular ön plandadır. Bu aşamada teknolojinin daha derin bir anlam düzeyine odaklandığı söylenebilir(Şeker, 2020: 165). Etkileşimin genişlemesi, diğer etkileşim boyutlarını doğrudan etkileyerek kullanımı değiştirir. Dijitalleşmenin başlamasıyla birlikte geçmiş belgeler, evraklar, kitaplar ve tüm bilgi verileri dijital ortama aktarılır ve bireylerin erişimine sunulur. Bu verilere ek olarak, sürekli olarak eklenen yeni veriler ve bireylerin sunduğu bilgiler, etkileşime geçilecek alanı sürekli genişletir. Bu artan etkileşim, eski çağın basılı veya elektronik medyasına benzemeyen bir teknolojiye dayanır: ucuz, esnek, hazır ve hızlıdır. Ayrıca, sürekli akıcı bir etkileşim, mevcut verinin sürekli olarak yeniden üretilmesini sağlar ve etkileşime geçilecek alanı daha da genişletir (Poster, 2017: 125).

Uzaktan öğrenme, bireylere eğitim materyallerini yer ve zaman kısıtlamaları olmaksızın sunabilen, elektronik ortamda esnek ve uygun bir şekilde yapılandırılabilen, güncellenebilen ve farklı teknolojilerle desteklenebilen modern ve etkili bir öğrenme yöntemidir. Bu yöntem ile kullanıcılar 24 saat erişim sağlayarak öğrenme süreçlerine katkıda bulunabilirler (Yamamoto & Altun, 2020: 30). Ülkemizde internet erişiminin yüksek olması, pandemi sürecinde oluşan farkındalık ile Türkiye’de, büyük bir öğrenci kitlesinin çevrimiçi eğitime geçişe kolay uyum sağlayacağı öngörülmektedir. Gençlerin teknolojiye adapte olma yetenekleri, ülkemizin bu dönüşüm sürecindeki en önemli avantajlarından biri olarak değerlendirilmektedir; zira genç nüfusunun bu alandaki yoğunluğu bu avantajı daha da güçlü kılmaktadır.

Yeni medya teknolojilerinde bireylerin en yoğun etkileşimde bulunduğu alan genellikle sosyal medya platformlarıdır. Yeni medya terimi genellikle teknolojik altyapı ve belirli özellikleri ifade ederken, sosyal medya ise bireylerin sanal kimliklerle bulunduğu ve etkileşimde bulunduğu en yaygın platformlardır. Sosyal medya platformları, kullanıcıların birbirleriyle doğrudan veya dolaylı olarak iletişim kurmasına imkân vererek bir ağ oluşturur ve karşılıklı etkileşimi teşvik eder. Bu nedenle sosyal medya, kullanıcılarına bağlantı ve etkileşim sağlayan bir platform olarak görülmektedir. Covid-19 salgını sonrasında, Google Meet, Google Hangout, Zoom, Discord, Cisco Webex, BigBlueButton gibi çevrimiçi video konferans uygulamalarının yanı sıra EBA, EBA Akademik eğitim uygulamaları, YouTube, Instagram, Telegram gibi sosyal medya platformları da çevrimiçi canlı video eğitimlerde kullanılmaya başlanmıştır. Bu uygulamalar, eğitimde çeşitliliği ve erişilebilirliği artırarak öğretmenlerin ve öğrencilerin derslere katılımını sağlamıştır. Ayrıca, öğrencilere ders materyallerine erişim ve etkileşimli öğrenme imkânı sunmuştur. Sosyal medya platformlarının

da bu süreçte eğitimdeki rolü giderek artmış, özellikle öğrencilere destek materyalleri sağlama ve iletişim imkânı sunma konusunda önemli bir araç haline gelmiştir.

Sosyal ağlar, web tabanlı platformlar olarak, bireylerin sanal ortamda en sık kullandıkları alanlardır. Bu platformlar bilgi almayı, mesaj göndermeyi, arkadaş listeleri oluşturmayı, kişisel sayfalarında içerik paylaşmayı ve bunları istedikleri zaman düzenlemeyi, fotoğraf, video, ses ve yazılı ifade gibi çeşitli iletişim araçlarını içerir. Facebook, Twitter ve Instagram gibi Web 2.0 platformları sadece bilgi tüketimine dayalı olmayıp, aynı zamanda bireylerin içerik üretmelerini ve etkileşime girmelerini sağlar. Bireyler, sadece içerik tüketen değil, aynı zamanda içerik oluşturan kişiler olarak dijital sosyal çevreleriyle etkileşime geçerler (Fuchs, 2018: 50). Sosyal medya platformlarının kullanıcı sayılarının artması, çeşitliliğin artması ve etkileşim hızının yükselmesi gibi faktörler, bireylerin bilgiye erişimini hızlandırmıştır. Bu gelişmeler, bilgiye erişimi daha kolay ve hızlı hale getirmiştir. Bilgi miktarındaki artış, bireylerin istedikleri bilgiye anında erişememesine ve bu durumun devam etmesiyle birlikte kararsızlık yaşamalarına neden olmaktadır. Dijital ortamlarda bireyin kapasitesinden daha fazla bilginin bulunması, herkesin eğitim seviyesinin aynı olmaması ve bilgiye erişim hızlarının farklı olması, ulaşılan bilginin güvenilirliğini de etkilemektedir. Bilgi bolluğu, asıl amaçlanan bilginin kaybolmasına veya gölgelenmesine neden olabilmektedir. Bilgi yıkıldıktan sonra ortaya çıkan durumda, bu bilgi yetersiz olabilir ve istenilen sonucu vermeyebilir. Bireyler, her an her şeye dijital ortamlardan ulaşabileceklerini düşünerek enformasyonun bolluğunun farkındadırlar. Bu nedenle, artık bireyler daha çok anlık, işlevsel bilgiye yönelmişlerdir. Bilginin ticarileşmesi bu süreci hızlandırırken, aynı zamanda etkileşim alanını da genişletir ve bilgi edinimini engelleyebilir. Bazen bilgi, etkileşime geçmek için bir araç olarak kullanılır. Etkileşim alanının genişlemesi, bireylerin bu alanlarda yolunu kaybetmelerine neden olabilir ve bu durumda birey doğru bilgiye ulaşmasını sağlayacak yol gösteren işaretlere ihtiyaç duyar (Yüksel, 2014: 126).

Web tabanlı öğrenmeyi ele alan birçok çalışma, web sitelerinin günümüzde öğrenme sürecinde kritik bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Web siteleri, gerekli bilgileri içerdikleri, uygun değerlendirme imkânı sundukları, anında geri bildirim sağladıkları ve işbirliği olanakları sundukları için eğitimcilerin ve öğrencilerin öğrenme çıktılarını artırmak için web'i akıllıca kullanmaları gerektiğini vurgular. Ayrıca, web bilgiye erişimi kolaylaştırır, katılımcıları öğrenmeye teşvik eder, öğrencileri görevlere zaman ayırmaya motive eder, öğrencilerin kendilerini net bir şekilde ifade etmelerine yardımcı olur ve öğrenme etkinliklerinin uygulanmasını kolaylaştırır (Dinç, 2017: 31). Video tabanlı uzaktan eğitim,

öğrencilerin istedikleri hızda ve konforlu bir ortamda büyük miktarda bilgiye erişmelerini sağlar.

Dijital eğitimde sıkça kullanılan bazı eğitim uygulamaları ve özellikleri şunlardır:

3.3.3. Zoom

Zoom, popüler bir video konferans ve web semineri aracı olarak, sanal sınıflar için de önemli bir uygulama niteliği taşımaktadır. Öğrenciler, bu platform aracılığıyla canlı derslere katılım sağlayabilir, sunumlar gerçekleştirebilir ve diğer öğrencilerle etkileşimde bulunabilirler. Bu imkân, öğrencilere coğrafi kısıtlamalar olmaksızın, farklı yerlerden eğitim alma fırsatı sunmaktadır. Zoom'un sunduğu etkileşimli özellikler, öğrencilerin sınıf arkadaşları ile birlikte çalışmalarına ve grup projeleri gerçekleştirmelerine olanak tanımaktadır. Bu özellikler, öğrencilerin birbirleriyle daha fazla etkileşim kurmalarını ve kolektif öğrenme süreçlerine katkıda bulunmalarını teşvik etmektedir. Bu bağlamda, Zoom, dijital eğitim ortamında önemli bir araç olarak öne çıkmaktadır (Tatlı, 2023: 86).

COVID-19 pandemisi sürecinde, uzaktan eğitim uygulamaları kapsamında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından canlı derslerin yürütülmesi amacıyla EBA'ya entegre edilen sistemlerden biri Zoom programıdır. EBA platformu üzerinden öğrencilere canlı dersler tanımlanmış ve öğretmenler tarafından bu dersler başarılı bir şekilde gerçekleştirilmiştir. Bu entegrasyon, uzaktan eğitim sürecinin etkinliğini artırarak öğrenci ve öğretmenlerin dijital eğitim ortamında etkileşimli bir şekilde ders yapmalarını sağlamaktadır (MEB, 2020b).

3.3.4. Google Classroom

Google Classroom, öğrencilerin ödev ve proje sunumlarını yüklemelerine, öğretmenlerin bu çalışmaları değerlendirmelerine ve geri bildirimde bulunmalarına olanak tanıyan bir platformdur. Bu platform, öğrencilere ödevlerini tamamlama, sunumlarını yükleme ve öğretmenleri tarafından verilen görevleri takip etme imkânı sunar. Ayrıca, öğretmenler Google Classroom aracılığıyla öğrencilerle canlı dersler yapabilir ve öğrencilerin sorularını yanıtlayabilir. Google Classroom, öğretmenlerin öğrencilerle etkili bir iletişim kurmalarını, sınıf yönetimini kolaylaştırmalarını ve öğrencilerin akademik performanslarını takip etmelerini sağlar. Bu platform, ödevler ve notlar hakkında daha fazla şeffaflık sunarak, öğrencilerin sorumluluk duygularını artırır ve daha iyi performans sergilemelerine katkıda bulunur (Tatlı, 2023: 85).

3.3.5. Google Meet

Google Meet, Google tarafından geliştirilen bir video konferans aracıdır ve kullanıcıların iş, eğitim veya kişisel amaçlı çevrimiçi toplantılar, video konferanslar ve web seminerleri düzenlemelerine ve katılmalarına olanak tanır. Bu araç, geniş bir kullanıcı kitlesine hitap etmekte olup, Google hesabı olan herkes tarafından kullanılabilir. Özellikle eğitim alanında, Google Meet'in Google Classroom ile entegrasyonu, öğretmenler ve öğrenciler için çevrimiçi derslerin ve sanal sınıf ortamlarının daha etkili bir şekilde yönetilmesini sağlamaktadır (Tatlı, 2023: 85).

Google Meet'in ücretsiz sürümü bazı özelliklerde kısıtlamalar içermektedir. Bu program aracılığıyla kullanıcılar görüntülü toplantılar planlayabilir, başlatabilir ve planlanan toplantılara katılabilirler. Google Dokümanlar, E-Tablolar, Slaytlar ve Jamboard gibi Google hizmetleri ile entegrasyon sağlayarak bu belgelerden doğrudan Google Meet görüşmelerine katılma imkânı sunar. Ücretsiz sürümde, çoklu kullanıcılar için 1 saatlik süre sınırlaması ve 100 kişilik katılımcı sınırı bulunmaktadır (Google, 2024).

3.3.6. Discord

Discord, başlangıçta video oyun toplulukları için oyun esnasında sohbet aracı olarak tasarlanmış olmasına rağmen, zamanla farklı ilgi alanlarına sahip toplulukların bulunduğu bir platform haline gelmiştir. Temel olarak metin tabanlı iletişim sunan Discord, aynı zamanda sesli ve görüntülü sohbet imkânı da sağlamaktadır. Kullanıcılar, platform üzerinde çeşitli kaynakları paylaşarak bilgi ve materyal alışverişinde bulunabilirler (Wulanjani, 2018: 116). Kullanıcılar, hesap oluşturarak Discord platformuna katılabilirler. Hesaplarını oluşturduktan sonra bir kullanıcı adı belirleyebilir, profil resmi yükleyebilir ve Discord hesaplarını Facebook, Twitch, Twitter gibi diğer sosyal medya sitelerine bağlayabilirler (Anderson, 2019: 3).

3.3.7. EBA

EBA, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen ve öğretmenlere, öğrencilere ve velilere yönelik açık bir sistemdir. Öğretmenler, ders verdikleri sınıflarda öğrencileri gruplara ayırabilir, ödevler gönderebilir ve sınıf ve öğrenci bazlı çalışma raporlarına erişebilirler. Ayrıca, platform üzerinde öğretmenlere yönelik mesleki gelişim eğitimleri de sunulmaktadır. Öğrenciler, EBA üzerinde bulunan ders materyalleri, videolar, testler ve uygulamalar aracılığıyla ders çalışabilir ve öğretmenlerinin gönderdiği çalışmaları görüp cevaplayabilirler. Veliler ise öğrencilerin ödev bilgileriyle ilgili raporlara erişebilirler. Pandemi sürecinde, EBA

platformu Zoom ve Meet gibi canlı ders programlarına entegre olarak canlı ders yapma imkânı sunmuştur (EBA, 2024a). Ayrıca, pandemi döneminde TRT EBA kanalları aracılığıyla ilköğretim, ortaokul ve lise için açılan kanallarda dersler, gün içinde tekrarlarıyla birlikte verilerek öğrencilere destek sağlanmıştır. Günümüzde ise EBA, tek kanal üzerinden hizmetlerine devam etmektedir(EBA, 2024b)

EBA, hizmetlerini sürekli olarak zenginleştirerek Eba ve Eba Akademik Destek olarak eğitime katkı sunmaktadır. MEB; öğrencilerin akademik gelişimini desteklemek ve üniversite hazırlık çalışmalarına katkıda bulunmak amacıyla 11 ve 12. sınıflara yönelik olarak EBA Akademik platformunu oluşturmuş ve öğrencilere online olarak planlı ve sistemli üniversiteye hazırlık imkânı sunmaktadır (EBA, 2024c).

3.3.8. Instagram

Instagram, sosyal medya alanında ücretsiz fotoğraf ve video paylaşım uygulaması olarak öne çıkmaktadır. İsmi, İngilizce "instant" (anlık) ve "telegram" (telgraf) kelimelerinin birleşiminden türetilmiştir. Instagram, kullanıcılarına yalnızca fotoğraf değil, aynı zamanda video kaydetme, bu kayıtları çeşitli hazır yazılımlar ile düzenleme ve ortaya çıkan çalışmaları kendi sosyal ağında paylaşma imkânı sunmaktadır. Bu özellikler, Instagram'ı kullanıcıları arasında popüler kılmakta ve sosyal medya platformları içinde önemli bir konuma yerleştirmektedir (Türkmenoğlu, 2014: 95).

Instagram, eğitimde kullanılabilecek çok yönlü bir platformdur. Öğretmenler; oluşturdukları sayfalar üzerinden ders materyallerini fotoğraf, video veya metin formatında paylaşarak öğrencilere erişim sağlayabilirler. Bu, öğrencilerin ders notlarını gözden geçirmeleri veya ödevlerini tamamlamaları için faydalı olabilir. Instagram canlı yayın özelliği, öğretmenlerin canlı dersler yapmalarını veya öğrencilerle interaktif tartışmalar düzenlemelerini sağlar. Bu, öğrencilerin dersleri daha etkileşimli bir şekilde takip etmelerine ve sorularını doğrudan sormalarına olanak tanımaktadır. Öğrencilerin dikkatini çekmek ve katılımlarını artırmak için anketler, hikayeler veya soru-cevap formatı gibi içeriklerle öğrencilerin aktif katılımı teşvik edilebilir (Menteşe, 2013: 22).

3.3.9. Facebook

Sosyal ağlar, akademisyenler için esneklik sağlayarak çeşitli fırsatlar sunmaktadır. Facebook, bilgi paylaşımı, referans materyalleri, grup projeleri ve ders oturumlarının dağıtımında yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu platform, öğretmenlerin ve öğrencilerin materyal paylaşmasına, web sitesi bağlantılarını, ders videolarını, sunumları ve diğer kaynakları Google Dokümanları

aracılığıyla erişime açmasına olanak tanır. Bu sayede, ders içeriklerinin daha geniş bir kitleye ulaştırılması ve öğrenciler arasındaki işbirliğinin artırılması mümkün hale gelmektedir. Sosyal ağların bu işlevselliği, eğitim süreçlerini destekleyen önemli bir araç olarak öne çıkmaktadır (Tiryakioğlu & Erzurum, 2011: 148). Facebook'un diğer sosyal ağlardan ayrılmasını sağlayan temel özelliklerinden biri, kullanıcı profillerine ücretsiz olarak eklenebilen uygulamaları desteklemesidir. Bu uygulamalar genellikle Facebook dışındaki yazılım geliştiriciler tarafından hazırlanmakta olup, belirli işlevlere sahip küçük web yazılımlarıdır (Genç, 2010: 239). Facebook gibi sosyal yazılımlar, sahip oldukları ağ kurma ve sosyal iletişim kapasitelerinin yanı sıra, farklı öğrenme stillerine sahip öğrencileri bünyesine çekebilme yetenekleri ile geleneksel eğitim formatına alternatif bir öğrenme ortamı sunmaktadır (Munoz & Towner, 2009: 9).

3.3.10. YouTube

İnsan ve web uygulamaları arasındaki etkileşim, web 2.0 teknolojisinin yaygınlaşmasıyla birlikte bilgiye erişim, kullanıcılar arası iletişim ve işbirlikçi çalışmalarda artış göstermektedir. Web 2.0'in kullanımının artmasıyla birlikte, kullanıcılar arasındaki iletişim ve iş birlikleri eğitim alanında da daha yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır (Deperlioğlu & Köse, 2010: 337).

YouTube, 2005 yılında Steve Chen, Chad Hurley ve Jawed Karim tarafından kurulmuştur. Platform, kullanıcıların kendi videolarını yükleyebildiği, video formatındaki içerikleri izleyebildiği, beğenebildiği ve yorum yapabildiği bir video paylaşım sitesidir. YouTube'un popülerliği, 2007 yılında mobil cihazlara geçişiyle önemli ölçüde artmıştır. Akıllı telefonların ve tabletlerin yaygınlaşması, insanların her yerde video izleyebilmesine olanak tanımıştır. Kullanıcı dostu mobil uygulaması sayesinde YouTube, video içeriklerine erişimi daha da kolaylaştırmış ve kullanıcı tabanını genişletmiştir (Sıgırcı, 2023).

YouTube, eğitsel amaçlı video içeriklerinin paylaşılabildiği, en çok kullanılan ve hızla yaygınlaşan video paylaşım platformlarından biridir. YouTube, birçok üniversite tarafından video paylaşım ve eğitim aracı olarak da etkin bir şekilde kullanılmaktadır. Bu platform, eğitim kurumlarına, ders materyallerini geniş bir kitleye ulaştırma ve öğrencilere zengin multimedya kaynakları sunma imkânı sağlamaktadır (Cihangir, 2021: 26).

Eğitimde teknoloji kullanımı, Türkiye'de üniversitelere öğrenci seçme sisteminin etkinliğini artırmada kritik bir rol oynamaktadır. Özellikle, dijital platformlar ve yapay zeka destekli analiz araçları, öğrenci başarısını daha doğru ve objektif bir şekilde ölçmeye olanak tanıyarak,

yerleştirme sürecindeki adaleti ve şeffaflığı sağlamaktadır. Bu teknolojik gelişmeler, hem öğrenci adaylarının hem de üniversitelerin daha bilinçli kararlar almasına yardımcı olarak, eğitimde fırsat eşitliğine önemli katkılar sunmaktadır.

4. TÜRKİYE'DE ÜNİVERSİTELERE ÖĞRENCİ SEÇME SİSTEMİ

Türk eğitim sistemi sınav merkezli bir yapılanma içerdiği için, ilkokuldan üniversiteye kadar eğitim öğrenme kazanımlarını ölçmek yerine, bir üst kademeye geçişte girilecek sınavı kazanmaya endekslenmiştir. 1999 yılına kadar, Anadolu liselerinin ortaokul kısmına girmek için ilkokul öğrencileri sınavlara katılmaktaydı. Bu durum, eğitim sisteminin zihinsel kodlarının sınav odaklı olmasında önemli bir rol oynamıştır. Ortaokuldan liselere geçiş yöntemleri sürekli isim değiştirse de değişmeyen tek şey sınavın kendisidir. 2000 yılında LGS, 2004 yılında OKS, 2008 yılında ise 6, 7, 8. sınıflarda girilen SBS sınavları uygulanmıştır. Türkiye'de, 2013-2016 yılları arasında ortaokul 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileri, TEOG sınavlarına girerek lise yerleştirme sürecini geçirirdi. Ancak günümüzde, 8. sınıf öğrencileri lise eğitimlerini alacakları okulları belirlemek için LGS (Liselere Geçiş Sınavı) adı verilen bir sınava katılmaktadırlar. Türk eğitim sistemi, kademeler arası geçişlerde sınavlara dayalı bir yapıya sahiptir. Öğrenciler sürekli bir rekabet içinde olup, bu sistem üniversiteye giriş aşamasında daha da belirgin bir şekilde devam etmektedir (Büyüköztürk, 2016: 345-347).

Türkiye'de yükseköğretime geçiş, birçok ülkede olduğu gibi sınav sistemine dayanmaktadır. Lise mezunu gençler, üniversite eğitimi alabilmek için merkezi sınavlara girmekte ve istedikleri üniversite veya bölüme göre yeterli puanı almak zorundadırlar. Bu sınavlar, öğrenci alımını belirli bir yer ve ihtiyaca göre gerçekleştirmek ve en nitelikli adayları seçmek amacıyla iki aşamada yapılmaktadır. Bu iki temel amaç; kontenjan ve yeterlilik olarak özetlenebilir (Tamer, 2014: 59). Öğrenci seçme ve yerleştirme sisteminin tarihçesine kısa bir göz atmak, günümüzdeki noktayı anlamak için önemlidir.

Cumhuriyet'in kuruluşundan bu yana, yükseköğretime girişte kullanılan sistemler ana hatlarıyla şu şekilde özetlenebilir: 1935 yılında, Lise Bitirme ve Devlet Olgunluk Sınavı olmak üzere ikili bir sınav sistemi uygulanmaya başlanmıştır. Olgunluk Sınavı, Lise Bitirme sınavlarını başarıyla tamamlayan ve Lise Bitirme Diploması almaya hak kazanan öğrenciler arasından üniversiteye girmek isteyenlere Millî Eğitim Bakanlığı tarafından uygulanan bir sınav niteliğindeydi. Bu sınavların temel amacı, yükseköğretimin talep ettiği bilgi, değer ve yeteneklere sahip bireyleri seçmektir. Dolayısıyla, üniversiteye giriş hakkı yalnızca Olgunluk Sınavlarında başarılı olan öğrencilere tanınmaktaydı (Özgüven, 1972: 180 -181).

Ülkemizde üniversiteler, 1960'lı yıllara kadar merkezi bir sınav yapılmaksızın öğrenci kabul etmiştir. Ancak zamanla kontenjanları aşan taleple karşılaşılmasıyla birlikte üniversiteler,

öğrenci seçimini çeşitli yöntemlerle gerçekleştirmiştir. Başvuru sırasına göre kabul, eğitim niteliğini dikkate alarak öğrenci seçimi ve mezuniyet derecelerine göre sıralama gibi yöntemler öne çıkmıştır. Ancak lise mezunlarının artması ve lise dengi okullara üniversiteye başvuru hakkı verilmesi ile bu yöntemler yetersiz kalmıştır.

1960'lı yıllardan itibaren kimi üniversiteler kendi bünyelerinde giriş sınavları düzenlemeye başlamış kimi üniversiteler ise ortak bir sınav yapma yoluna gitmiştir. Aday sayısındaki artış sebebiyle; sınavlarda çok sorulu ve objektif testlerin hazırlanması, başvuruların alınması, puanlama yapılması, seçme ve yerleştirme işlemlerinin gerçekleştirilmesi ile sonuçların bildirilmesi gibi faaliyetlerde bilişim araç ve yöntemlerinden yararlanılmasını gerektirmiştir. Üniversitelerarası Kurul, üniversiteye giriş sınavlarının tek merkezden yapılmasına karar vererek 19 Kasım 1974 tarihinde Üniversitelerarası Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezini (ÜSYM) kurmuştur. Üniversitelere öğrenci seçme ve yerleştirme işlemleri, 1981 yılına kadar bu merkez tarafından yürütülmüştür. 1981'de ise Yükseköğretim Kanunu'nun değişiklikleriyle ÖSYM adını alarak Yükseköğretim Kurulu'nun bir alt kuruluşu olmuştur. Son olarak, 17 Şubat 2011'de çıkan bir kanunla ÖSYM, Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı (ÖSYM) adını almıştır. ÖSYM, kanunlar ve Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile belirlenen görevleri yerine getirmek üzere yetkilendirilmiş, kamu tüzel kişiliğine ve mali özerkliğe sahip, Ankara merkezli bir kuruluştur (ÖSYM, 2024).

Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi'nin (ÖSYM) kuruluşuyla birlikte, Türkiye'deki sınav sistemi önemli değişimler yaşamıştır. 1980'lerden günümüze kadar uzanan süreçte, sınav sistemleri ve uygulamaları çeşitlilik göstermiş ve birçok reforma tabi tutulmuştur. ÖSYM döneminde sınav sistemlerinde ve uygulamalarında, soru sayılarında ve sınavdaki ders – soru ağırlıklarında pek çok değişiklik yapılmıştır. Bu dönemde, çift sınav ve tek sınav gibi farklı uygulamalar gerçekleştirilmiştir. Günümüzde, 2017 yılında yapılan son değişiklikle, Temel Yeterlilik Testi (TYT) ve Alan Yeterlilik Testi (AYT) adı verilen çift sınav sistemi uygulanmaktadır. Bu değişiklikler, sınav sisteminin günün koşullarına ve ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesi amacıyla yapılmıştır.

Sınav sistemindeki soruların okul müfredatlarından gelmesine rağmen, soruların ağırlıkları, okulların eğitim kalitesi, sınavın test formatında olması gibi faktörler, öğrencilerin hayatlarını etkileyen bu sürece hazırlanırken çeşitli tedbirler almalarına yol açmaktadır. Bu rekabet ve test odaklı sistem, eğitim sistemini test-sınav ikilemine sokmuş, öğrenme sürecinin bu amaca endekslenmesi nedeniyle öğrenme ve eğitim, gerçekleştirmesi gereken görevi tam olarak yerine getirememektedir.

Sınav sistemine alternatif önerilerin önündeki en büyük engel, 3 milyondan fazla kişinin katıldığı bir sınavın yerine objektif ve hakkaniyete dayalı bir sistem getirilmesinin ve bu sistemin uygulanmasının zorluğudur. Öğrencilerin ilkokul ve ortaokul dönemlerinde yeteneklerine göre yönlendirilmeleri, akademik eğitim almak isteyen öğrenci sayısını azaltabilecek bir öneri olarak sunulmaktadır. Ancak bu önerinin uygulanabilmesi için ülke genelinde eğitim kalitesinin aynı seviyeye getirilmesi ve aynı şartlara sahip bir eğitim sisteminde objektif kuralların geçerli olması gerekmektedir. Bu, 19 milyon öğrencisi olan bir ülkede uygulanmasında önemli problemler doğurabilme potansiyeli taşımaktadır.

Bu durum, öğrencilerin bu sınavlara hazırlanma zorunluluğunu beraberinde getirmektedir. Bu sınav hazırlığı, ülkemizde büyük bir kitap yayın sistemi oluşturmuştur. Ayrıca özel eğitim kursları, dijital platformlar, özel ders alma imkanları ve etüt merkezleri gibi çeşitli yöntemlerle sınava hazırlanma sağlanabilmektedir.

4.1. Üniversite Sınavlarına Hazırlık Çalışmaları

Türk eğitim sistemi, farklı okul kademelerinde farklı amaçlar doğrultusunda şekillenmiştir. İlköğretimin temel hedeflerinden biri, öğrencileri ilgi, yetenek ve becerileri doğrultusunda yönlendirerek onları bir sonraki öğrenim aşamasına hazırlamaktır. Ortaöğretim ise öğrencileri, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda mesleki yeterlilikleri kazanmaları, hayata hazırlanmaları ve yükseköğrenim için gereken temel bilgi ve becerilere sahip olmaları yönünde yönlendirir. Yükseköğretimin amacı ise öğrencileri, toplumun üst düzey pozisyonlarında ihtiyaç duyulan nitelikli iş gücünü yetiştirmek üzere ilgi, yetenek ve becerilerine göre hazırlamaktır (Ada & Baysal, 2010: 137).

Türkiye'de üniversite eğitimine yoğun bir talep bulunmaktadır. ÖSYM'nin 2024-YKS Sınavları için başvuru yapan aday sayısı 3 milyon 36 bin 945'tir. Başvuru detaylarına göre, sınava ilk kez başvuran aday sayısı 1 milyon 404 bin 156'dır. İkinci başvuruda bulunan aday sayısı 798 bin 409, üçüncü başvuruda bulunan aday sayısı 442 bin 64, dördüncü başvuruda bulunan aday sayısı 219 bin 390, ve beş ve daha fazla başvuruda bulunan aday sayısı 172 bin 926'dır. Lise son sınıfta olan aday sayısı 1 milyon 93 bin 697 iken, lise mezunu olup bir yükseköğretim programına yerleşmemiş aday sayısı 1 milyon 184 bin 189'dur. Bir yükseköğretim programına yerleşmiş kayıtlı aday sayısı 316 bin 260, bir ortaöğretim kurumunun son sınıfında bekleyen aday sayısı 12 bin 652, bir yükseköğretim programına yerleşmiş ancak kayıt olmayan aday sayısı 58 bin 455, bir yükseköğretim programından

mezun olan aday sayısı 293 bin 925, ve yükseköğretim kurumundan kaydı silinen ve sınava başvuran aday sayısı da 77 bin 767'dir (ÖSYM, 2024).

Üniversiteye giriş sınavına hazırlanma süreci öyle bir yarış haline gelmiştir ki, öğrenciler, öğretmenler ve veliler yaygın bir şekilde sınav kaygısı yaşamaktadırlar. Ancak bu süreçte, sınavın seçme amacına yönelik olduğu ve sınava giren öğrencilerin ortaöğretim eğitim süreciyle tam bir uyum içinde olmadığı görülmektedir. Örneğin, öğrenciler liselerde klasik yazılı sınavlarla değerlendirilirken, üniversiteye giriş sınavında ise çoktan seçmeli testlerle karşılaşmaktadırlar. Ayrıca, sınavda yer alan pek çok soru tipi lise ders kitaplarında bulunmamaktadır. Üniversite sınavlarına yoğun başvuru olması ve üniversite kontenjanlarının sınırlı olması nedeniyle iyi bir hazırlık süreci gerekmektedir. Bu süreçte öğrencilerin, sınavlara yönelik etkili bir çalışma planı oluşturması ve çeşitli kaynaklardan faydalanarak konuları derinlemesine öğrenmesi önemlidir. Üniversite sınavına hazırlık çalışmaları genellikle yoğun ve disiplinli bir süreç gerektirir. Bu çalışmalar, öğrencilerin akademik başarılarını artırmak, sınavda iyi bir performans sergilemek ve tercih ettikleri üniversitelere giriş yapmak için odaklanmaları gereken bir dönemi kapsar. Üniversite sınavına hazırlık çalışmalarında öğrencilerin başarısını artırmak için birçok destek unsuru bulunmaktadır. Bu unsurlardan bazıları şunlardır:

4.1.1. Ders kitapları

Ders kitapları, her öğrenme seviyesi için hala en önemli öğrenme materyallerindendir. Ayrıca, ders kitapları, derslerin geliştirilmesinde temel araçlardır. Öğretmen ve öğrenci arasında en yaygın kullanılan kaynak olarak, kitaplar eğitimin kalitesini doğrudan etkileyen önemli bir unsurdur. Ders kitapları, öğretim programının hedeflerini, içeriğini, öğretim yöntemlerini, öğrenme etkinliklerini, öğrenci katılımını, değerlendirme ve ölçme süreçlerini belirleyerek öğrenen ve öğretenler için kritik bir araçtır (Kılıç & Seven, 2002: 51). Üniversite sınavlarına hazırlanma sürecinde ders kitaplarının etkisi oldukça önemlidir. Ders kitapları, öğrencilere sınavda karşılaşacakları konuları öğrenme ve pekiştirme fırsatı sunar. Bu kitaplar genellikle müfredatı kapsayan ve sınavda çıkabilecek konuları detaylı bir şekilde ele alan kaynaklardır.

Ders kitapları, öğrencilere temel bilgileri sağlamanın yanı sıra, konuları farklı açılardan anlama ve yorumlama yeteneğini geliştirebilir. Ayrıca, ders kitapları genellikle sınavda karşılaşılacak soru tiplerine uygun örnekler ve alıştırmalar içerirler, bu da öğrencilerin sınav stratejilerini ve soru çözme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir. Üniversite sınavlarına hazırlık için ders kitaplarının bazı dezavantajları bulunmaktadır. Bunlar arasında,

ders kitaplarının ayrıntılı olması, sınav soru çözümlerine yönelik püf noktalarını içermemesi, yeteri kadar örnek soru bulunmaması ve tüm sınav içeriğinin tek kitapta olmaması sayılabilir (Güneş, 2022: 30).

Ders kitaplarının yetersizliği sorununa çözüm olarak, sınavlara yönelik hazırlık sürecinde öğrencilere destek olmak amacıyla ders kitapları, soru bankaları ve denemeler üreten büyük bir sektör oluşmuştur.

4.1.2. Üniversite hazırlık kitapları

2020 yılı verilerine göre, Sınavlara Hazırlık Yayın Grubunda faaliyet gösteren 300 yayın evi bulunmaktadır. Bağımsız yayıncılar tarafından ise 2020 yılında toplam 433.213.632 adet kitap üretilerek satışa sunulmuştur. 2020-2021 eğitim öğretim yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı, ders kitaplarının yanında 17,5 milyon öğrenciye ücretsiz yardımcı kaynak dağıtma kararı almıştır (Uzuntaş, 2022). Türkiye Yayıncılar Birliği'nin 2021 verilerine göre ise eğitim alanında 182.148.008 kitap üretilmiştir. Eğitim alanında yapılan kitap üretimi, tüm kitap üretiminin %48'ini oluşturmaktadır. Yardımcı kaynak ve sınava hazırlık kitaplarının tüm kitap üretiminin %38,13'tür. Bu durum eğitim yayıncılığında daralmaya sebep olsa da hala eğitim ve sınav yayıncılığı, tüm kitap üretiminde önemli bir yer tutmaktadır (TYB, 2021).

Yardımcı kaynak sektörü, eğitim ve sınavlara verilen önemin bir göstergesidir. Öğrencilerin sınava farklı kaynaklarla hazırlanması, sınav hazırlık sürecinin önemli bir parçasıdır. Bu süreçte soru pratiklerinin sınav performansına önemli katkı sağlayacağı bilinmektedir. Bu nedenle, ÖSYM'nin sorduğu soru tarzlarına benzeyen soru bankaları üretilmektedir. Yayıncılar, sınavlarda karşılaşılabilecekleri soru tarzlarına yakın soruları tasarlayarak öğrencilere katkı sağlamayı ve pazardaki paylarını artırmayı amaçlamaktadırlar. Bu sorular, sınav deneyimini daha gerçekçi hale getirir ve öğrencilerin sınav stratejilerini geliştirmelerine yardımcı olur. Aynı zamanda, sınavı daha iyi anlamalarına ve başarılı olmalarına olanak tanır. Bu nedenle, yardımcı kaynak sektöründeki büyüme ve yayıncıların ÖSYM'nin sınav tarzlarına uygun materyaller üretmesi, eğitim ve sınav sistemine olan talebi ve önemi vurgulamaktadır. Bu kaynaklar, öğrencilerin sınavlara hazırlık sürecinde daha etkili ve verimli olmalarına yardımcı olurken, aynı zamanda sınavın doğru bir şekilde anlaşılmasını ve başarıya ulaşılmasını desteklemektedir.

Zamanın iyi kullanılması, sınavdaki başarıyı etkileyen en önemli faktörlerden biridir. Sorunun çözümünde kullanılan yöntemin değerlendirme dışı olması ve sadece doğru cevabı işaretlemenin puan getirmesi nedeniyle, sorunun en kısa sürede çözülmesi önemlidir. Bu

durum öğrencileri sürekli en kısa ve pratik çözüm yollarını aramaya yönlendirir. Ancak bu, pratik çözüm yollarının öncelikli hale gelmesine ve uzun vadede kavramsal öğrenme adına gerekli olanların tercih edilmemesine neden olabilir. Bu da bazı kavramların sıradan olarak algılanmasına yol açabilir (Karaagac & Threlfall, 2004: 137-144).

4.1.3. Özel dersler

Tarih boyunca, asiller, soylular ve yöneticiler çocuklarına farklı konularda özel dersler aldırılmışlardır. Bu dersler, silah kullanma, nezaket ve görgü kuralları, güzel konuşma ve dans gibi konuları içermektedir. Sanayi dönemi öncesindeki bu eğitimler, günümüzde eğitim, dil öğrenme, alet kullanma, dans, spor gibi çok geniş bir yelpazede yer almaktadır. Gelişen ve değişen eğitim sistemiyle birlikte, günümüzde dünyanın her yerinde öğrencilerin özel ders alma eğilimi artmaktadır. Özel ders, ülkemizde değişen sınav sistemlerinin öğrenciler için getirdiği dezavantajları ortadan kaldırmak amacıyla veliler tarafından tercih edilmektedir. Bazı durumlarda ise öğrenciler, arkadaşlarından geri kalmamak adına özel ders almayı tercih etmektedirler. Özel derslerde öğrencinin ihtiyaçlarına ve seviyesine uygun, etkili ve sistemli bir eğitim sunulmaktadır. Öğrencinin aktif katılımıyla kısa sürede kolay öğrenme sağlanmakta, konular daha iyi kavratılmakta ve okul dersleri ile sınavlar desteklenmektedir. Ayrıca, derslerin öğrencinin seviyesine göre düzenlenmesi, öğrencinin sıkılmasını önlemekte ve bire bir eğitimde öğrenme sorumluluğunu almasını sağlamaktadır. Öğrenciler, kendileri için özel olarak planlanan bire bir derslerin daha verimli ve eğlenceli olduğunu paylaşmaktadır. Yapılan araştırmalar, okulların bazen öğrencilerin akademik ve sosyal beklentilerini karşılayamadığını göstermektedir. Bu nedenle, özel derslerin her yaş grubunda derslerin desteklenmesi ve merkezi sınavlarda avantaj sağlanması açısından bir zorunluluk olarak görüldüğü ve öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla özel derslere yöneldiği görülmektedir (Akdemir & Kılıç, 2020: 1008).

LGS ve YKS sınav rekabeti arttıkça eksik görülen dersleri takviye alma ihtiyacı da artacaktır. Özel ders, bu takviye alma yöntemlerinden biridir. Özel dersler birebir ve grup şeklinde sunulmaktadır. Dijital teknolojilerin gelişmesiyle birlikte online özel derslerin sayısında artış yaşanmaktadır. Ancak, özel ders alma süreci, bireylerin ekonomik seviyeleri ile yakından ilişkilidir. Özel ders, uzman bir kişiden belirli bir konuda eğitim almayı ifade eder. Günümüzde, okul eğitimiyle birlikte özel ders alma yaygındır. YKS sınavında Türkçe, Matematik, Tarih, Coğrafya, Din Kültürü, Felsefe gibi dersler, Fizik, Kimya, Biyoloji gibi fen derslerinden soru gelmektedir. Özellikle sınavlara hazırlık için matematik ve fen dersleri öne çıkar. Diğer takviye yöntemlerine göre daha fazla ödeme gerektirdiğinden, toplumun tüm

kesimlerine hitap etmeyen bir yöntemdir. Özel ders fiyatları, dersin verildiği semte, öğretmene ve dersin niteliğine göre büyük farklılıklar gösterebilir. Ancak özel ders alma işi ekonomik olarak güçlü olmayı gerektirir. www.ozeldersalani.com üzerinden özel ders saatleri incelendiğinde saatlik ücretlerin ortalamasının 300-950 TL arasında değişmesi, TYT sınavında 9 dersten sorumlu olunması, AYT sınavında ise 4 ile 6 arasında değişen derslerin ekonomik olarak erişilebilir olmamasına sebep olabilir.

Özel dersin ekonomik boyutu ve yaygınlaşmasını engelleyen faktörler, aynı zamanda YKS sınavına hazırlığın eşit şartlarda yapılmasını da zorlaştırmaktadır. Özellikle özel dersin yüksek maliyetleri, ekonomik olarak dezavantajlı olanları etkileyebilir ve sınav yarışının eşit koşullarda olmasını engelleyebilir. Bu durum, öğrencilerin sınavda başarılı olabilme şansını maddi durumlarına bağlı hale getirebilir. Bu sebeple, özel dersin ekonomik yönü ve yaygınlaşması, eğitim sisteminin eşitlik ve adalet ilkesine zarar verebilir (Akdemir & Kılıç, 2020: 1019).

4.1.4. Eğitim koçları

Eğitim, öğrenme hızını artırma, bilgi ve değer kazanma sürecidir. Bireylerin hayatlarında kilit bir rol oynar, onların en üst düzeydeki potansiyellerine ulaşmalarına olanak tanır. Eğitim vasıtasıyla bireyler bilgi, beceri ve etik değerler edinir, güçlü ve zayıf yönlerinin farkına varır ve doğru hedeflere odaklanmalarını sağlar. Bireylerin eğitim süreçlerinde destek gerektiği zamanlar olabilir. Bu noktada, iş dünyasında ve eğitim sektöründe koçluk önemli bir rol oynar (Çiçekdağ, 2022: 29). Eğitim koçluğu, eğitim alanında hızla gelişen bir sistemdir. Bu yaklaşımda öğretmen, sadece belirli bir dersin başarısına değil, öğrencinin genel akademik performansına odaklanır. Rehber öğretmen, öğrenciye en uygun çalışma programını oluşturarak ve bu programı titizlikle takip ederek öncülük eder. Aynı zamanda, öğrencinin zorlandığı derslerdeki eksiklikleri belirleyip gidermek de bu sistemin temel unsurlarındandır.

Eğitim koçluğu, öğrencilerin bireysel veya grup çalışmaları yoluyla okul başarısı, sınav kaygısı, etkinlik planlaması, aile iletişimi, kariyer yönlendirmesi, akademik başarı ve zaman yönetimi gibi konularda ihtiyaç duydukları alanlarda destek sunmayı içerir (Çatalbaş, 2017: 60).

Okullarda giderek yaygınlaşan eğitim koçluğu öğrencilere fayda sağlayan bir uygulama olsa da, genellikle okullardaki eğitim koçları öğretmenlerdir. Ancak, öğretmenlerin eğitim koçluğuna ayırabilecekleri zamanın kısıtlı olması ve koçluk yapacakları öğrenci sayısının fazla olması etkinliği azaltan faktörlerdir (Çam & Bayram, 2017: 15-16). Eğitim danışmanı

olarak tutulan koçlar ise öğrencinin okul dışı yaşamını ve okulla ilgili ihtiyaçlarını planlarlar. Öğrencinin özel derslerini ve sosyal yaşamını düzenleyen bu koçlar, ilgilendikleri öğrenci sayısının az olması durumunda, akademik yeterlilikleri olduğu takdirde öğrencilere önemli katkılar sağlayabilirler. Ancak, bu hizmetin maliyeti yüksek olduğundan dolayı genellikle ekonomik seviyesi yüksek aileler tarafından tercih edilmektedir. Ekonomik seviyesi yüksek olan ailelerin çocuklarının YKS sınavına hazırlanmalarında eğitim koçlarının önemli bir katkısı olduğu bilinmektedir (Karakoç, 2024).

4.1.5. Etüt merkezleri

Etüt merkezleri, çalışan anne babaların iş çıkış saatlerine kadar öğrencilere ödev yapmaları ve ders çalışmaları için hizmet veren kurumlardır. Etüt merkezlerinin kökeni oldukça eskiye dayanır. İlk kez 20. yüzyılın başlarında Selanik'teki özel okullar tarafından başlatılan etüt merkezleri, öğrencilerin ders çalışması için ortaya çıkmıştır. "Akşam müzakereleri" olarak adlandırılan bu uygulamanın asıl amacı, yatılı öğrencilerin akşam saatlerini verimli geçirmelerini sağlamak ve ödevlerini yapmalarına yardımcı olmaktır. Ancak, okul yönetimi bu eğitsel amaçlı uygulamanın gündüzlü öğrencilere de fayda sağlamasını istemiş ve katılımlarını kolaylaştırmak amacıyla servis uygulamasını başlatmıştır. Buna göre, akşam müzakerelerine katılmak isteyen öğrenciler, belirli bir ücret karşılığında servisler aracılığıyla okula getirilip götürüleceklerdir. Bu servis uygulaması oldukça yaygınlaşmış ve öğrencilerin evlerinden alınıp, müzakerelerin sonunda tekrar evlerine bırakılmasını sağlayacak şekilde organize edilmiştir. Üç saat süren bu müzakerelere, okulun öğrencisi olmayanlar da belirli bir ücret karşılığında katılabilmektedir. Bu uygulama, günümüzdeki etüt merkezleri ve dersane uygulamalarının da temelini oluşturmuştur (Şimşek, 2010: 144-145).

Ailelerin ekonomik evrimine paralel olarak, çocuklarının okul derslerinde destek almak için kaynak arayışı her geçen gün artmaktadır. Bu arayış, öğrencilerin akademik başarılarını artırmak ve okul dışı zamanlarını kontrollü bir şekilde geçirmelerini sağlamak amacıyla etüt merkezlerinin ortaya çıkmasında etkili olmuştur. Başlangıçta denetimsiz bir şekilde faaliyet gösteren etüt merkezleri, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından çıkarılan bir yönetmelikle denetim altına alınmıştır (Şimşek & Şimşek, 2015: 379).

Başlangıçta daha çok ilk öğretim çağındaki öğrencilere yönelik faaliyet gösteren etüt merkezleri, 2014 yılında dershanelerin kapatılması sürecinde önemli bir rol üstlenmiş ve yeni bir işlev kazanmıştır. Bu süreçte, dershanelerin oluşturduğu boşluğu kapatmak amacıyla öğrencilere kurs imkânı sunan ve sorularını çözdürebilecekleri bir ortam haline gelmişlerdir.

Etüt merkezleri, 9 Şubat 2017 tarihinde resmi gazetede yayınlanan 687 nolu Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile kapatılmıştır (687 Nolu KHK, 2017). Bu durum etüt merkezlerinin merdiven altı kurumlar olarak ve farklı ad ve şekillerde yapılanmasına neden olmuştur.

4.1.6. Özel eğitim kursları - Dershaneler

Özel dershaneler, öğrencileri bir üst okulun giriş sınavına hazırlamak veya devam ettikleri okullardaki eğitim-öğretim faaliyetlerini desteklemek gibi görevleri olan özel eğitim kurumlarıdır (Şirin, 1998: 11).

Günümüzde eğitim, bilgi toplumuna doğru ilerlerken arayışların ve yeniden yapılanmaların önde gelen kaynağı haline gelmiştir. Bu bağlamda, dershaneler ve özel eğitim kurumları, yüksek öğrenim için hazırlanan öğrencilere destek olmada önemli bir rol oynamıştır. Eğitim sistemimizdeki bazı sorunlar ve sınav sistemleri, dershanelerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur (Güleç, 2006: 9). Ülkemizde seçme sınavlarının ortaya çıkmasından sonra, sayıları hızla artan ve artışı kaçınılmaz hale gelen özel dershaneler özellikle sosyo - ekonomik olarak avantajlı bölgelerde, başta Ankara, İstanbul, İzmir gibi büyük şehirler olmak üzere tüm şehirlerde açılmıştır ve açılmaya devam etmektedir. Eğitim sistemindeki yerinin tartışılmasına rağmen, özel dershaneler hizmet vermeye devam etmektedir (Özsoy, 2003: 22).

Dershanelerin konumu ve sınav odaklı olmaları, özellikle öğrencilerin dershaneleri okullarının önüne koymaları gibi durumlar toplumda tartışmalara neden olmuştur. Bu tartışmalar, dershanelerin düzenlenmesi veya kapatılması gerektiği yönünde yoğunlaşmıştır. İlk girişim, 16 Haziran 1983 tarihinde 2843 sayılı kanunla dershanelerin kapatılması yönünde olmuştur. Ancak, 11 Temmuz 1984 tarihinde 3035 sayılı kanunla dershanelerin varlığını sürdürmelerine karar verilmiştir (Özan vd., 2015: 260).

Dershanelerin kapatılması ile ilgili ikinci teşebbüs 2014 yılında olmuştur (Aktaş, 2014). İsteyen dershanelerin önce temel liselere, ardından kademeli olarak özel okullara dönüşmelerini içeren 6528 sayılı kanun, 14 Mart 2014 tarihinde resmî gazetede yayınlanmıştır (Resmi gazete, 2014). 6528 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile dershaneler kapatılmıştır. Ancak Anayasa Mahkemesi, bu kanunun dershanelerle ilgili kısımlarını 13 Temmuz 2015 tarihinde 2015-68 numaralı kararı ile iptal etmiştir (BBC, 2015). Günümüzde dershaneler, sınavlara öğrenci hazırlamaya devam etmektedirler.

Dershaneler, okullardaki eğitim sistemlerinin merkezi yerleştirme sınavlarına hazırlık sürecinde öğrencilerin ihtiyaçlarını tam olarak karşılayamaması ve takviye gereksinimi duymaları nedeniyle ortaya çıkmıştır (Çayır, 2014: 167). Bu kurumlar, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı özel öğretim kurumlarıdır. Açılmaları, öğretmenleri ve öğrenci kayıtları, bakanlık denetimine tabidir.

Dershaneler, sınav rekabetinde öğrenciyi öne çıkarmayı hedefler. Ancak, dershaneler sadece bilgiyi ezberleten ve test alışkanlığını geliştiren yerler değildir. Onların amacı, düşünen, yorumlayan ve sağlam karakterli bireyler yetiştirmek, bilgi toplumu için insan kaynağı oluşturmaktır (Şahin, 2002: 1).

Üniversite giriş sınavındaki başarının, belli bir süre içinde çok sayıda doğru soru çözmeye dayalı olması, konu odaklı eğitim programlarının yerine öğrencileri daha iyi öğrenmeye değil, zamana karşı pratik çözüm yolları bulmaya zorlamaktadır. Bu durumda, öğrenciler konuları doğru şekilde öğrenmek yerine bazı kurnazlıklarla soruları çözenin yollarını aramaktadırlar. Bu amaçla dershanelere başvurmak ve buna uygun yayınlardan yararlanmak yaygın bir yöntem haline gelmiştir (Şirin, 1998: 46).

Tarih boyunca, eğitimin ekonomik boyutu önemli bir rol oynamıştır. Özellikle ekonomik olarak güçlü ailelerin çocuklarına özel eğitim aldirmaları daha kolay olmuştur. Velilerin ekonomik durumu, çocuklarının aldığı eğitimin kalitesini etkileyen birçok faktörü belirler. Bu faktörler arasında eğitim kurumunun türü, öğrenci sayısı, kullanılan materyaller ve öğretmen kalitesi yer alır. Günümüzde, özel okullara giden, eğitim koçlarına sahip olan ve özel ders veya kurslara katılan öğrenciler ile bu imkanlara erişemeyen veya sınırlı erişime sahip öğrenciler arasında büyük bir eşitsizlik vardır. Bu durum, üniversiteye hazırlık sürecinde önemli bir adaletsizlik yaratmaktadır. Dershaneler, bu eşitsiz şartlarda öğrencilere yarışa katılma şanslarını artıran unsurlardan biridir.

4.1.7. Destekleme yetiştirme kursları (DYK)

Destekleme ve Yetiştirme Kursları (DYK), 23.09.2014 tarih ve 4145909 sayılı Millî Eğitim Bakanlığı Örgün ve Yaygın Eğitimi Destekleme ve Yetiştirme Kursları Yönergesi kapsamında, dershanelerin dönüşüm sürecine girmesiyle birlikte 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Türkiye'deki ortaokul ve lise kurumları ile lise mezunları için halk eğitim merkezlerinde uygulanmaya başlamıştır (MEB, 2014). 2014 yılında dershanelerin kapatılma sürecinde, dershanelere alternatif olarak okullarda öncelikle 8 ve 12. sınıflara yönelik Destekleme ve Yetiştirme Kursları (DYK) açılmıştır. Bu kurslar, öğrencilerin sınava hazırlık

ihtiyacının okullarda karşılanması amacıyla başlatılmıştır. Sınava yönelik olarak başlayan kurslar, ardından ortaokullarda 5, 6, 7, 8; liselerde ise 9, 10, 11, 12. sınıfları kapsayacak şekilde genişletilmiş ve sınavlara yönelik hazırlığın yanı sıra okul derslerine yönelik destek amacı da ortaya çıkmıştır. DYK kursları tamamen ücretsiz olarak uygulanmıştır. 2022-2023 eğitim-öğretim yılına kadar tüm okullarda uygulanırken, 2023-2024 eğitim-öğretim yılından itibaren kurslar, İl Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından belirlenen kurs merkezlerinde yapılmaya başlanmıştır (MEB, 2023a).

DYK kurslarının ücretsiz olması, öğrencilerin kurslara verdikleri önemini azaltmış ve devam sorunlarına yol açmıştır. Öğretmenlerin sınav sistemine yeterince hâkim olmamaları ve kurslarda okul derslerinde olduğu gibi ders işlemleri, kursların etkinliğini azaltmıştır. Ayrıca kurslarda basılı kaynak eksikliği de kursların etkinliğinde sınırlayıcı etki oluşturmuştur (Bozbayındır & Kara, 2017: 345).

DYK kursları ile yapılan öğretmen-öğrenci araştırmalarında, basılı kaynak eksikliği nedeniyle kurslara isteksiz olan öğrencilerin kayıt olmamasının ve dolayısıyla kursların kapanmasının istekli öğrencilerin eğitimini engellediği belirtilmiştir. Kurslara öğrencilerin sınavla alınması, kurs denetimlerinin yapılması, deneme sınavları ve seviye sınavları ile öğrencilerin aktif tutulmasının kursların başarısında ve etkinliğinde önemli olacaktır (Kozikoğlu & Özcanlı, 2020: 293-294).

05/08/2023 tarihli ve 81543304 sayılı Makam Oluru ile Millî Eğitim Bakanlığı Destekleme ve Yetiştirme Kursları Yönergesi'nde değişikliğe gidilmiştir. Kurslarda eğitim verilecek guruplar 8, 11, 12. sınıflar ile sınırlandırılmıştır. Kursların açılma şartları değiştirilmiştir. Kurslar, İl Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından belirlenen merkezlerde yapılacaktır. Değişiklik sonrası kurs merkezleri sayısı azaltılmış, kurs açılma şartları zorlaştırılmıştır. Bir dersten kurs açılması için 24 öğrenci şartı getirilmiştir (MEB, 2023a). Son değişiklikler ile kurs merkezi sayıları azaltılmıştır. Örneğin, Yalova merkez ilçede 8, 11 ve 12 sınıflara yönelik sadece iki okulda DYK kursları açılmasına Milli Eğitim Müdürlüğü'nce karar verilmiştir (yalova.meb.gov.tr.). Kurs merkezi sayısının azaltılması ve yönergeyle öğrenci mevcudu 24 kişinin altına düşen kursların kapatılması, kursların etkinliğini sınırlayıcı niteliktedir. Bu durum, okulların sınava hazırlanma sürecinde etkinliğini azaltıcı bir etki yaratabilir.

5. ÜNİVERSİTE HAZIRLIK EĞİTİMİNDE YOUTUBE VİDEOLARININ KULLANIMI

5.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, üniversiteye hazırlık sürecinde YouTube videolarının kullanımına ilişkin 12. sınıf öğrencilerinin deneyimlerini ve görüşlerini derinlemesine incelemektir. Araştırma, öğrencilerin YouTube videolarını nasıl kullandıklarını, bu videoların öğrenme süreçlerine sağladığı katkıları, öğrenme motivasyonlarına etkilerini, bireysel çalışma alışkanlıklarına olan yansımalarını ve akademik başarıları üzerindeki etkilerini kapsamlı bir şekilde analiz etmeyi hedeflemektedir.

Bu doğrultuda şu konular ele alınacaktır:

- Eğitim İçerikleri ve Anlaşılabilirlik; YouTube videolarının ders içeriklerinin anlaşılmasına nasıl katkıda bulunduğu, öğrenciler tarafından ne şekilde algılandığı ve bu içeriklerin öğrenme sürecinde nasıl kullanıldığı değerlendirilecektir.
- Öğrenme Motivasyonu; YouTube videolarının öğrencilerin motivasyonlarını nasıl etkilediği, bu motivasyon değişimlerinin sınav hazırlık süreçlerine yansımaları incelenecektir.
- Bireysel Çalışma Süreci; Öğrencilerin bireysel çalışma becerilerini geliştirme sürecinde YouTube'un sağladığı olanaklar, örneğin tekrar yapma imkânı ve esnek zaman kullanımı gibi avantajlar ile karşılaşılan zorluklar ele alınacaktır.
- Akademik Başarı; YouTube videolarının sınavlara yönelik pratik yapma, test çözme stratejilerini öğrenme ve bilgiyi pekiştirme gibi alanlardaki etkileri öğrencilerin akademik performansı bağlamında değerlendirilecektir.

Bunların yanı sıra, Web 2.0 araçlarının ve özellikle YouTube'un üniversite hazırlık eğitimindeki genel rolü ile eğitsel etkinliği ele alınacak ve bu araçların daha etkili kullanımına yönelik öneriler geliştirilecektir. Araştırma bulgularının, öğrenciler ve eğitimciler için rehber niteliği taşıması; aynı zamanda dijital teknolojilerin eğitim süreçlerine entegrasyonu konusunda karar alıcılar ve eğitim politikası belirleyicilere katkı sunması hedeflenmektedir.

Sonuç olarak, bu araştırma yalnızca YouTube'un üniversite hazırlık eğitimindeki yerini anlamayı değil, aynı zamanda dijital dönüşüm sürecinde eğitimde yeni medya araçlarının kullanımına yönelik genel bir çerçeve sunmayı amaçlamaktadır. Bu çerçeve, dijital teknolojilerin eğitime entegrasyonunu destekleyici ve yönlendirici bir niteliğe sahip olacaktır.

5.2. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, üniversite hazırlık eğitiminde YouTube videolarının kullanımını çok yönlü ve kapsamlı bir şekilde incelemeyi amaçlamaktadır. Günümüzün hızla dijitalleşen eğitim ortamında, YouTube gibi yeni medya platformları, hem öğretmenler hem de öğrenciler için alternatif bir öğrenme aracı olarak giderek daha fazla kullanılmaktadır. Bu bağlamda, çalışmanın temel hedefi, YouTube videolarının üniversite hazırlık sürecindeki rolünü, sağladığı avantajları ve karşılaşılan zorlukları detaylı bir şekilde ele alarak, eğitimde dijital medya kullanımına dair özgün bir katkı sunmaktır.

Araştırma, YouTube videolarının üniversite hazırlık eğitiminde öğrenme süreçlerini nasıl desteklediğini, öğrencilerin bilgiye erişimini ve konuları anlama biçimlerini nasıl dönüştürdüğünü incelemeyi içermektedir. Aynı zamanda, bu videoların öğrenme süreçlerine etkili bir şekilde entegre edilmesi için öğretmenler ve öğrenciler açısından hangi stratejilerin benimsenebileceği de değerlendirilecektir. Özellikle, YouTube videolarının bireysel öğrenme hızına ve farklı öğrenme stillerine uygun şekilde nasıl kullanılabileceği, öğrenme materyallerine erişim konusunda sunduğu esneklik, görsel ve işitsel içeriğin öğrenmeyi nasıl pekiştirdiği gibi kritik konulara ışık tutulacaktır.

Bu çalışma, sadece bireysel öğrenme süreçlerine değil, aynı zamanda eğitimcilerin yeni medya araçlarını ders içeriklerine entegre etme süreçlerine yönelik de önemli çıkarımlar sunmayı hedeflemektedir. Bu bağlamda, YouTube gibi platformların pedagojik yaklaşımlar üzerindeki etkisi, eğitimde dijital dönüşüm bağlamında ele alınacaktır. Öğrencilerin bu platformlardan en yüksek verimi alabilmeleri için hangi yöntemlerin kullanılabileceği, karşılaşılabilecek zorlukların nasıl aşılabileceği ve bu araçların uzun vadede üniversite hazırlık eğitimine nasıl entegre edilebileceği gibi sorulara da yanıt aranacaktır.

Ayrıca, bu çalışma, YouTube videolarının üniversite hazırlık sürecindeki kullanımına ilişkin Türkiye'deki mevcut durumu da değerlendirerek, yerel bağlamda bu alandaki literatür boşluğunu doldurmayı amaçlamaktadır. Eğitim sisteminde teknolojinin artan rolü göz önüne alındığında, bu araştırmanın sonuçları, eğitim politikalarına ve uygulamalarına yön verebilecek nitelikte olacaktır. Çalışma, üniversite hazırlık sürecinde YouTube videolarının etkilerini ortaya koyarak, eğitim teknolojilerinin gelecekteki uygulamalarına dair bir yol haritası sunmayı hedeflemektedir.

Sonuç olarak, bu araştırma, dijital medya araçlarının üniversite hazırlık eğitimindeki yerini anlamak ve bu araçları daha etkin bir şekilde kullanmak isteyen tüm paydaşlara rehberlik

edecek bir kaynak olma potansiyeli taşımaktadır. Eğitimde yeni medya kullanımı alanındaki literatüre ve özellikle YouTube'un bu süreçteki rolü üzerine özgün ve güncel bir katkı sağlayarak, akademik ve pratik anlamda değerli bir çalışma sunacaktır.

5.3. Literatürde Yapılan Çalışmalar

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin ilerlemesiyle, farklı kaynaklardan bilgiye daha kısa sürede ulaşmak mümkün hale gelmiştir. Bu durum, uzaktan öğrenme ortamlarının çeşitlenmesine ve gelişmesine olanak sağlamıştır. Yirmi birinci yüzyılın bireyleri, ihtiyaç duydukları bilgiye herhangi bir yerde, herhangi bir zamanda ve herhangi bir araçla kolayca erişebilmektedir. Dolayısıyla, iletişim teknolojilerinin ilerlemesiyle birlikte bireyselleştirilmiş uzaktan öğrenme seçenekleri artmaktadır. Bu da uzaktan öğrenme ortamlarının daha esnek, doğal ve günlük yaşamla daha uyumlu hale gelmesini sağlamaktadır (Görü, 2011: 13).

Literatürde YouTube platformunun eğitim aracı veya öğrenme ortamı olmasına yönelik araştırmalar mevcuttur. Ancak YouTube kullanımının eğitime yönelik özel bir kademesi olan 12. sınıf öğrencilerinin üniversite sınavlarına hazırlık sürecine etkileri ile ilgili literatürde çalışma bulunmamaktadır. Literatürde bulunan YouTube platformunun eğitim amaçlı kullanımı ile ilgili çalışmalar şunlardır:

Alp ve Kaleci (2018) tarafından yapılan “YouTube Sitesindeki Videoların Eğitim Materyali Olarak Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşleri” adlı makalede, üniversite öğrencilerinin internet ve bilgisayar, tablet, akıllı telefonlara sahip olma ve bu cihazlar üzerinden YouTube platformunu kullanma sıklıkları ile kullanım amaçları incelenmiştir. Bu çalışmada, Web 2.0 araçları ve YouTube videolarının eğitime katkıları ile içeriklerin eksik yönleri vurgulanmıştır.

Srinivasacharlu (2020) tarafından gerçekleştirilen “Using YouTube in Colleges of Education” başlıklı çalışmada ise, dijitalleşme ile birlikte YouTube'un eğitimde önemli bir rol üstlendiği belirtilmiştir. Öğrenciler ve eğitimciler, YouTube'u sınıfta ve öğrenme süreçlerinde yaygın bir şekilde kullanmaktadır. Platform, içerik sunmanın yanı sıra öğrenme için de etkili bir araç olarak değerlendirilmektedir. Öğretmenler, YouTube'u kullanarak öğrencilerine daha etkili bir öğrenme deneyimi sağlayabilmektedir. YouTube'un sunduğu kaynaklar ve hizmet çeşitliliği, onu tercih edilen bir öğrenme aracı haline getirmektedir.

Nacak, Bağlama ve Demir (2020) tarafından gerçekleştirilen “Öğretmen Adaylarının YouTube'un Eğitim Amaçlı Kullanımına İlişkin Görüşleri” başlıklı makale, öğretmen adaylarının YouTube'u eğitim sürecinde nasıl kullandıklarını ve bu platformun katkılarını incelemektedir. Araştırmaya göre, öğretmen adayları YouTube'u ders materyali bulma,

profesyonel gelişim, öğrencilerle etkileşim kurma ve motivasyon sağlama amaçlarıyla aktif olarak kullanılmaktadır. Makalede, YouTube'un eğitim sürecine önemli katkılar sağladığı vurgulanırken, teknoloji bağımlılığı ve yüz yüze etkileşimin eksikliği gibi dezavantajlı durumlar da ele alınmaktadır.

Aruğaslan ve Çivril'in (2023) “Öğrenme Ortamı Olarak YouTube’un Kullanılmasına İlişkin Öğrenci Görüşleri” başlıklı makalesinde, YouTube'un eğitim videolarını barındırması nedeniyle resmi olmayan bir öğrenme ortamı olarak öğrencilerin hem teorik hem de pratik bilgi ve beceriler edindikleri, ayrıca gündelik hayatta karşılaştıkları problemlere ilişkin çözümler bulabildikleri belirtilmiştir. Öğrencilerin YouTube hakkındaki olumsuz deneyimleri ise; izlenen videoların düşük görüntü kalitesi, video izleme esnasında çıkan reklamlar, içerik üreticisinin konuyu anlatırken bağlamdan uzaklaşması ve konu anlatımlarında video sürelerinin uzun tutulması gibi unsurlar üzerinden değerlendirilmiştir.

5.4. Araştırmanın Sayıltıları (Varsayımları)

Bu çalışmada, çalışmanın temelini oluşturan belirli sayıltılar benimsenmiştir. Araştırmanın güvenilirliği ve geçerliliği açısından kritik öneme sahip olan bu sayıltılar, araştırma sürecine yön veren çerçeveyi oluşturmak amacıyla dikkatle tanımlanmıştır:

Katılımcıların Dürüst ve Samimi Yanıtlar Verdiği; Katılımcıların, araştırma kapsamında yöneltilen sorulara içtenlik ve samimiyetle yanıt verdiği kabul edilmiştir. Bu doğrultuda, katılımcıların bireysel deneyimlerini ve düşüncelerini dürüst bir şekilde ifade ettikleri varsayılmaktadır.

Veri Toplama Araçlarının Geçerli ve Güvenilir Olduğu; Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının, çalışmanın amaçlarına uygun ve yeterli olduğu kabul edilmiştir. Bu araçların geçerlilik ve güvenilirlik açısından bilimsel standartlara uygun olduğu öngörülmektedir.

Katılımcıların YouTube Deneyimine Sahip Olduğu; Araştırmaya katılan bireylerin, üniversite hazırlık sürecinde YouTube videolarını aktif olarak kullandıkları ve bu konuda yeterli düzeyde deneyim sahibi oldukları varsayılmıştır.

Katılımcı Özelliklerinin Araştırma Bağlamına Uygun Olduğu; Katılımcıların demografik ve akademik özelliklerinin, araştırmanın bağlamına uygun bir şekilde çeşitlilik gösterdiği kabul edilmektedir. Bu dağılımın, elde edilen bulguların genellenebilirliği ve bağlamsal anlamlılığı açısından katkı sağladığı düşünülmektedir.

Bu sayıltılar, araştırmanın bilimsel niteliğini artırmak ve elde edilen sonuçların sağlam bir zemine oturmasını sağlamak amacıyla belirlenmiştir

5.4.1. Araştırmanın sınırlılıkları

Bu araştırma, kapsamı ve bulgularının genellenebilirliğini etkileyebilecek bazı sınırlılıklara sahiptir. Söz konusu sınırlılıklar aşağıda sıralanmıştır:

Coğrafi Sınırlılık; Araştırma, yalnızca Yalova ili Merkez ilçesindeki İmam Hatip Liselerinde öğrenim gören 12. sınıf öğrencilerini kapsamaktadır. Bu durum, araştırmadan elde edilen sonuçların farklı bölge ve okul türlerindeki öğrencilere genellenebilirliğini kısıtlamaktadır.

Zaman Sınırlılığı; Araştırmada kullanılan veriler, yalnızca 2023-2024 eğitim-öğretim yılı içerisinde toplanmıştır. Bu durum, zamanla değişebilecek teknolojik yenilikler, eğitim sistemindeki değişiklikler ve öğrenci alışkanlıklarının bu çalışma kapsamına dahil edilememesi ile sonuçlanmıştır.

Demografik Sınırlılık; Çalışma, yalnızca 12. sınıf öğrencileriyle sınırlıdır. Diğer sınıf düzeylerindeki öğrencilerin veya farklı eğitim türlerine sahip öğrenci gruplarının deneyimleri ve görüşleri araştırma kapsamına alınmamıştır.

İçerik Sınırlılığı; Araştırmada, YouTube platformunda bulunan belirli türdeki içerikler değerlendirilmiştir. Ancak, platformdaki tüm içeriklerin kapsamı ve çeşitliliği çalışmaya dahil edilmemiştir. Bu durum, araştırmanın bulgularının farklı içerik türleri için genellenebilirliğini sınırlamaktadır.

Katılımcı Sınırlılığı; Araştırma, gönüllülük esasına dayalı olarak katılım sağlayan öğrencilerle yürütülmüştür. Bu nedenle, araştırmaya katılmayan veya platforma erişim imkanı bulunmayan öğrencilerin görüşleri dikkate alınamamıştır.

Yukarıda belirtilen sınırlılıklar, araştırma bulgularının yorumlanmasında göz önünde bulundurulmalıdır.

5.5. Araştırmanın Problemi

Toplumların eğitim ihtiyacı, bireylerin bilgi, beceri ve yeteneklerini geliştirmeye yönelik gereksinimlerini ifade eder. Bu ihtiyaçlar, bir toplumun sürdürülebilirliği, ekonomik gelişimi, sosyal uyumu ve kültürel zenginliği için temel bir unsurdur. Eğitim ihtiyacı, toplumun bireyleri ve kurumları arasındaki ilişkileri güçlendirmeye ve toplumsal ilerlemeyi teşvik etmeye yardımcı olur. Eğitim, bireylerin ve toplumların gelişiminde temel bir rol

oynamaktadır. Eğitim ihtiyacı, bireylerin öğrenme süreçlerinde karşılaştıkları zorlukları ve gereksinimleri ifade eder. Toplumların eğitim ihtiyacının tarihsel dönüşümü, geçmişten günümüze kadar eğitim anlayışı ve gereksinimlerindeki değişimleri içerir. Bu dönüşüm, toplumların teknolojik, ekonomik, sosyal ve kültürel evrimine paralel olarak gerçekleşmiştir.

Eğitim kurumları, değişen ve gelişen teknolojileri kullanarak bireylerin kendini gerçekleştirmesine yönelik önemli görevler üstlenmektedir (Güneş & Buluç, 2017: 95). Günümüzde, eğitim-öğretim sürecinin başarısını birçok faktör etkilemektedir. Bu faktörler arasında teknoloji kullanımı da önemli bir yer tutmaktadır. Teknolojinin etkin bir şekilde kullanılması, derslerin daha etkili ve kalıcı bir şekilde sunulmasını sağlayabilir. Zira teknoloji kullanımıyla, dersler geleneksel sunum biçiminden çıkarak öğrencilerin çok daha fazla duyusuna hitap edebilecek şekilde işlenebilir.

Günümüz toplumunda, sosyal ve ekonomik yaşantının tüm dinamiklerinde belirgin bir değişim gözlenmektedir. Bu değişimin temel taşlarından biri ise hayatın hemen her alanına hızla ve yoğun bir şekilde entegre olan 21. yüzyıl teknolojileridir. İnternet, akıllı telefonlar, e-postalar, donanım ve yazılımlar gibi günlük yaşamın ayrılmaz bir parçası haline gelen teknolojik araçlar, bu değişimin en göze çarpan örnekleridir (Orgaz vd., 2018: 280).

Günümüzde, ülkelerin gelişmişlik düzeyi yalnızca kişi başına düşen milli gelirle ölçülmektedir; aynı zamanda ülkenin sosyal ve beşerî sermayesi de göz önünde bulundurulmaktadır. Ülkemizde, beşerî sermayenin oluşumunda temel bir rol oynayan eğitim sürecinde elde edilen kazanımlar, genellikle öğrencilerin sınavlardaki performanslarına dayalı olarak değerlendirilmektedir. Günümüz eğitim sisteminde, bir sonraki eğitim kurumuna geçmek isteyen öğrencilerin seçilmesi ve yerleştirilmesi genellikle merkezi sınavlarla yapılmaktadır. Ancak, bu sınav odaklı değerlendirme yaklaşımı, başarıyı belirlerken bireyin yetenekleri, sosyal etkileşimi, ailevi ve kişisel başarıları gibi önemli faktörleri göz ardı etmekte ve sadece öğrencilerin sınavda elde ettikleri puanlara ve sıralamalara dayanmaktadır (Tamer, 2014: 9-10).

Türkiye'de, ortaöğretim kurumlarının 12. sınıfında veya liseden mezun olduktan sonra üniversite eğitimi almak isteyen milyonlarca genç bulunmaktadır. Üniversiteye giriş süreci, birçok ülkede olduğu gibi sınav sistemine dayanmaktadır ve her yıl üniversiteye giriş sınavları düzenlenmektedir. Ancak, yükseköğrenim talebi yoğun olmasına rağmen kontenjanların sınırlı olması nedeniyle öğrencilerin çoğu, arz-talep dengesindeki eksiklikler nedeniyle bir yükseköğrenim programına yerleştirilememektedir. Bu durum, öğrencilerin sınav hazırlık

süreçlerini önemli kılmaktadır. Günümüz gençleri, teknoloji çağında doğmuş oldukları için “dijital yerliler” (Prensky, 2005: 1) olarak adlandırılmakta ve sınava hazırlık sürecinde teknolojiyi ve yeni medya ürünlerini yoğun bir şekilde kullanmaktadırlar.

Günümüzün hızla değişen eğitim ortamında, öğrencilerin üniversiteye hazırlık süreçleri de yeniden şekillenmektedir. Bilgiye erişim olanaklarının artması ve teknolojinin yaygınlaşması, geleneksel öğrenme yöntemlerinin yanı sıra çevrimiçi kaynakların da önemli bir rol oynamasına neden olmaktadır. Bu bağlamda YouTube gibi video paylaşım platformları, özellikle üniversiteye hazırlık çalışmalarında eğitim materyali olarak giderek daha fazla kullanılmaktadır.

Bu tez çalışması, YouTube videolarının üniversiteye hazırlık sürecinde öğrencilere sunulan faydalarını ve etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Geleneksel öğrenme materyalleri ve öğretim yöntemleri ile karşılaştırıldığında, YouTube videolarının üniversiteye giriş sınavlarına hazırlık sürecinde ne tür avantajlar sağladığı ve öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisi araştırılacaktır.

5.6. Veri Toplama Yöntem ve Aracı

Derinlemesine görüşme tekniği, toplumsal yaşamı ve bireylerin davranışlarını daha iyi anlayabilme amacıyla geliştirilmiştir. Bu yöntem, 1880'lerde Londra'da yoksulluk üzerine araştırmalar yapan Charles Booth'un çalışmalarıyla ortaya çıkmıştır. Booth'un, okul yönetim kurulunu ziyaret eden öğrenci velileri ve kendi yoksulluk temelli araştırmaları bu yöntemin şekillenmesinde etkili olmuştur. 1926 yılında Amerika'da Emory Bogardus tarafından ayrıntılı bir şekilde tanımlanan bu yöntem; kısa sürede Hukuk, Psikoloji ve Sosyal Bilimler alanlarında araştırmacılar tarafından sıkça kullanılan bir teknik haline gelmiştir (Morris, 2015: 3).

Derinlemesine görüşme, araştırmacı ile incelenen konu hakkında bilgi sağlayan birey arasında gerçekleştirilen sözlü iletişime dayalı bir veri toplama yöntemidir. Yapılandırılmış görüşmede, sorular belirli bir sistematik çerçevesinde sorularak, cevaplar sınırlı tutulabilmektedir (Boyce & Neale, 2006: 3). Derinlemesine görüşme, sıradan bir sohbet veya karşılıklı konuşmadan farklı bir veri toplama tekniğidir. Bu teknik, soru sorma ve cevap alma temelinde yapılırsa da asıl amacı, bireylerin veya toplumsal grupların inançlarını, değerlerini, kültürel pratiklerini, duygularını ve deneyimlerini derinlemesine anlamaktır (Morris, 2015: 5).

Görüşme yöntemi, esnek ve çok yönlü yapısı sayesinde zengin ve ayrıntılı verilerin toplanabilmesini sağlar, bu da inceleme konusuyla ilgili derinlemesine bilgi edinme olanağı

sunar (Uslu & Erdemir, 2023: 291). Bu çalışmada, üniversite hazırlık eğitiminde YouTube videolarının kullanımına dair verilerin elde edilmesinde yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşme yöntemi tercih edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmeler, belirli bir esneklik sağlayarak, araştırmacının konuyu daha derinlemesine ve çeşitli açılardan incelemesine olanak tanıyabilmektedir.

Çalışmamızda, 24 öğrenci ile toplamda 17 sorudan oluşan görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmeler, öğrencilerin YouTube videolarını nasıl kullandıklarını, bu videoların onların eğitim süreçlerine ve sınav hazırlıklarına olan etkilerini anlamak amacıyla yapılandırılmıştır. Sorular, öğrencilerin YouTube videolarını tercih etme nedenleri, video seçim kriterleri, öğrenme yöntemleri ve bu videoların öğrenme verimliliği üzerindeki etkileri gibi konuları kapsamıştır.

5.6.1. Araştırmanın evren ve örnekleme

Bu çalışmanın temel amacı, üniversite hazırlık sürecinde öğrencilerin YouTube videolarını kullanımına ilişkin deneyim ve görüşlerini incelemektir. Araştırmanın evreni, Türkiye genelinde 12. sınıfta öğrenim gören ve üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerden oluşmaktadır. Günümüzde dijital platformların eğitim süreçlerinde yaygın olarak kullanılmaya başlanmasıyla birlikte, bu yaş grubundaki öğrencilerin YouTube gibi dijital kaynaklardan sıkça faydalandıkları öngörülmektedir.

Araştırmanın örnekleme, Yalova Şehit Zeynep Sağır Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi'nin 12. sınıf öğrencilerinden, gönüllülük esasına göre belirlenen 24 kişiden oluşmaktadır. Örneklem seçiminde, daha küçük bir grup üzerinden kapsamlı bir analiz yaparak öğrencilerin bireysel deneyimlerini detaylı şekilde incelemek hedeflenmiştir.

Yalova'da bulunan bu okulun tercih edilmesi, daha homojen bir öğrenci grubu ile çalışarak derinlemesine veriler elde etmeyi mümkün kılmaktadır. Ayrıca, seçilen örneklemin dijital kaynakları kullanma becerileri ve bu araçlara erişim düzeyleri, dijital platformların üniversite hazırlık süreçlerindeki rolünü anlamak açısından anlamlı bir çerçeve sunmaktadır.

Araştırma bulgularının, yalnızca bu örnekleme özel sonuçlar sunmanın ötesinde, Türkiye genelinde üniversite hazırlık sürecinde dijital araçların etkisini ve kullanım biçimlerini değerlendirmeye yönelik genel çıkarımlara da katkı sağlaması beklenmektedir.

5.6.2. Araştırmaya ilişkin veriler

Araştırma, Yalova ili merkez ilçe 12. sınıf öğrencileri ile yürütülen nitel bir çalışma olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında, toplamda 24 öğrenci ile birebir görüşmeler yapılmış ve bu öğrenciler, lise eğitimlerini tamamlamadan önce üniversiteye hazırlık sürecindeki deneyimlerini ve YouTube videoları ile eğitim materyallerinin kullanımına ilişkin görüşlerini paylaşmışlardır. Öğrencilerin 7'si Sayısal, 11'i Eşit Ağırlık ve 6'sı Dil grubunda yer almakta olup, bu grupların her biri üniversiteye hazırlık sürecinde farklı ders ve konularda yoğunlaşmaktadır. Sayısal grubundaki öğrenciler, özellikle matematik, fizik, kimya gibi derslerde video kaynaklarına yönelirken, Eşit Ağırlık grubundaki öğrenciler Türkçe, edebiyat ve sosyal bilimler alanlarında YouTube videolarını daha fazla kullanmışlardır. Dil grubundaki öğrenciler ise genellikle yabancı dil konuları, dil bilgisi çalışmaları ve okuma-anlama becerileri üzerine YouTube videolarından faydalandıklarını belirtmişlerdir.

5.7. Üniversite Hazırlık Eğitiminde Youtube Videolarının Kullanımı

Bulgular ve Yorumlar

Üniversite hazırlık eğitiminde YouTube videolarının kullanımının etkilerine yönelik araştırma soruları ile 24 öğrenci ile görüşme yapılmıştır.

Tablo 5. 1. Görüşme Yapılan Öğrencilerin Bölüm Dağılımı

Sıra	Öğrencin Okuduğu Bölüm	Öğrenci Sayısı
1	Sayısal	7
2	Eşit Ağırlık	11
3	Dil	6

Öğrencilerin YKS sınavında girmek istedikleri alanlara göre görüşme yapılan öğrenci sayıları **Tablo 5.1.**' de belirtilmiştir. Sayısal ve Dil ağırlıklı bölümde okuyan öğrenci sayıları Eşit Ağırlık bölümünde okuyan öğrencilerden azdır.

Tablo 5.2.'deki verilere göre katılımcıların çoğunluğu, üniversite eğitiminden yüksek kaliteli akademik bilgiler edinmeyi ve kendilerini seçtikleri meslek alanında geliştirmeyi

beklemektedirler. Sağlık, mühendislik, öğretmenlik, psikoloji, dil eğitimi ve hukuk gibi çeşitli alanlarda akademik kariyer yapmayı amaçlamaktadırlar. Ayrıca, üniversitelerde sosyal etkinlikler, ulaşım kolaylığı ve öğrencilere sağlanan destek hizmetleri de önemli beklentiler arasında yer almaktadır.

Tablo 5.2. Akademik İlgi Alanları Dağılımı

İlgi Alanı	Katılımcı Sayısı Yüzdesi (%)	Üniversite Eğitiminden Beklentiler
Sağlık	8 - %33,34	Sağlık alanında akademik eğitim, iyi üniversite, Erasmus, dil öğrenme
Mühendislik	2 - % 8,34	Laboratuvar çalışmaları, iş imkanları, yüksek lisans
Öğretmenlik	2 - %8,34	Coğrafya öğretmenliği, eğlenceli ve sosyal ortam
Psikoloji/PDR	2 - %8,34	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik, iyi bir üniversite, sosyal etkileşim
Hukuk	1 - %4,16	Ankara Üniversitesi, sosyal faaliyetler
Radyo-TV	1 - %4,16	Dijitalleşme, sosyal etkileşim, klasik sistemlerin dışına çıkma
Dil ve Edebiyat	3 - %12,5	Arap Dili ve Edebiyatı, dil eğitimi, Erasmus, akademisyenlik
Tarih/Felsefe/Psikoloji	2 - %8,34	Sosyal etkinlikler, Araştırma yapma
Polislik	1 - %4,16	Polis akademisinde eğitim
Arge ve Proje Üretimi	1 - %4,16	Etkinlikler, kişisel gelişim olanakları
Belirtilmemiş	1 - %4,16	Kendini geliştirme, iyi bir üniversite, sosyal ortam

Tablo 5.2.'deki verilere göre katılımcıların çoğunluğu, üniversite eğitiminden yüksek kaliteli akademik bilgiler edinmeyi ve kendilerini seçtikleri meslek alanında geliştirmeyi beklemektedirler. Sağlık, mühendislik, öğretmenlik, psikoloji, dil eğitimi ve hukuk gibi çeşitli alanlarda akademik kariyer yapmayı amaçlamaktadırlar. Ayrıca, üniversitelerde sosyal etkinlikler, ulaşım kolaylığı ve öğrencilere sağlanan destek hizmetleri de önemli beklentiler arasında yer almaktadır.

Tablo 5.3. İnternet İçeriklerinden Faydalanma

Faydalanma Durumu	Katılımcı Sayısı	Yüzde (%)
Çok faydalı buluyorum	8	33,34
Faydalı buluyorum	12	50
Kısmen faydalı buluyorum	3	12,5
Faydalı bulmuyorum	1	4,16

Tablo 5.3, 5.4 ve 5.5'teki bulgular, öğrencilerin %95,84'ünün internet içeriklerinden yararlanmanın eğitimde faydalı olduğunu düşündüğünü göstermektedir. Katılımcılar, internet içeriklerinin eğitim sürecinde önemli bir rol oynadığını ve derslerde eksik kaldıkları konuları tamamlamada, soru çözümünde ve konu tekrarı yapmada internetten faydalandıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 5.4. YouTube Videolarında Tercih Edilen Konular

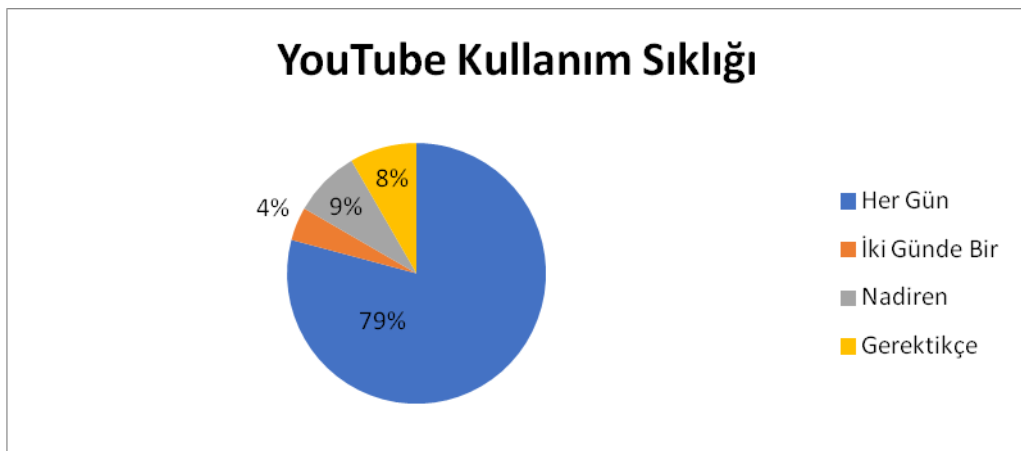
Tercih Edilen Konu	Katılımcı Sayısı	Yüzde (%)
Ders Tekrarı ve Eğitim Videoları	16	%66,67
Eğlence ve Müzik Videoları	6	%25
Belgesel ve Bilgilendirici Videolar	2	%8,33

Tablo 5.5. YouTube Videolarının Eğitime Katkısı

Katkı Türü	Katılımcı Sayısı	Yüzde (%)
Ders tekrarı ve anlama kolaylığı	14	%58,33
Konuları görsel olarak destekleme	8	%33,34
Ders dışı ek bilgiler sağlama	2	%8,33

Katılımcılar, en çok ders tekrarı ve konu anlatımı yapan videoları tercih etmektedirler. Matematik, fen bilimleri, dil öğrenimi ve sosyal bilimler gibi derslerle ilgili içerikler en fazla izlenen konular arasındadır

Grafik 5.1. YouTube Kullanım Sıklığı

Tablo 5.6. YouTube Kullanım Sıklığına Göre Öğrencilerin Kullanım Amaçları

Kullanım Sıklığı	Kullanım Amacı
Her Gün	YKS hazırlık Eksik Konu Kapatma Detaylı konu anlatımı Soru çözme Konu tekrarı, verimli çalışma Öğretmen kamp videoları
İki Günde Bir	YKS sınavına çalışma
Nadiren	Sınavlardan önce veya zorlandığı konularda kullanım
Gerektikçe	Eksik Konuları araştırma Verimli çalışma Yöntemleri için

Grafik 5.1'te yer alan bulgular incelendiğinde öğrencilerin %79'unun YouTube platformunu "Her Gün" kullandığı görülmektedir. Öğrencilerin kullanım sıklığına göre kullanım amaçlarını içeren Tablo 5.6. İncelendiğinde her gün YouTube kullanan öğrenciler; eksiklerini kapatmak, detaylı konu anlatımları izlemek, soru çözmek, konu tekrarı yapmak ve verimli çalışmak gibi amaçlarla bu platformdan faydalanmaktadır. Bu konudaki bazı öğrenci görüşleri aşağıda verilmiştir.

"Eksiklerimi kapatma adına bir yol izliyorum. Matematikte eksiklerim var. O yüzden matematik amacıyla kullanıyorum. YouTube'da çok iyi öğretmenler, kalitesi yüksek olanlar var. Ders anlatma konusunda başarılılar. Günde 1, 1,5 saat kadar kullanıyorum." (Ö7)

"Her gün kullanıyorum. Okul çıkışı dershaneye yorgun olarak gitmek yerine Youtube üzerinden evde rahat bir ortamda konuları çalışmamın daha yararlı olduğunu düşünüyorum. Verim alacağım videoları izlemem yeterli oluyor." (Ö13)

Öğrencilerin YouTube Videolarını seçerken dikkat ettiği hususlar ile ilgili olarak **Tablo 5.7.** te yer alan bulgular incelendiğinde öğrencilerin YouTube'da ders videoları seçerken çeşitli

faktörleri dikkate aldıklarını göstermektedir. Özellikle öğretmenin anlatım tarzı ve videonun içerik kalitesi, tercih edilen videoların başlıca özelliklerindendir. Ayrıca, görsel çekicilik ve teknik özellikler de videoların izlenme oranlarını etkileyen faktörler arasındadır. Öğrencilerin tercihlerinden bazıları şunlardır:

Öğrenciler, dikkatlerini toplayan ve enerjik bir anlatım tarzına sahip öğretmenleri tercih etmektedirler (Ö1, Ö5, Ö11).

Konuyu açık ve anlaşılır bir şekilde anlatan öğretmenler önemli bir tercih sebebidir (Ö6, Ö14, Ö18).

Ders videolarının içeriğinin zengin ve detaylı olması önemlidir (Ö6, Ö9, Ö13).

Öğrenciler, videonun bilgi verici ve faydalı olmasına dikkat etmektedir (Ö19, Ö20).

Videonun görsel açıdan çekici ve kaliteli olması, izleme tercihlerinde önemli bir faktördür (Ö7, Ö22).

İzlenme sayısı ve beğeni oranları, videoların seçiminde bazı öğrenciler için belirleyici olabilmektedir (Ö5, Ö10, Ö13).

Öğrenciler, kişisel ilgi alanlarına ve çalışma tarzlarına uygun videoları seçmektedir (Ö3, Ö8, Ö16).

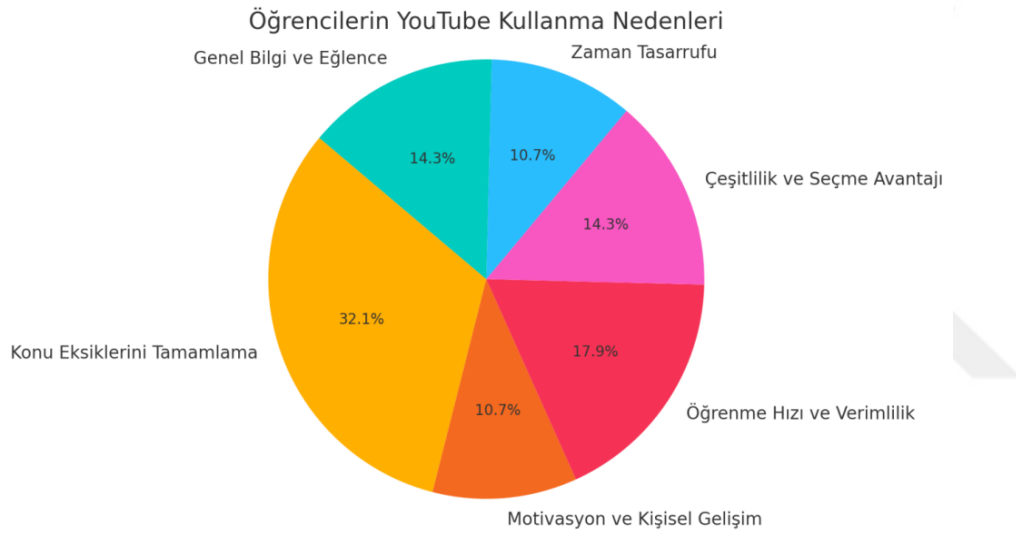
Tablo 5.7. YouTube Ders Videoları Seçiminde Etkili Olan Faktörler

Seçimde Etkili Faktör	Videolarda Aranılan Özellik
Öğretim Yöntemi	Enerjik ve dikkat çekici anlatım
İçerik Kalitesi	Detaylı ve bilgi verici içerik
Görsel ve Teknik	Görsel açıdan çekici ve kaliteli video
Popülerlik	İzlenme ve beğeni oranları
Kişisel Uyum	Kişisel ilgi alanlarına ve çalışma tarzına uygun
Anlatım Üslubu	Öğretmenin anlatım şekli ve hitap tarzı

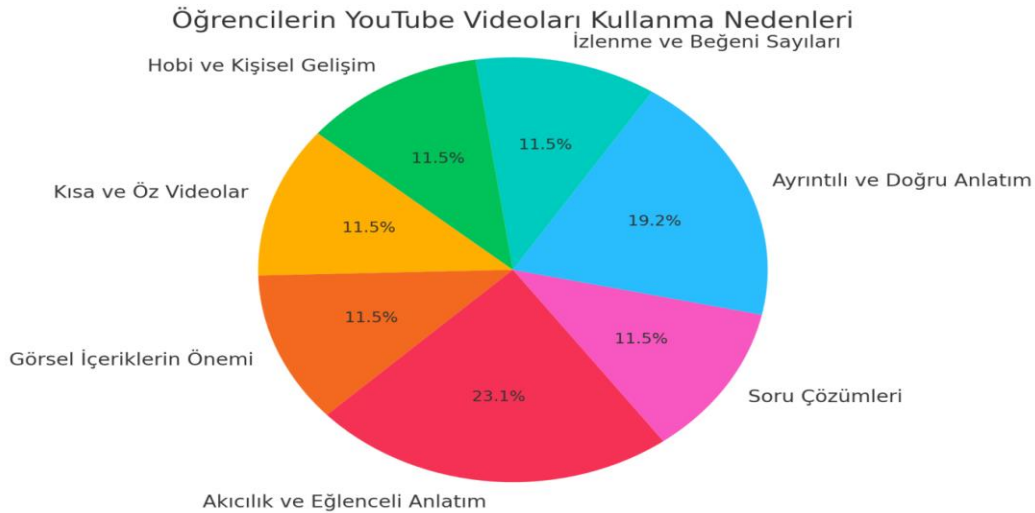
Grafik 5.2.'deki bulgular incelendiğinde Öğrencilerin %32,1'i, YouTube videolarını konu eksiklerini tamamlama amacıyla kullanmaktadır. **Grafik 5.3.**deki bulgular, kullanılan YouTube videolarının seçilme nedenleri hakkında fikir sunmaktadır.

Videoların seçilmesi ve kullanılmasında çeşitli etmenlerin etkili olduğu görülmektedir. Seçimde en etkili faktörler; “Akıcı ve eğlenceli anlatımlar” (%23,1), “Ayrıntılı ve doğru bilgiler” (%19,2) olarak ön plana çıkarken diğer faktörlerin; “Kısa ve öz videolar” (%11,5), “Görsel açıdan zengin içerikler” (%11,5), “Soru çözümleri” (%11,5), “İzlenme ve beğeni sayıları” (%11,5) ile “Hobi ve kişisel gelişim videoları” (%11,5) şeklinde ortaya çıktığı görülmektedir.

Grafik 5.2. Öğrencilerin YouTube Kullanma Nedenleri

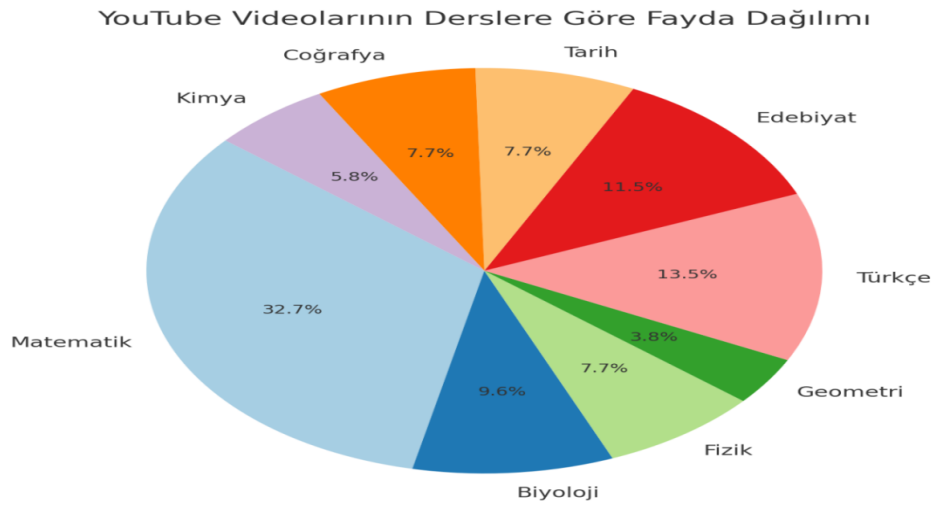

Grafik 5.3. Öğrencilerin YouTube Videolarını Kullanma Nedenleri

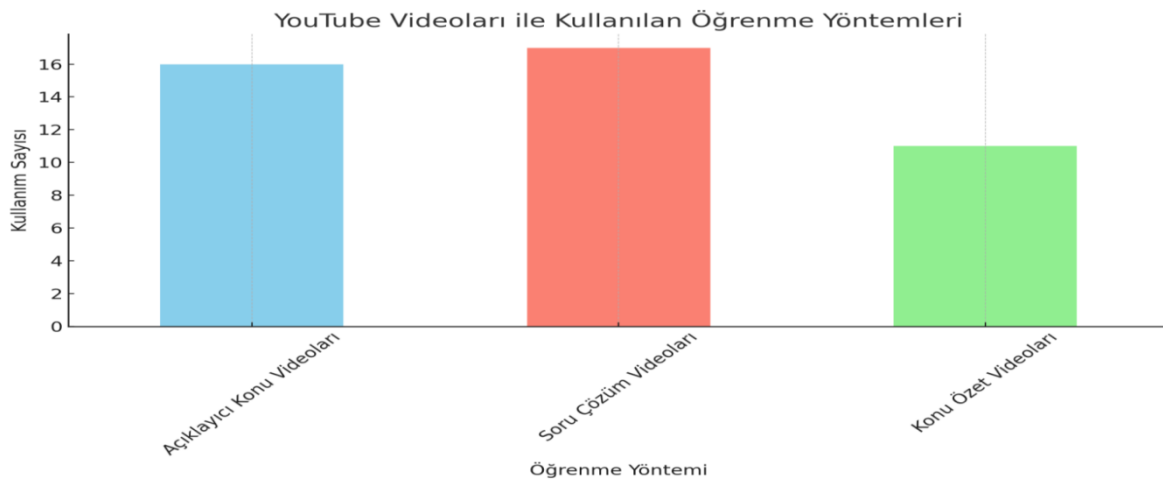
Grafik 5.4.'teki veriler incelendiğinde öğrencilerin %59,6'sının Sayısal içerikli dersler için Youtube videolarını kullandığı görülmektedir. Matematik dersi %32,7 ile en çok kullanılan ders olurken, Geometri en az kullanılan ders olarak görülmektedir.

Grafik 5.4. YouTube Videolarının Derslere Göre Fayda Dağılımı

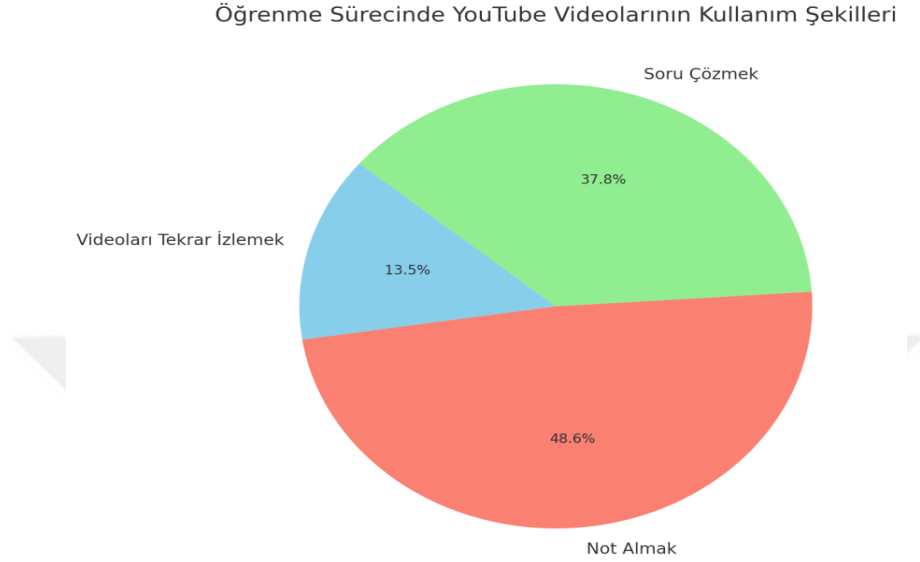
Grafik 5.'teki bulgular incelendiğinde öğrencilerin en çok kullandıkları öğrenme yönteminin soru çözüm videoları olduğu görülmüştür (% 70,83). Açıklayıcı konu videoları % 66,67 ile ikinci sırada yer alırken, konu özet videoları % 45,83 ile üçüncü sıradadır. Öğrencilerin en çok soru çözüm videolarını tercih etmeleri, sınavlara hazırlık sürecinde bu tür videoların daha pratik ve faydalı bulunması ile açıklanabilir. Açıklayıcı konu videoları ise eksik bilgilerin tamamlanmasında ve konunun derinlemesine anlaşılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Konu özet videoları, hızlı tekrar ve pekiştirme amacıyla kullanılmaktadır.

Grafik 5.5. YouTube Videoları ile Kullanılan Öğrenme Yöntemleri

Grafik 5.6.'daki veriler öğrencilerin %48,6'sının videoları izlerken not aldığını, %37,8'inin ise YouTube'u soru çözüm amaçlı kullandığını göstermektedir.

Grafik 5.6. YouTube Videoları ile Kullanılan Öğrenme Yöntemleri

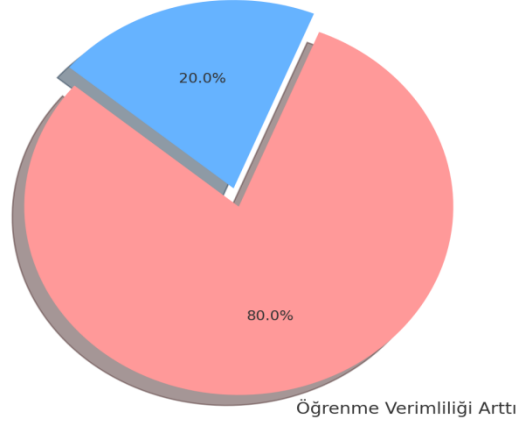
Tablo 5.8. ve **Grafik 5.7.**' de yer alan bulgular YouTube platformunun %80 oranında öğrenme verimliliği üzerinde etkili olduğunu, tekrar ve pekiştirme imkanı ile öğrencilerin %85'i tarafından faydalı bulunduğu görülmektedir.

Tablo 5.8. Sınav Hazırlık Sürecine YouTube Videolarının Etkileri

Kategori	Faydalı (%)	Faydalı Değil (%)
Öğrenme Verimliliği	80	20
Zaman Tasarrufu	70	30
Tekrar ve Pekiştirme	85	15
Motivasyon	60	40

Grafik 5.7. YouTube Videolarının Öğrenme Verimliliği Üzerindeki Etkisi

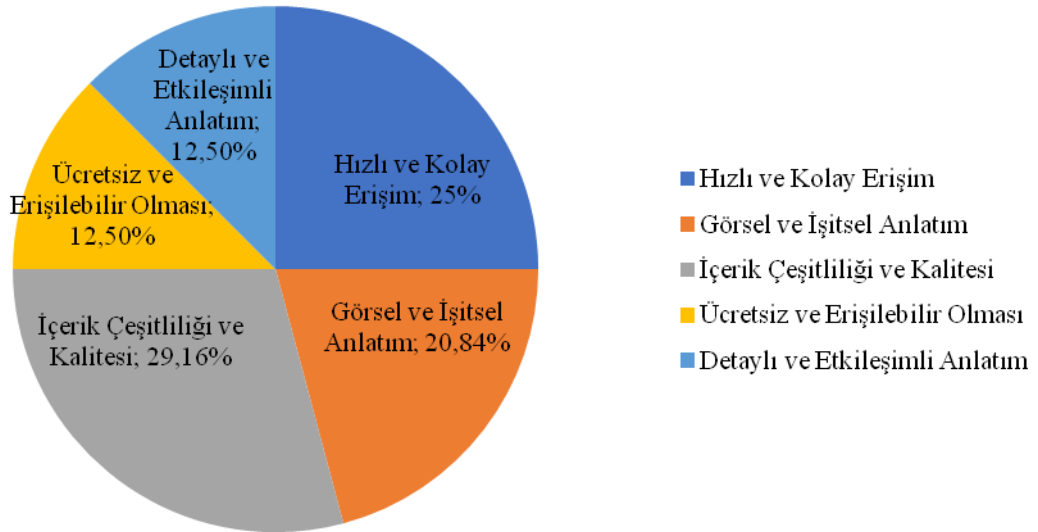
YouTube Videolarının Öğrenme Verimliliği Üzerindeki Etkisi
Öğrenme Verimliliği Artmadı

Grafik 5.8.'deki veriler, YouTube Platformunun diğer kaynaklara göre tercih edilmesinde içerik kalitesi ve çeşitliliği ve içeriklere hızlı ve kolay erişimin ön plana çıktığı görülmektedir.

Grafik 5.8. YouTube Videolarının Diğer Kaynaklara Göre Tercih Edilme Sebepleri

YouTube Videolarının Diğer Kaynaklara Göre Tercih Nedenleri

Tablo 5.9. YouTube Videolarının Avantajları

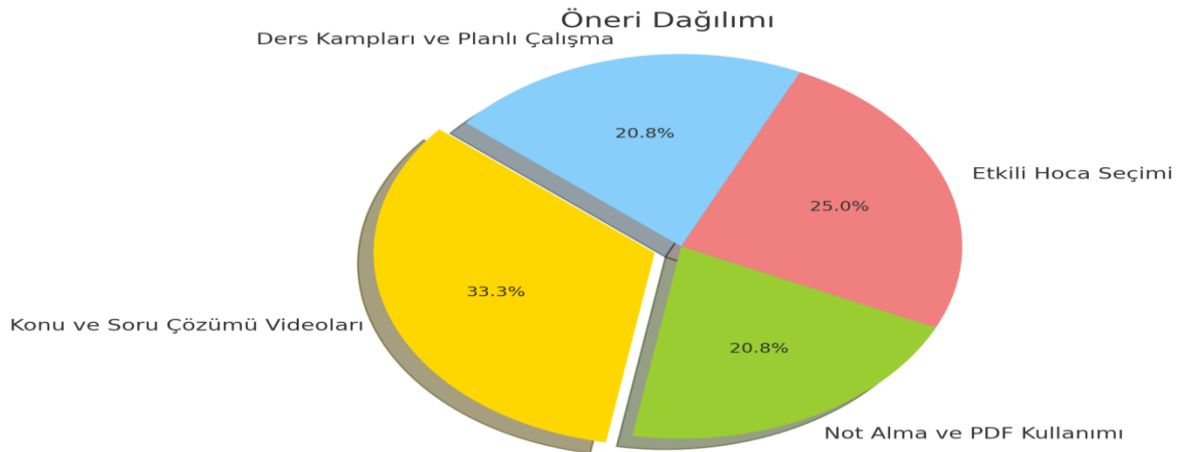
Avantaj Türü	Katılımcı Sayısı	Yüzde (%)
Zaman ve mekândan bağımsız erişim	14	58,33
Çeşitli konularda geniş bilgi yelpazesi	6	25
Görsel ve işitsel öğrenme desteği	4	16,67

Tablo 5.9'da öğrencilerin %58,33'ü erişim kolaylığını, %25'i ise içerik çeşitliliği en büyük avantaj olarak belirtmişlerdir. Tablo 5.10'da ise katılımcıların %41,67'si YouTube videolarının bilgi kirliliği ve güvenilirlik sorunları yarattığını belirtmiştir. Ayrıca, dikkat dağınık içerikler (%33,33) ve yüksek veri kullanımı (%16,66) gibi dezavantajlar da önemli görülmektedir. Bu bulgular, dijital içeriklerin seçilmesi ve kullanılması konusunda dikkatli olunması gerektiğini göstermektedir

Tablo 5.10. YouTube Videolarının Dezavantajları

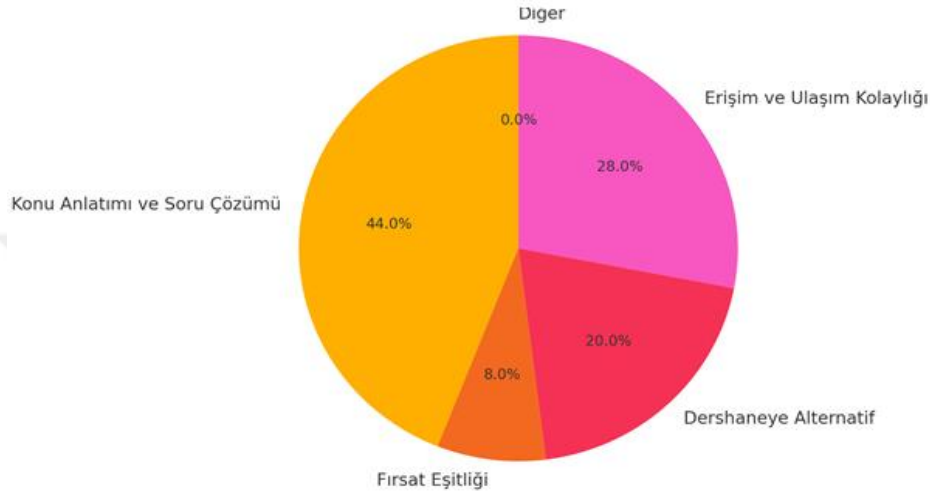
Dezavantaj Türü	Katılımcı Sayısı	Yüzde (%)
Bilgi kirliliği ve güvenilirlik	10	41,67
Dikkat dağınık içerikler	8	33,33
Yüksek veri kullanımı	4	16,66
Kalitesiz içerik ve zaman kaybı	2	8,34

Grafik 5.9. YKS Hazırlığında YouTube Kullanımı Önerileri

Grafik 5.9.'daki öneriler incelendiğinde YKS hazırlığında katılımcıların %33,3'ünün diğer öğrencilere “Konu ve soru çözüm videoları” kullanmalarını, %25'inin ise öğrenmelerine destek olacak “Etkili Hoca Seçimi” yapmalarını önerdikleri görülmektedir. Ders kampları ile düzenli ve planlı çalışma imkanı sunan kanalların takibi, videolar izlenirken not alma ve kaynak kullanımı ile aynı oranda önerilmektedir.

Grafik 5.10. YouTube Videolarının Üniversite Sınav Hazırlığına Etkisi

Grafik 5.10.'daki önerilere göre YouTube, üniversite hazırlığı yapan öğrenciler için önemli bir kaynak ve destek mekanizmasıdır. Konu anlatımları ve soru çözüm videoları ile öğrencilere büyük katkı sağlamakta, fırsat eşitliği yaratmakta ve dershaneye gitmeyen öğrenciler için bir alternatif sunmaktadır. Erişim ve ulaşım kolaylığı ile de öğrencilerin ders çalışmasını ve sınava hazırlanmasını kolaylaştırmaktadır.

5.7.1. YouTube videolarının üniversite hazırlık eğitiminde sağladığı faydalar

Öğrenciler, internet içeriklerinin eğitimlerine katkı sağladığını belirtmişlerdir. Milli Eğitim Bakanlığına ait internet içerikleri ile YouTube videolarının birlikte kullanımının eğitimde çeşitlilik sunduğunu ve bu durumun özellikle farklı öğrenme stillerine sahip öğrenciler için önemli bir avantaj oluşturduğunu vurgulamışlardır. Örneğin;

"Milli eğitim bakanlığının OGM Materyal içerikleri benim için çok önemli. Oradan ders kaynaklarına, etkileşimli kitaplara, örneklere ulaşabiliyorum. Bu eğitimimi, derslerime çok olumlu etki ediyor. Güzel bir kaynak." (Ö4)

"Özellikle Milli Eğitim Bakanlığının OGM Materyalde bulunan internet içeriklerinden yararlanıyorum. Çok işime yarıyor. Ayrıca YouTube üzerinden izlediğim içerikler de var. Ayrıca

Millî Eğitim Bakanlığın EBA sistemi de kendisini çok geliştirdi, o yüzden o da kesinlikle faydalı oluyor." (Ö6)

"Eğitimde internet içeriklerinin olması gereken bir durum. Kafanıza yatkın seçeneklerin olması, beğenmediğiniz içeriklerin alternatiflerinin olması, seçeneklerin okul ortamındaki gibi sınırlı olmaması önemli. Onun için internet içeriklerinin kesinlikle faydalı olduğunu düşünüyorum." (Ö12)

Tablo 5.11. Öğrencilerin YouTube Videolarına İlişkin Görüşleri

Ana Tema	Öğrenci Görüşleri
Eğitim ve Öğrenme	Ders tekrarları, eksik konuların tamamlanması, farklı öğretmenlerden dinleme imkânı, zamandan tasarruf.
Eğlence	Eğlenceli içerikler izleme, müzik dinleme, dizi ve belgesel izleyerek dinlenme.
Çeşitlilik	Farklı ilgi alanlarına hitap eden videolar, bilimsel merak konuları, yemek videoları, spor müsabakaları; çok yönlü bir öğrenme ve eğlence platformu olarak değerlendirildiğini göstermektedir.
Bilinçli Kullanım	Bilinçli kullanımın önemi, ebeveyn kontrolü gerekliliği, yanlış içeriklerin olumsuz etkileri.
Kişisel Gelişim	Bilgi edinme, Eksik tamamlama, Hobi

Öğrenciler için YouTube platformunun anlamı ile ilgili bulgular **Grafik 5.2.** ve **5.3.**'de sunulmuştur. Veriler, YouTube videolarının öğrencilere çeşitli konularda geniş bir kaynak yelpazesi sunduğunu ve bu videoların öğrenme sürecini desteklediğini ortaya koymaktadır.

Öğrenciler, eksik oldukları konuları YouTube videoları aracılığıyla çalışarak tamamlayabilmekte ve çıkmış soru çözümleri gibi pratik içeriklerden yararlanarak sınavlara daha iyi hazırlanabilmektedirler. Ayrıca, görsel ve işitsel materyallerin öğrenmeyi kolaylaştırdığı ve öğrencilerin zamanını daha verimli kullanmasını sağladığı belirtilmiştir.

İçerik Çeşitliliği; **Tablo 5.3.** ve **Grafik 5.2.**'de verilen bulgular öğrencilerin %14,3'ünün eğitim içeriklerinin kalitesi ve çeşitliğinin YouTube kullanımında etkili olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin %59,6'sı YouTube Videolarının (**Grafik 5.4.**) sayısal ders

içeriklerinde öğrenme süreçlerini desteklediğini belirtmişlerdir. İçerik çeşitliliği ile ilgili öğrencilerin görüşlerinden bazıları şunlardır:

"Takip ettiğim birçok uygulama var. YouTube, kaynak çeşitliliği sağlıyor. İstediğim içerik ile alakalı çok sayıda alternatif sunuyor. Bu yüzden faydalı buluyorum." (Ö1)

"Eksik olduğum konuları çalıştım. Çok yararlı oldu. Çıkış soru çözümleri takip ederek fayda sağlıyorum." (Ö2)

"Faydalaniyorum, ders anlamında çok yardımcı oluyor." (Ö3)

"YouTube'da daha çok eğitim ile ilgili videolar var. Görüntülerden yararlanıyorum. Bana çok faydalı oluyor." (Ö5)

"İnternet eskiye nazaran bilgiye ulaşma olanaklarını artırmıştır. Bilgiye ulaşmak el altındadır. Bilgiye ulaşma araçlarından biridir. Eğitim alanında faydalaniyorum. Kimya, biyoloji gibi dersler yanında uzay bilimi gibi hobilerim için de kullanıyorum. Her bilgiyi seçerek en iyi kaynaktan yararlanıyorum." (Ö7)

Öğrenme verimliliğinin artması; **Grafik 5.7. ve Tablo 5.8.**'deki bulgular, YouTube videolarının öğrenme verimliliklerini %80 artırdığını ve olumlu katkı sağladığını belirtmişlerdir. Ö3 ve Ö10, videolar sayesinde konuları daha hızlı ve etkili bir şekilde öğrendiklerini vurgulamışlardır. Bu bulgular videoların öğrenme sürecini hızlandırma ve pekiştirme işlevini ortaya koymaktadır. Öğrenme verimliliğinin artması ile ilgili öğrencilerin görüşlerinden bazıları şunlardır:

"Okulda öğrendiğim dersleri pekiştirmede, tekrar yaparak konunun öğrenilmesinde faydalı oluyor. Öğrenme hızımı artırıcı etkiye bulunuyor." (Ö3)

"Öğrenme verimliliğim artırıyor çünkü tek başıma bir şey yapamıyorum. O bana bir kolaylık sağlıyor, yol gösteriyor. Çıkış sorular üzerinden neyi çalışmam gerektiği konusunda yönlendirici oluyor. Konuların püf noktalarını göstermeleri öğrenmemi kolaylaştırıyor, verimliliğimi artırıyor." (Ö10)

"Öğrenme verimliliğimi artırdığını düşünüyorum. Her an elimin altında olması, ulaşmanın kolay olması, istediğim zaman izleyebilmek çok büyük bir avantaj. Çeşitlilik, özellikle hoca ve içerik çeşitliliği büyük kolaylık ve katkı sağlıyor." (Ö14)

Zaman tasarrufu; **Tablo 5.8.**'deki bulgulara göre katılımcıların %70'i YouTube videolarının sağladığı en büyük avantajlardan birinin zamandan tasarruf olduğunu belirtmişlerdir. Videoları istedikleri zaman izleyebilme ve hızlandırma özelliği sayesinde, öğrenciler zamanlarını daha verimli kullanabilmektedirler. Öğrencilerden elde edilen bulgular YKS

sınavında zamanın çok önemli olduğu ve öğrenmenin hızlanmasının önemini vurgulamaktadır.

“Zamandan tasarruf ediyorsunuz. Videoların hızlandırma özelliği var. Bu benim çok işime yarıyor. Anlama kabiliyetinize, anlama hızınıza göre videoyu hızlandırıp izleyebiliyorum. Bu da zamandan tasarruf sağlıyor, konuyu daha hızlı bitirmemi sağlıyor. Öğretme açısından önemli, maddi olarak özel öğretmen tutma ihtiyacının yerine YouTube videoları ile aynı işi görmüş oluyorsunuz. Çok işime yaradı. Verimliliğimi artırdı.” (Ö7)

Ö10, kitaplarda uzun sürede bulunabilecek bilgilerin YouTube videoları sayesinde kısa sürede öğrenilebildiğini, istediğin an istediğin içeriğe ulaşabilmenin kolaylık sağladığını vurgulamıştır.

Dershane ihtiyacının azaltılması; **Grafik 5.10.**'da yer alan veriler incelendiğinde YouTube videoları sayesinde öğrencilerin %20'si dershaneye gitme ihtiyacının azaldığını, %8'si bu videoların fırsat eşitliği sağladığını ve bu durumun ekonomik olarak avantaj sağladığını belirtmişlerdir. Ö4 ve Ö6, YouTube videolarının ekonomik olması ve dershaneye kıyasla daha kolay erişilebilir olması sayesinde dershaneye gitmek yerine YouTube videolarını tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Bu durum, öğrencilerin eğitim maliyetlerini düşürmekte ve eşit eğitim fırsatları sunmaktadır.

“Üniversite hazırlığını olumlu etkiliyor. Dershaneye gitmeyen bir öğrenci için çok etkili. Konu öğrenmesine, bir plan dahilinde sınava hazırlanmalarına katkı sağlar.” (Ö2)

“Herkes dershaneye gidemiyor, ekonomik olarak buna imkânı olmayabilir ya da dershanein ders anlatım biçimini beğenmeyebilir. Bu da dezavantajlı bir durum olarak ortaya çıkabiliyor. Dershane hocaları da genellikle bu konuyu okulda öğrenmişiz gibi davranıp hızlı geçiyorlar. YouTube'da ücretsiz bir şekilde hocalarla yorumlar doğrultusunda iletişim kurabiliyorsun, yüz yüze olmasa da bir etkileşim sağlanabiliyor. YouTube ile soruları ve konuları tekrar izleyebiliyorsun, ayrıca soruları daha iyi çözebiliyorlar. Derslerime çok önemli bir katkısı oldu. Soru çözümleri ve konu anlatımı olarak YouTube çok faydalandığım bir kaynak oldu” (Ö4)

“İstedığınız mekânda istediğiniz bilgiye ulaşabiliyorsunuz. Maddi olarak rahatlatıyor, özel öğretmen tutmuyorsunuz, özel ders ihtiyacını karşılamasına yardımcı olabiliyor. Aynı zamanda ülkedeki bölgeler arasındaki eğitim kalite farkının azaltılmasında fırsat eşitliği sağlıyor. Dershaneye gitmeyi gerekli kılmıyor. Bilgiye ulaşmayı kolaylaştırıyor.” (Ö7)

5.7.2. YouTube videolarının kullanım şekilleri

Öğrencilerin %32,1'i YouTube videolarını konu eksiklerini tamamlama amacıyla kullanmaktadır. **Tablo.5.5** ve **Grafik 5.5.**'te katılımcıların 66,67'si YouTube'u "Açıklayıcı Konu Videoları" ve %70,83'ü ise Konu ve Soru çözümü için kullandıklarını belirtmişlerdir:

"Video tekrar tekrar izliyorum. Yoğunlaşmada sorun yaşıyorum. Notlar alıyorum. Konuyu pekiştirmek için soru çözümleri izliyorum, Soru çözümlerinde soruyu durdurup kendim çözüp ardından çözümünü izliyorum." (Ö2)

"Konu videoları izliyorum, ardından not alıyorum konunun önemli yerlerini. Ondan sonra konu özetlerine bakıyorum. Soru çözümü de önemli. Konuyu dinledikten sonra hemen soruya baktığımda konunun mantığını daha iyi anlıyorsun. Çok konu olduğundan bazı konuları tekrar tekrar izlemek gerekiyor" (Ö10)

"Youtube'dan konuları izleyip, konunun pekişmesi için soru çözümü yaparım. Böylece konu öğrenimimi sağlamlaştırırım." (Ö18)

Motivasyon videoları öğrencilerin sınav stresini azaltmakta ve motivasyonlarını yüksek tutmalarına yardımcı olmaktadır. **Tablo 5.8.**'de Öğrencilerin %60'ı YouTube videolarının motivasyonu artırdığını, bu videoların sadece akademik anlamda değil, motivasyon sağlama ve çalışma planı yapma konusunda da faydalı olduğunu belirtmişlerdir:

"Ben genellikle Gri Koç'un kanalını takip ediyorum. Gri Koç videolarda motivasyon veriyor. Sıkıntıya düştüğümde izleyip motive oluyorum. Verimli çalışmama katkı sağlıyor." (Ö4)

"Motivasyonumu artırıyor bu açıdan olumlu bir kaynak, iyi bir kaynak. Çünkü yol gösterici, kolaylık ve avantaj sunuyor. İyi bir kaynak, daha da iyileştirilebilir. Sınav sistemleri öğrencileri her geçen gün daha çok zorluyor. Onun için sınava yönelik geliştirmeler yapılabilir." (Ö10)

Öğrencilerin %11,5'i ilgi alanlarına yönelik olarak YouTube platformunu kullandıklarını belirtmektedirler:

"YouTube ders çalışabildiğim, dizi seyredebildiğim, müzik dinleyebildiğim, belgesel izleyebildiğim geniş bir içerik ile faydalı bir alan." (Ö11)

"YouTube olumlu ve olumsuz içeriklerin olduğu bir ortam. Çok vakit tüketebiliyor. Bilinçli kullanım gerekiyor. Ders içeriklerinin yanında müzik, eğlence, bilimsel merak konuları, yemek videoları gibi içerikleri için kullanıyorum." (Ö15)

5.7.3. YouTube videolarının öğrenci başarısı üzerindeki etkileri

İçerik çeşitliliğinin fazlalığı, bilgiye ulaşmanın kolay ve hızlı olması, öğrenme hızına uygun hoca bulma imkânı sunması gibi etmenler nedeniyle YouTube, öğrencilerin eksiklerini tamamlamalarına ve başarılı olmalarına katkı sağlamaktadır:

“Ders eksiklerimi tamamlamak, konu tekrarı yapmak, eğlenmek kullanmamın temel nedenleridir. YouTube öğrenme sürecimi olumlu etkiliyor. YouTube olmasaydı eğitim hayatım bugünden çok geride olurdu.” (Ö9)

“Sınav hazırlığında eksikleri tamamlama sürecinde büyük bir etki sağlıyor. Seneler önce gördüğünüz konulara dakikalar içinde hızlıca ulaşıp tekrar edebilmek büyük bir imkan. Sınav hazırlığında öğrencinin bulunduğu seviyenin üstüne katarak ilerlemesine ve başarı sağlamasına önemli bir katkı sağlıyor.” (Ö11)

“Üniversite sınav hazırlığında YouTube çok önemli bir rol oynuyor bu konuda. Gerçekten çok kaliteli, emek vermiş hocalar var. Genel olarak baktığımızda başarılı olmamızda çok çok önemli bir etkisi var. Anlamamızı kolaylaştırıyor. Hoca seçebilmek çok önemli bir avantaj. Her seviyeye uygun hocaların bulunması büyük bir kolaylık. Bu durum üniversite sınavına hazırlıkta büyük bir katkı sağlıyor.” (Ö13)

YouTube videoları, öğrencilerin öğrenme hızını ve kalitesini artırmada önemli bir rol oynamaktadır. Öğrenme tarzına ve hızına uygun videolar ile çalışan öğrencilerin öğrenmesi kolaylaşmakta, çalışma verimleri artabilmektedir:

“İçeriğin uygunluğuna dikkat ediyorum. İlgilendiğim konularla ilgili yeterli zenginliğe sahip, yaşıma ve algılama hızıma uygun videolar izliyorum.” (Ö9)

“Öğrenme tarzıma uygun videolar ile verimliliğim artıyor, YouTube olmadan çünkü tek başıma bir şey yapamıyorum. O bana bir kolaylık sağlıyor, yol gösteriyor. Çıkış sorular üzerinden neyi çalışmam gerektiği konusunda yönlendirici oluyor. Konuların püf noktalarını göstermeleri öğrenmemi kolaylaştırıyor, verimliliğimi artırıyor. Çalışmamda kolaylık sağlıyor.” (Ö10)

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu tez, dijital öğrenme araçlarından YouTube 'un üniversite hazırlık sürecindeki öğrencilere nasıl bir katkı sunduğunu ve bu platformun eğitimdeki rolünü detaylı bir şekilde incelemeyi amaçlamıştır. YouTube, eğitimde geleneksel araçların yanı sıra dijital platformların kullanımıyla ilgili artan ilgi ile birlikte önemli bir öğrenme kaynağı olarak öne çıkmaktadır. Öğrencilerin kişisel ve akademik gelişimlerini desteklemek amacıyla dijital platformlarda geçirdikleri zamanın arttığı bir dönemde, YouTube'un sağladığı fırsatlar, öğrenme süreçlerine olan katkıları açısından dikkat çekicidir. Bu araştırma, YouTube'un üniversite hazırlık eğitimindeki rolünü ve öğrenciler üzerindeki etkilerini analiz ederek, dijital öğrenme araçlarının eğitimdeki yerini anlamak için önemli bulgular sunmaktadır.

Araştırma bulguları, öğrencilerin dijital öğrenme araçlarına olan ilgisinin arttığını ve YouTube'un bu araçlar arasında ön plana çıktığını ortaya koymuştur. Öğrenciler, özellikle akademik başarılarını artırmak ve sınav hazırlıklarını desteklemek amacıyla YouTube platformunu yoğun bir şekilde kullanmaktadırlar. YouTube, öğrencilerine; dersleri kendi hızlarında ve istedikleri zaman diliminde izleme imkânı sunduğu için, öğrencilerin öğrenme süreçlerini daha esnek hale getirmektedir. Bu durum, öğrencilerin kendi öğrenme stillerine uygun içeriklere ulaşmalarını ve öğrenme deneyimlerini kişiselleştirmelerini sağlamaktadır.

Araştırmanın temel bulgularından biri, YouTube'un üniversiteye hazırlık sürecindeki öğrencilere sunduğu avantajlardır. Bu avantajlar, içerik çeşitliliği, erişim kolaylığı, öğrenme verimliliğinin artması, zamandan tasarruf sağlama, geleneksel dershanelere olan ihtiyacın azalması ve öğrencilerin öğrenme hızına uyum sağlama gibi faktörleri içermektedir. Öğrencilerin, YouTube'u genellikle eksik kaldıkları konuları tamamlamak, dersleri daha detaylı bir şekilde izlemek, soru çözme tekniklerini geliştirmek ve verimli bir şekilde çalışmak amacıyla kullandıkları gözlemlenmiştir. Ancak, bu avantajların doğru bir şekilde kullanılabilmesi için, öğrencilerin içerikleri bilinçli bir şekilde seçmeleri ve platformu aktif bir öğrenme aracına dönüştürmeleri gerekmektedir. YouTube'un yalnızca pasif bir izleme aracı olarak değil, aynı zamanda öğrencilerin öğrenme süreçlerini aktif şekilde yönlendirmelerine olanak tanıyan bir platform olarak kullanılması gerektiği vurgulanmıştır.

Bu bağlamda, çalışmada 24 üniversite adayı öğrenciyle gerçekleştirilen nitel görüşmelerden elde edilen veriler önemli bir yere sahiptir. Katılımcıların %79'unun YouTube'u günlük olarak kullandığı ve bu platformu, eksik oldukları ders konularını gözden geçirmek, detaylı konu anlatımlarını izlemek, konu başlıklarını pekiştirmek ve soru çözmek gibi amaçlarla

tercih ettikleri tespit edilmiştir. Bu bulgu, YouTube'un öğrenci kitlesi tarafından aktif bir şekilde kullanıldığını ve platformun eğitimde ne kadar güçlü bir araç olarak benimsendiğini göstermektedir. Öğrencilerin, video seçiminde öğretmenin anlatım tarzı, videonun içerik kalitesi, görsel çekiciliği ve izlenme sayısı gibi faktörleri dikkate aldıkları da gözlemlenmiştir. Bu kriterlerin öğrencilerin video seçimlerinde belirleyici rol oynadığı, dolayısıyla içeriklerin kalitesinin ve sunum biçiminin öğrencilerin öğrenme süreçlerini doğrudan etkilediği sonucuna varılabilir.

Sayısal dersler özelinde, YouTube videolarının daha yoğun bir şekilde kullanıldığı gözlemlenmiştir. Özellikle matematik gibi soyut derslerin öğreniminde, görsel anlatımın gücü ve farklı öğretim yöntemlerinin etkinliği, öğrencilerin bu dersleri daha iyi kavramalarına yardımcı olmaktadır. Araştırmanın bulguları, öğrencilere matematik gibi derslerde daha fazla video izleme eğiliminde olduklarını ve bu derslerde YouTube'un etkili bir öğrenme kaynağı olarak kullanılmasının, sayısal derslerin öğrenilmesini kolaylaştırdığını ortaya koymaktadır. Bu bulgu, YouTube'un öğretmenler ve öğrenciler için sayısal içerikli derslerin daha etkili bir şekilde öğretilmesi adına güçlü bir araç sunduğunu göstermektedir.

Bununla birlikte, öğrencilerin en çok tercih ettiği video türleri arasında, soru çözümü videoları (%70,83) ve açıklayıcı konu anlatımları (%66,67) öne çıkmaktadır. Soru çözümü videoları, öğrencilere konuları pekiştirme ve pratik yapma imkânı sunarken, açıklayıcı konu anlatımları ise öğrencilerin teorik bilgileri daha anlaşılır hale getirmelerini sağlamaktadır. Ayrıca, katılımcıların %48,6'sı YouTube videolarını izlerken not almakta, %37,8'i ise videoları soru çözme amacıyla kullanmaktadır. Bu durum, YouTube'un öğrencilerin aktif öğrenme süreçlerine katkıda bulunduğunu ve videoların geleneksel not alma ve soru çözme gibi öğrenme teknikleriyle desteklendiğini göstermektedir. Bu da, YouTube'un öğrenme sürecinde yalnızca pasif bir bilgi kaynağı olarak değil, aktif katılım gerektiren ve öğrencilere değerli kazanımlar sağlayan bir eğitim aracı olarak kullanıldığını açıkça ortaya koymaktadır.

YouTube'un eğitimdeki etkilerini değerlendirirken, öğrenme verimliliği üzerinde %80 oranında, tekrar ve pekiştirme imkânı sağlama açısından ise %85 oranında faydalı olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin, YouTube sayesinde derslerini hızlı bir şekilde gözden geçirme ve pekiştirme fırsatı bulmaları, öğrenme süreçlerinde önemli bir verimlilik sağlamaktadır. Bu bulgular, YouTube'un, öğrencilerin eğitimdeki başarılarını artırma ve öğrenme süreçlerini geliştirme noktasında önemli bir rol oynadığını desteklemektedir. YouTube'un tekrar ve pekiştirme imkânı sağlaması, öğrencilerin önceki ders içeriklerini daha derinlemesine öğrenmelerine olanak tanıyarak, akademik başarılarını güçlendirmektedir.

Sonuç olarak, YouTube, üniversite hazırlık sürecindeki öğrencilere önemli bir eğitim kaynağı sunmaktadır. İçerik çeşitliliği, kolay erişim, öğrencilerin bireysel öğrenme hızına uyum sağlama gibi avantajları sayesinde, YouTube öğrencilere hem ders çalışma hem de sınavlara hazırlanma süreçlerinde etkili bir destek sağlamaktadır. Ancak, YouTube'un sağladığı avantajlardan tam anlamıyla faydalanabilmek için öğrencilerin platformu bilinçli bir şekilde kullanmaları büyük önem taşımaktadır. Eğitim kurumları ve öğretmenlerin, öğrencilere dijital kaynakların doğru kullanımına ilişkin rehberlik etmeleri, öğrenme süreçlerinin verimliliğini artıracaktır. Bu bağlamda, dijital öğrenme araçlarının eğitimdeki yerini sağlamlaştırmak, dijital okuryazarlığın güçlendirilmesiyle mümkün olacaktır.

Gelecekte yapılacak araştırmaların, farklı dijital öğrenme platformlarının eğitimdeki rollerini daha geniş bir perspektifte incelemesi, eğitimde dijital araçların etkisini daha iyi anlamamıza olanak tanıyacaktır. Ayrıca, bu çalışmaların, dijital araçların öğrenci başarıları üzerindeki etkilerini daha kapsamlı bir şekilde ele alarak, dijital eğitim araçlarının kullanımıyla ilgili daha derinlemesine bir analiz sunması önemlidir. Dijital öğrenme araçlarının eğitimdeki rolünü anlamak ve bu araçların öğrencilerin akademik başarısına olan katkılarını incelemek, gelecekteki eğitim politikaları ve öğretim yöntemleri açısından değerli veriler sağlayacaktır.

ÖNERİLER

Bu araştırma, üniversite hazırlık eğitiminde YouTube videolarının etkili bir öğrenme aracı olarak kullanılabileceğini ortaya koymuştur. Bu kapsamda, YouTube videolarını daha etkili kullanmaya yönelik olarak aşağıdaki detaylı öneriler sunulmuştur:

Bireysel Durum Analizi; Her öğrencinin bilgi düzeyi ve öğrenme hızı farklı olduğu için bireysel durum analizi önemlidir. Öğrencilerin akademik eksikliklerini ve öncelikli konularını belirleyebilmeleri için çevrimiçi testler, değerlendirme araçları veya rehberlik uzmanlarından alınacak destek faydalı olabilir. Bu analiz, öğrencilerin çalışma planlarını daha etkili bir şekilde oluşturmalarına katkı sağlayacaktır.

Çalışma Planlarının Kişiselleştirilmesi; Her öğrenci, bireysel öğrenme hedeflerine ve hızına uygun bir çalışma planına ihtiyaç duyar. Bu planlar şu unsurları içermelidir:

- Belirli bir müfredata göre organize edilmiş haftalık veya aylık hedefler.
- Zorlanılan konulara daha fazla zaman ayrılması.
- Videolarla birlikte çözülen soruları tekrar edecek bir düzen.

Nitelikli İçerik ve Uzman Seçimi; YouTube platformunda çok sayıda eğitim kanalı bulunmakla birlikte, içeriklerin kalitesi değişiklik göstermektedir. Bu nedenle, öğrencilerin şu kriterlere dikkat ederek seçim yapması gereklidir:

- Alanında uzman kişiler tarafından hazırlanan videolar.
- Detaylı açıklamalar sunan ve çeşitli çözüm yöntemleri sunan kaynaklar.
- Çalışma sırasında eğitim materyalleriyle uyumlu olan videolar.

Dijital ve Basılı Kaynakların Birlikte Kullanımı; Öğrenciler, hem dijital hem de basılı materyallerden faydalanarak daha etkili bir öğrenme süreci yürütebilirler. Bu kapsamda, şu adımlar önerilmektedir:

- Basılı soru bankalarından çözülen soruların anlaşılamayan kısımları için YouTube soru çözüm videolarından yararlanılması.
- Dijital videoların yardımıyla karmaşık konuların daha iyi kavranması.

Hızlı Çözüm Teknikleri ve Stratejiler; Üniversite sınavlarında zamanı verimli kullanmak önemlidir. Bu nedenle, öğrenciler şu tür videolara ağırlık verebilir:

- Hızlı çözüm tekniklerini öğreten içerikler.
- Kodlama ve püf noktaları sunan pratik videolar.
- Zaman kazandıracak stratejik yöntemler.

Bilinçli ve Dengeli Kullanım; YouTube gibi dijital platformlar, öğrenme sürecini desteklemekle birlikte dikkat dağınıcı olabilecek unsurlar da içermektedir. Bu nedenle, öğrencilerin dijital platformları kullanırken şu unsurlara dikkat etmesi gerekmektedir:

- Belirli bir zaman diliminde sadece eğitim içeriklerine odaklanmak.
- Sosyal medyanın dikkat dağınıcı etkilerinden uzak kalmak için özel bir çalışma ortamı oluşturmak.

YouTube videoları, üniversite hazırlık eğitiminde etkili bir araç olarak kullanılabilir. Ancak bu videoların öğrencilerin başarılarını artırması için bilinçli ve stratejik bir şekilde kullanılması büyük önem taşımaktadır. Öğrencilerin bireysel öğrenme ihtiyaçlarına uygun planlamalar yaparak, hem dijital hem de basılı kaynaklardan dengeli bir şekilde faydalanması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Ada, S., Baysal, Z.N. (2010). *Türk Eğitim Sistemi ve Etkili Okul Yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Âdem, M. (1993). Ulusal Eğitim Politikamız ve Finansmanı. Ankara, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayını.
- Adem, M. (2000). Atatürkçü Düşünce Işığında Eğitim Politikamız, Ankara, Çağdaş Yayıncılık.
- Akdemir, A. B., & Kılıç, A. (2020). Ortaöğretim öğrencilerinin özel ders alma nedenlerinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(2), 1008-1023.
- Akgün, S. (1992). Toplumsal Bilinçlenmede Öğrenim Birliği. *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 16(27), 173-188.
- Akgündüz, H. (1986). *Sıbyan mektebi* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Akın, U., & Arslan, G. (2014). İdeoloji ve eğitim: devlet-eğitim ilişkisine farklı bir bakış. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 81-90.
- Aktaş, Y. (2014). Dershaneler “tarihe karışıyor”. (Etkileşim Tarihi : 01.05.2024). <https://www.aa.com.tr/tr/egitim/dershaneler-tarihe-karisiyor/178323>
- Alemdar, K. (1996). İletişim ve Tarih. Ankara: İmge Yayınları.
- Alkan, C. (2011). Eğitim Teknolojisi. 8. bs. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Altıncık, H. (2020). Halkla ilişkiler perspektifinden Medya ve Yerel Yönetim İlişkisi, İstanbul, Kriter Yayınları.
- Anderson, M. (2019). Discord and the Harbormen gaming community. (Etkileşim Tarihi : 01.05.2024). <https://mayajanae.com/wp-content/uploads/2020/01/Discord-and-theHarbormen-Gaming-Community.pdf>
- Apple, M. W., Au, W., & Gandin, L. A. (Eds.). (2009). *The Routledge international handbook of critical education*. Routledge.
- Anayasa, (2018). “1982 Anayasası”, Türkiye Büyük Millet Meclisi, (Erişim Tarihi :12.04, 2024). https://cdn.tbmm.gov.tr/TbmmWeb/Anayasa/anayasa_2018.pdf
- Atatürk, K. M. (1959). Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri, C.II, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları
- Atman, Y. B. (2022). “ Eğitimde Kapsayıcılık” “. Uzman Öğretmenlik Yetiştirme Programı Çalışma Kitabı. Ankara.
- Avşar, B.Z. & Öngören, G. (2010). Bilişim Hukuku. Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, İstanbul.

Avşar, Z. (2022). “Güvenli Okul ve İletişim”. Uzman Öğretmenlik Yetiştirme Programı Çalışma Kitabı. Ankara.

Ayaz, M. F. (2015). TURGUT ÖZAL DÖNEMİ EĞİTİM POLİTİKALARI VE GÜNÜMÜZE YANSIMALARI. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (50), 325-338.

Aydın, P. İ. (2002), Alternatif Okullar, Pegem Yayıncılık, Ankara.

Aykut, Ç. (2022) “Özel Eğitim”. Uzman Öğretmenlik Yetiştirme Programı Çalışma Kitabı. Ankara.

Aydın, İ. (2004). Okul Çevre İlişkileri. Yayımlandığı Kitap Y. Özden (Editör), Eğitim ve Okul Yöneticiliği El Kitabı. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Aziz, A. (1977). Türkiye’de radyo televizyon ile eğitim uygulamaları. *Eğitim ve bilim*, 2(7).

Bagdikian, B. H. (2004). Yeni medya tekeli, İstanbul, Akılçelen Kitaplar.

Balcı, Ali. (2011). *Etkili Okul Geliştirme Kuram Uygulama ve Araştırma*. Ankara: Pegem Akademi.

Baldini, M. (2000). İletişim Tarihi, çev. Gül Batuş, İstanbul: Avcıol Basım Dağıtım

Barnes, S.B. (2004). Computer-mediated communication: Human-to-human **Communication** Across the internet. Boston: Allyn and Bacon

Başar, E. (1998). Cumhuriyet Dönemi Milli Eğitim Bakanları ve İcraatlarının Değerlendirilmesi (1920-1960). (Yayınlanmış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

BBC, (2015). AYM, dersane yasasını iptal etti. (Etkileşim Tarihi: 01.05.2024).

[https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/07/150713_aym_dershane#:~:text=ANAYASA%20Mahkemesi%20\(AYM\)%2C%20dershanelerin,%C3%B6ng%C3%B6r%C3%BClen%20dershaneler%2C%20e%C4%9Fitime%20devam%20edecek.](https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/07/150713_aym_dershane#:~:text=ANAYASA%20Mahkemesi%20(AYM)%2C%20dershanelerin,%C3%B6ng%C3%B6r%C3%BClen%20dershaneler%2C%20e%C4%9Fitime%20devam%20edecek.)

Belfield, C. R., Levin, H. M., & Rosen, R. (2012). The Economic Value of Opportunity Youth. New York: Columbia University, Teachers College, Community College Research Center.

Beniger, J. (2004). Kontrol Devrimi, (Editörler), David Crowley ve Paul Heyer, (Çev: Berkay Ersöz) Ankara: Siyasal Kitabevi, s.442-455.

Berber, Ş. (2003). “Bilgi Çağında Eğitim”. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, Ankara: Yıl: 7, Sayı: 2.

Berger, A. A. (1991). Bir terör aygıtı olarak televizyon. Y. Kaplan. (Çev. ve Der.). Enformasyon devrimi efsanesi. İstanbul.

Beşli, Z. (2007). Teknoloji ve Toplum: Ortaöğretim Öğrencilerinde Teknoloji Kullanımı ve Etkileri. İstanbul.

Billington R. (1997). Felsefeyi Yaşamak, (Çev. A. Yılmaz), İstanbul: Ayrıntı Yayınları

Birişçi, S. (2013). Video konferans tabanlı uzaktan eğitime ilişkin öğrenci tutumları ve görüşleri. *Journal of Instructional Technologies and Teacher Education*, 2(1), 24-40.

BM. (1989). Çocuk Haklarına Dair Sözleşme . (Etkileşim Tarihi: 01.05.2024).

<https://www.unicef.org/turkiye/%C3%A7ocuk-haklar%C4%B1na-dair-s%C3%B6zle%C5%9Fme>

Bolat, N. (2020). Televizyonun teknik dönüşümünün içeriğe etkisi. *Ed E. Sirer. Konya Televizyon*, 4, 107-127.

Boyce, C. ve Neale, P. (2006). Conducting in-depth interviews: A guide for designing and conducting in-depth interviews for evaluation input (Vol. 2). Watertown, MA: Pathfinder international

Bozaslan, B. M. (2013). *Modernleşme ve eğitim: Türkiye’de modern eğitimin inşası (1923-1938)* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Bozbayındır, F., & Kara, M. (2017). Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında (DYK) Karşılaşılan Sorunlar ve Öğretmen Görüşleri Temelinde Çözüm Önerileri Problems Faced at Supporting and Training Courses (STC) and Solution Suggestions According to Teacher Opinions. *Sakarya University Journal of Education*, 7(2), 336-349

Brehm, J., & Rahn, W. (1997). Individual-level evidence for the causes and consequences of social capital. *American Journal of Political Science*, 41(3), 999-1023.

Burke, S. C., & Snyder, S. L. (2008). YouTube: an innovative learning resource for college health education courses. *International Electronic Journal of Health Education*, 11, 39-46.

Büyüköztürk, Ş. (2016). Sınavlar üzerine düşünceler. (Etkileşim Tarihi: 01.05.2024). http://www.kalemacademy.com/Cms_Data/Contents/KalemAcademyDB/Folders/SayiMakaleleri/~contents/MXT2L44R7L8HB5U6/2016-kalemueibd-11-kissayisi-makale-001-11.pdf

Carr, N. (2011). *The shallows: What the Internet is doing to our brains*. WW Norton & Company.

Castells, M. (2005). Ağ Toplumunun Yükselişi, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Cihangir, H. H. (2021). Youtube’un eğitim ortamı olarak kullanımının izleyici ve öğretmen bağlamında incelenmesi. (Master's thesis, Necmettin Erbakan University (Turkey)).

Chtouki, Y., Harroud, H., Idrissi, M. K., & Bennani, S. (2015). Service Composition Algorithm: Student Assessment & Course Evaluation. *WSEAS Transactions on Advances in Engineering Education*, 12, 42-51.

Collins, A., & Halverson, R. (2018). Rethinking education in the age of technology: The digital revolution and schooling in America. New York: Teachers College Press.

Coşkun, C. (2019). Aydınlanma Dönemi’nin Dönemin Entelektüel Tavrı Açısından Bilim Kültürü Tarihi İçindeki Yeri. *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24, 597-612.

Crowley, D. & Heyer, P. (2014). İletişim Tarihi: Teknoloji-Kültür-Toplum, (Çev: Berkay Ersöz) Ankara: Siyasal Kitabevi.

Çam T. F. & Bayram, A. (2017). Öğrenci koçluğuna ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri: Bayburt örneği.

Çakır, H., Delialioğlu, Ö., Avcı, Ü. (2022). “ Öğretmenler için Dijital Yeterlilikler ”. Uzman Öğretmenlik Yetiştirme Programı Çalışma Kitabı. Ankara, 2022.

Çatalbaş, E. (2017). Eğitimde koçluğun etkileri. *Aydın İnsan ve Toplum Dergisi*, 3(1), 57-79.

Çayır, M. (2014). Dershane öğrencilerinin algılarına göre dershane öğrencilerinin üniversite hazırlık sürecinde dershaneye gitme sebeplerinin incelenmesi: İstanbul ili örneği. *Unpublished master's thesis, Fatih University, Istanbul*.

Çelebi, F. (2021).DOMINICUS GUNDISALLINUS’UN ÇALIŞMALARI BAĞLAMINDA İSLAM FELSEFESİ VE BİLİMİNİN BATI DÜŞÜNCESİNE ETKİSİ.(Etkileşim Tarihi:01.05.2024)

https://www.academia.edu/68141855/Dom%C4%B1n%C4%B1cus_Gund%C4%B1sall%C4%B1nus_un_%C3%87al%C4%B1%C5%9Fmalar%C4%B1_Ba%C4%9Flam%C4%B1nda_%C4%B0slam_Felsefesi_ve_Biliminin_Bat%C4%B1_D%C3%BC%C5%9F%C3%BCncesi_n_e_Etkisi_Impact_of_Islamic_Philosophy_and_Science_on_the_Western_Thought_in_the_Context_of_Dominicus_Gundissalinuss_Works

Çelik, A. (2014). EĞİTİM ALANINDA YAPILAN İNKILÂPLARIN SOSYAL VE KÜLTÜREL DEĞİŞİME ETKİSİ. *Electronic turkish studies*, 9(4).

Çetin, H. (2001). Devlet, ideoloji ve eğitim. *CÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(2), 201-211.

Çetin, K. & Gülseren, H. Ö. (2003). Cumhuriyet dönemi eğitim stratejileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 160, 1-20.

Çiçekdag, A. (2022). Eğitim Koçluğu Üzerine Kavramsal Bir Perspektif. *Uluslararası Akademi Dergisi*, 1(1), 29-39.

Çüçen, A. K. (2003). İnsan hakları düşüncesinin gelişimi.

Dedeoğlu, H. & Atman, B. Y., (2022). “Eğitimde Kapsayıcılık”. Uzman Öğretmenlik Yetiştirme Programı Çalışma Kitabı. Ankara.

Demirtaş, B. (2008). Atatürk Döneminde Eğitim Alanında Yaşanan Gelişmeler. *Gazi Akademik Bakış*, 1(2), 155 -176.

Deperlioğlu, Ö., & Köse, U. (2010). Web 2.0 teknolojilerinin eğitim üzerindeki etkileri ve örnek bir öğrenme yaşantısı. *Akademik Bilişim*, 10, 10-12.

Dewey, J., Akıllı, S., Can, G., & Kaplan, G. (2011). *Deneyim ve eğitim*. ODTU Yayıncılık.

Dikkaya, M. & Özyakışır, D. (2006). Küreselleşme ve bilgi toplumu: Eğitimin küreselleşmesi ve neo-liberal politikaların etkileri. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 3(9), 151-172.

Dinc, E. (2017). Web-based education and accessibility. *International Journal of Technology in Education and Science*, 1(1), 29-35.

Discord. (2024). Discord Başlangıç Rehberi. (Etkileşim Tarihi : 02.03.2024). <https://support.discord.com/hc/tr/articles/360045138571-Discord-Ba%C5%9Flang%C4%B1%C3%A7-Rehberi>

Driver, F. (2003). On Geography As a Visual Discipline. Editorial Board of Antipode, Malden (MA): Blacwell Publishing.

Duman, T. (1999). Türkiye'de eğitim reformları açısından öğretmen yetiştirme sorunu. *Erdem*, 12(34), 91-106.

Duman, M. (2008). Türkiye'de Modernleşme Ve Liberal-Muhafazakâr Siyaset (Turgut Özal'ın Politikaları Üzerine Sosyolojik Bir Çalışma). Doktora Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

EBA,(2024a). EBA. (Etkileşim Tarihi : 01.05.2024). <https://www.eba.gov.tr/trt-ebatv>

EBA,(2024b). EBA. (Etkileşim Tarihi : 01.05.2024). <https://www.eba.gov.tr/>

EBA,(2024c). Akademik Destek. (Etkileşim Tarihi : 01.05.2024). <https://www.eba.gov.tr/akademik-destek>

Erdem, E. (2010). Elektronik medya ve yeni bir medya olarak sosyal ağlar. *İstanbul Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.

Eroğlu, E. (2001). Eğitim teknolojisinin tarihi gelişimi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (3).

Ertürk, S. (2013). *Eğitimde" program" geliştirme*. Edge Akademi.

Fidan, N., & Erden, M. (1998). Eğitime Giriş, Alkım Yayınları, İstanbul.

Fuchs, C. (2018). Sosyal Medya Eleştirel Bir Giriş, Diyar Saraçoğlu ve İlker Kalaycı (çev.), 1. Basım, İstanbul: NotaBene Yayınları.

Garrison, D. R., & Kanuka, H. (2004). Blended learning: Uncovering its transformative potential in higher education. *The internet and higher education*, 7(2), 95-105.

Gaworek, N. H. (1977). Education, Ideology, and Politics: History in Soviet Primary and Secondary Schools. *The History Teacher*, Vol. 11, No. 1. pp. 55-74.

Geçgel, H., & Peker, B. (2020). Multimedya araçlarının yabancı dil öğretimine etkisi üzerine öğretmen görüşleri. *Rumeli'de Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (20), 12-22.

Genç, Z. (2010). Web 2.0 yeniliklerinin eğitimde kullanımı: Bir Facebook eğitim uygulama örneği. *Akademik Bilişim*, 10, 10-12.

Giorgetti, F. M. & BATIR, B. (2008). İsmet İnönü'nün cumhurbaşkanlığı döneminde eğitim politikaları. *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları*, (13-14).

Girgin, D. (2022). “Öğrenme, Öğretim ve Eğitimde Güncel Yaklaşımlar”. Uzman Öğretmenlik Yetiştirme Programı Çalışma Kitabı. 2022, Ankara.

Google. (2024). Meet hakkında. (Etkileşim Tarihi : 02.03.2024). <https://support.google.com/meet/answer/13396001?hl=tr>

Gönenç, E. Ö. (2003). İletişimin Tarihi. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi , Sayı:18, ss:57-72.

Gönenç, A. Y. (2004). İletişim teknolojilerinin medya üzerindeki etkileri. *Uluslararası İletişim Sempozyumu*.

Görü, T. (2011). Türkiye’de E-öğrenme Uygulamalarına Esnek Bir Bakış. *Türkiye’de E-öğrenme Gelişmeler ve Uygulamaları*, 2.

Greenhow, C., & Robelia, B. (2009). Informal learning and identity formation in online social networks. *Learning, media and technology*, 34(2), 119-140.

Gülbahar, G. (2004). Birey toplum eğitim ve öğretmen. *HAYEF Journal of Education*, 1(1).

Güleç, M. M. (2006). *Doğrudan ve dolaylı işlevleri yönünden üniversiteye hazırlık dersaneleri* (Master's thesis, Bursa Uludag University (Turkey).

Günay, D., & Günay, A. (2011). 1933'den Günümüze Türk Yükseköğretiminde Niceliksel Gelişmeler. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (1), 1-22.

Gülümser, A. (2023). Toledo çevirmenler okulu ve Avrupa üzerine etkisi.

Güneş, A. M., ve Buluç, B. (2017). Sınıf Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımları ve Öz Yeterlilik İnançları Arasındaki İlişki1. *Tübvav Bilim Dergisi*, 10(1), 94-113.

Güneş, F. (2022). Ders kitaplarının özellikleri ve incelenmesi. *Sınırsız Eğitim ve Araştırma Derneği Yayınları*.

İlal, E. (1997). İletişim, Yıgınsal İletişim Araçları ve Toplum.

İnalcık, H. (2013). Rönesans Avrupası. 4. bs. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

İşman, A. (2015). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı. 5. bs. Ankara: Pegem Akedemi Yayıncılık.

Kaplan, F. (2008). *Anadolu Liselerinin Etkili Okul Olma Özelliklerini Karşılaştırma Düzeyi*. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi

Karaagac, M. K., & Threlfall, J. (2004). The Tension between Teacher Beliefs and Teacher Practice: The Impact of the Work Setting. *International Group for the Psychology of Mathematics Education*.

Karabacak, Z., & Sezgin, A. (2019). Türkiye’de dijital dönüşüm ve dijital okuryazarlık. *Türk İdare Dergisi*, 319-342.

Karaduman, S. (2017). Yeni medya ortamında televizyon yayıncılığı ve etkileşim. *Current Debates in Public Relations Cultural & Media Studies*, 9, 115-129.

- Karahisar, Ş. (1999). İnternet ortamında eğitim. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 18(18), 145-168.
- Karakoç, E. (2024). YKS Öğrenci Koçluğu. (Etkileşim Tarihi:01.05.2024). <https://www.egitimkocu.com.tr/paket/yks-ogrenci-koclugu>
- Karakök, T. (2011). Menderes Dönemi'nde 1950–1960 Türkiye'de Eğitim. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (2), 89-97.
- Karoğlu, A. K., Bal, K., & Çimşir, E. (2020). Toplum 5.0 sürecinde Türkiye’de eğitimde dijital dönüşüm. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 147-158.
- Khasawneh, M. A. S. (2023). The Impact of Including an Interactive Educational Video on Enhancing Academic Achievement. *Journal of Namibian Studies: History Politics Culture*, 37, 150-176.
- Kılıç, A., & Seven, S. (2002). Konu alanı ders kitabı incelemesi. *Pegem A Yayıncılık, Ankara*.
- Kozma, R. B., & Voogt, J. (2003). Technology, innovation, and educational change: a global perspective: a report of the Second Information Technology in Education Study, Module 2. (No Title).
- Kozma, R. B. (2011). Technology, innovation, and educational change: A global perspective. Eugene, OR: International Society for Technology in Education
- Kurt, T. (2005). MEB Tarafından Başlatılan Eğitime Destek Projesinin Değerlendirilmesi. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 31(329), 23-29.
- Kuzgun, Y, (1991). "Öğrencilerin Öğretmenlerden Bekledikleri ve Gözledikleri Davranışlar", Eğitimde Arayışlar I. Sempozyumu'nda sunulan bildiri. İstanbul: Kültür Koleji Eğitim Geliştirme Merkezi yayını, 1991.
- Küken, G. (2001). Ortaçağda Eğitim Felsefesi, İstanbul: Alfa Yayınları, 2001.
- Kozikoğlu, İ., & Özcanlı, N. (2020). Destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri: Bir karma yöntem çalışması. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(30), 280-305.
- Locke, J. (2004).Eğitim Üzerine. (Çeviri:Aylin Uğur), Yeryüzü Yayınları.2004
- MacBride, S. vd., (1993). Bircok ses birtek dünya. Macbride raporu. E. Özkök. (Çev.). Ankara: UNESCO Türkiye Milli Komisyonu.
- MEB, (1973). 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu. (Erişim Tarihi :12.04.2024) <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf>
- MEB, (2010). Fatih Projesi. (Etkileşim Tarihi: 01.05.2024). <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/>
- MEB, (2014).Destekleme ve yetiştirme kursları yönergesi. (Erişim Tarihi :12.04.2024). <https://www.meb.gov.tr/mill-egitim-bakanligi-orgun-ve-yaygin-egitimi-destekleme-ve-yetistirme-kurslari-yonergesi/duyuru/7211>

MEB (2020a). EBA. (Etkileşim Tarihi : 01.05.2024). <https://eba.gov.tr/>

MEB (2020b). Sanal sınıfların kullanımına ilişkin yazı. (Etkileşim Tarihi : 01.05.2024). http://fethiye.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_04/19120427_Sanal_SYnYf.pdf

MEB, (2023a). Destekleme ve yetiştirme kursları yönergesi. (Erişim Tarihi :12.04.2024) . https://aal.meb.k12.tr/icerikler/2023-2024-egitim-ogretim-yili-dyk-yonerge-ve-kilavuzu-hakkinda-bilgilendirme_14190999.html

MEB, (2023b). Milli Eğitim İstatistikleri örgün Eğitim 2022 -2023. (Etkileşim Tarihi 12.04.2024). https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2023_09/29151106_meb_istatistikleri_organ_egitim_2022_2023.pdf

MEB, (2024a). Köy Enstitüleri. (Etkileşim Tarihi: 01.05.2024) https://www.meb.gov.tr/meb/hasanali/egitimekatkilari/koy_enstitu.htm

MEB, (2024b). [Üstün Zekalı ve Yetenekli Çocukların Eğitimi 1.](https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_04/11012911_altayraporuson26.03.2013.doc) (Etkileşim Tarihi: 01.05.2024). https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_04/11012911_altayraporuson26.03.2013.doc

Menteşe, M. (2013). “Sosyal Medya Ortam ve Araçlarının Eğitimde Kullanımına İlişkin Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerin Görüşleri”, (Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara: 2013), s. 1-21

McCulloch, G. (2010). Bir halkın eğitim tarihi: Brian Simon, Britanya Komünist Partisi ve Eğitim Tarihi Çalışmaları, 1780–1870. *Eğitim tarihi* , 39 (4), 437-457.

McLuhan, M. (2005). Yaradığımız medya: Medyanın etkileri üzerine bir keşif yolculuğu,(Çev.Ünsal Oskay), İstanbul: Merkez Kitapçılık

Milli Güvenlik Konseyi Bildirileri, (1980). (Etkileşim Tarihi: 01.05.2024). https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/17103_1.pdf

Montaigne, M. (1580). Essays. (Çeviri: Sebahattin Eyüboğlu), Cem Yayınları.

Morris, A. (2015). A practical introduction to in-depth interviewing. Londra: Sage Publications.

Munoz, C. L. ve Towner T. L. (2009). Opening Facebook: How to Use Facebook in the College Classroom. Society for Information Technology and Teacher Education conference in Charleston, South Carolina.

Nacak, A., Bağlama, B., & Demir, B. (2020). Teacher candidate views on the use of youtube for educational purposes. *Online Journal of Communication and Media Technologies*, 10(2).

Noddings, N. (2016). Philosophy of Education. New York: Routledge.

Oğuz, T. M. (2018). “Kitle İletişimi”. İletişim Bilgisi. Anadolu Üniversitesi Yay. Eskişehir.

Oktay, A. (1991). Öğretmenlik mesleği ve öğretmenin nitelikleri. M.Ü. Atatürk Eğitim

Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi,3, 187-193.

Onuş, S. (2015). AYM'den dershanelerin kapatılmasına iptal. (Etkileşim Tarihi : 01.05.2024). [https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/07/150713_dershane_kanunu iptal#:~:text=Anayasa%20Mahkemesi%20\(AYM\)%20dershanelerin%20kapat%C4%B1lmas%C4%B1yla,niteli%C4%9Finde%20olamayaca%C4%9F%C4%B1%20h%C3%BCkm%C3%BC%20yer%20al%C4%B1yordu](https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/07/150713_dershane_kanunu iptal#:~:text=Anayasa%20Mahkemesi%20(AYM)%20dershanelerin%20kapat%C4%B1lmas%C4%B1yla,niteli%C4%9Finde%20olamayaca%C4%9F%C4%B1%20h%C3%BCkm%C3%BC%20yer%20al%C4%B1yordu)

Orgaz, F., Moral, S., and Domínguez, C. M. (2018). Student's Attitude and Perception with the Use of Technology in the University. *Propósitos y Representaciones*, 253-299

Oskay, Ü. (1990). Sosyolojik Düşünce Tarihi. İzmir: Ege Üniv. Edebiyat Fak. Yayınları, No:55

Oskay, Ü., (1997). İletişimin Abc'si. İstanbul: Der Yayınları.

ÖSYM, (2024). OSYM Tarihçe, (Etkileşim Tarihi :14.04.2024). <https://www.osym.gov.tr/TR,8789/hakkinda.html>

Özan, B. M. & Yaraş, Z. (2018). “Eğitimin Tarihsel Temelleri”. Eğitim Bilimine Giriş. Ankara, 2018.

Özan, M. B., Polat, H., Gündüzalp, S., & Yaraş, Z. (2015). Okul yöneticilerinin dersane dönüşümüne ilişkin görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(2), 259-279.

Özbay, M. (2005). Bilim ve kültür aktarıcısı olarak yazı. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*, (2), 67-74.

Özcan, A. (2018). Akademide Sorun Ne?. *Muhafazakâr Düşünce*, 35, 191-209.

Özdamlı, F.,&Uzunboylu, H. (2008). Öğretmen adaylarının teknoloji destekli işbirlikli öğrenme ortamına yönelik tutumları. *Cypriot Journal of Educational Sciences*, 5, 28-36.

Özel ders Fiyatları. (Etkileşim Tarihi :14.04.2024). www.ozeldersalani.com

Özgüneş, A. (1989). Bilgisayar ve Basic Programlama, Anadolu Üniversitesi, Açık Öğretim Fakültesi,Eskişehir,

Özgüven, E. (1972). Türkiye’de üniversiteye girişle ilgili uygulamalar. *Araştırma. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Felsefe Bölümü Dergisi*, 10, 179-198. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/34/970/11943.pdf>

Özoğlu, M., Gür, B. S., & Altunoğlu, A. (2013). Türkiye ve dünyada öğretmenlik. *Retorik ve Pratik*, 1(1), 41-60.

Özsoy, M. (2003). *Özel öğretim kurumları olarak dershaneler ve sorunları (Denizli ili uygulaması)* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Öztemel, E. (2018). Eğitimde yeni yönelimlerin değerlendirilmesi ve eğitim 4.0. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 25-30.

Öztürk, N. K. (2002), Liselerde coğrafya öğretiminde araç, gereç, materyal kullanımı ve önemi. Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi S. 22, s. 126-129.

Öztürk, C. (2014). "Türkiye Cumhuriyeti'nde Eğitim". (Ed) Şişman, M. Eğitim Tarihi. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Özyılmaz,Ö. (2023). 2002'den 2022'ye Ak Parti Hükümetleri Milli Eğitim Sisteminde Neler Yaptı -I- .(Etkileşim Tarihi: 01.05.2024). <https://www.maarifinse.com/2002den-2022ye-ak-parti-hukumetleri-milli-egitim-sisteminde-neler-yapti/>

Palazoğlu, A. B. (1999). Atatürk'ün Eğitimle İlgili Düşünceleri. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Araçları ve Donatım Dairesi Başkanlığı Yayın

Peters, R. S. (2006). Education and the Education of Teachers. Routledge.

Poster, M. (2017). "Postmodern Gerçeklikler" Ömer Aydınlioğlu (çev.), Filiz Aydoğan (Ed.), Yeni Medya Kuramları içinde (111 - 130), İstanbul: Der Kitabevi.

Postman, N. (1994). Televizyon öldüren eğlence. O. Akınhay. (Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yay.

Postman, N. (1995). Çocukluğun Yok Oluşu, İmge Kitabevi, İstanbul.

Prensky, M. (2005). Yerlileri dinleyin. *Eğitim liderliği* , 63 (4).(Etkileşim Tarihi: 01.05.2024). <https://cesa7ita2009.pbworks.com/f/Listen+to+the+Natives.pdf>

Randall, J. H. (1940). *The making of the modern mind: a survey of the intellectual background of the present age*. Columbia University Press.

Resmi gazete, (2014). 6528 Millî Eğitim Temel Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (Etkileşim Tarihi: 01.05.2024). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/03/20140314-1.htm>

Rukancı, F., & Anameriç, H. (2004). Ortaçağda ilk üniversiteler: Studium generale. *Felsefe Dünyası*, (39), 72-88.

Sarıbay, Y. A. (1985). Türkiye'de Modernleşme, Din ve Parti Politikası: MSP Örnek Olayı, İstanbul, Alan Yayıncılık.

Schofield, J. W. (2007). Schooling in Capitalist America: Educational Reform and the Contradictions of Economic Life. Chicago: University of Chicago Press.

Sebetci, H. (2016). 11.-12. yüzyıllarda Ortaçağ Avrupası'nın eğitime genel yaklaşımı. *Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi (SKAD)*, 2(3), 91-105.

Sezgin, S., & Fırat, M. (2020). Covid-19 Pandemisinde uzaktan eğitime geçiş ve dijital uçurum tehlikesi. *Açık öğretim uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(4), 37-54.

Seferoglu, S. S. (2009). *İlköğretim okullarında teknoloji kullanımı ve yöneticilerin bakış açıları*. Akademik Bilişim 11-13 Şubat 2009, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa

Selwyn, N. (2016). Education and Technology: Key Issues and Debates. Bloomsbury Publishing.

- Sıgırcı, M. (2023). YouTube: Kim, Ne Zaman İcat Etti? (Etkileşim Tarihi: 01.05.2024). <https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/makale/youtube-kim-ne-zaman-icat-etti>
- Sjoberg, G. (2002). “Sanayi Öncesi Kenti”, Ayten Alkan, Bülent Duru (Der. ve Çev.), 20. Yüzyıl Kenti, İmge Yayınevi, Ankara, 2002, s. 37-54.
- Srinivasacharlu, A. (2020). Using YouTube in colleges of education. *Shanlax International Journal of Education*, 8(2), 21–24. <https://doi.org/10.34293/education.v8i2.1736>
- Şahin, B. (2002). *Özel dershanelerin Türk eğitim sistemindeki yeri ve önemi* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü). Kırıkkale Üniversitesi.
- Şeker, O. (2020). Yeni Medya Çağında Bireysellik Yanılsaması. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Şeren, M. (2008). Köye öğretmen yetiştirme yönüyle köy enstitüleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 203-226.
- Şimşek, H. (2010). Osmanlı Dönemi Eğitim Sorunları: Yol Güvenliği (Trafik) ve Okul Servisçiliğine Dair Tarihsel Bir İnceleme. *Kuramsal Eğitimbilim*, 3 (1), 135-147
- Şimşek, H. & Şimşek, S. (2015). Ailenin Dönüşümü ve Aile Sorumluluğu Bağlamında Etüt Merkezlerini Yeniden Düşünmek. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(1), 365-384.
- Şirin, H. (1998). Özel Dershanelerin Genel Görünümü ve Öğrenci Görüşleri (Ankara Ğli Örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şişman, M. (2006). Eğitim bilimlerine giriş. *Ankara: Pegem Yayınları*.
- Tamer, G., M., (2014). Üniversiteye Giriş Sınavlarında Öğrenci Başarısını Etkileyen Faktörler (Trabzon Örneği). Trabzon
- Tangülü, Z. (2012). Demokrat Parti Dönemi Eğitim Politikaları (1950-1960). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 389-410.
- Tatlı, C. (2023). Uzaktan Eğitimde Sanal Sınıflar. In *Eğitim Bilimleri Araştırmaları-I* (pp. 79-99). Özgür Yayın Dağıtım Ltd. Şti.
- TBMM, (1926). Maarif Teşkilatına Dair Kanun. (Etkileşim Tarihi: 01.06.2024) https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc004/kanuntbmmc004/kanuntbmmc00400789.pdf
- Tiryakioglu, F., & Erzurum, F. (2011). Use of social networks as an educational tool. *Contemporary Educational Technology*, 2(2), 135-150.
- Tonbuloğlu, İ., & Tonbuloğlu, B. (2021). *Eğitimde dijital dönüşüm harmanlanmış öğrenme*.
- Turan, İ. (2009). “Türkiye’de Siyasal Kültürün Oluşumu”, Ed. Ersin Kalaycıoğlu & Ali Yaşar

TÜİK, (2023). Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması. (Erişim tarihi: 13.03.2024) [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2023-49407](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2023-49407)

Türk Dil Kurumu. (Etkileşim Tarihi:10.09.2024). Sözlük. <https://sozluk.gov.tr/>

Türkmenoğlu, H. (2014). Teknoloji ile sanat ilişkisi ve bir dijital sanat örneği olarak Instagram. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(4), 87-100.

TYB, (2021). Türkiye Yayıncılar Birliği 2021 Yılı Kitap Pazarı Raporu. (Etkileşim Tarihi:10.05.2024). https://turkyaybir.org.tr/wp-content/uploads/2022/04/Kitap-Pazari-Raporu_2021.pdf

Uslu, F., & Demir, E. (2023). Nitel bir veri toplama tekniği: Derinlemesine görüşme. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 40(1), 289-299.

Uşun, S. (2000). Dünyada ve Türkiye'de Bilgisayar Destekli Öğretim"Pegem Yayıncılık", Ankara.

Uzuntaş, N. Ş. (2022). Türkiye’de Yayıncılık Sektörü: Kitap Pazarı. (Etkileşim Tarihi:01.05.2024). <https://www.sosyalveri.net/analiz/turkiyede-yayincilik-sektoru-kitap-pazari>

Ülgen, P. (2010). Geç Ortaçağ'da Avrupa'daki Üniversiteler Ve Eğitim/The Universities And Education In Europe In The Late Middle Ages. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(14), 347-372.

Ünal, S; Ada, S. (2007). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Ünay, H. (2021). ENDİZM BAĞLAMINDA BİR KÜRESELLEŞME SORGUSU: KÜRESELLEŞMENİN SONU MU?. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 3(1), 17-35.

Vural, B. (2005). Öğrenci Başarısı İçin Aile-Okul Birlikteliği. Hayat Yayınları, İstanbul.

Yamamoto G. T., & Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34.

Yaman, E., & Hamedoğlu, M. A. (2014). Bilgisayarlı Öğretim. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (3).

Yiğitol, B. & Sarı, T. (2020). Küresel Salgınlar ile Mücadelede Endüstri 4.0 Teknolojilerinin Rolü. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 41, 53–73.

YÖK, (2024). YÖK Tarihçe. (Erişim Tarihi : 12.04.2024). <https://www.yok.gov.tr/kurumsal/tarihce>

Yüksel, H. (2014). İnternet gazeteciliğinde bilgi kirliliği sorunu. *Atatürk İletişim Dergisi*, (6), 125-138.

Wulanjani, A. N. (2018). Discord application: Turning a voice chat application for gamers into a virtual listening class. D. Mulyadi, H. D. Santoso, T. D. Wijayatiningsih, D. Hardiyanti, Y. M. Ocktarani, S. Aimah, M. Ifadah, R. Budiastuti & Y. Nugraheni (Ed.), English Language and Literature International Conference (ELLiC) Proceedings (s. 115-119) içinde. Central Jawa: Faculty of Foreign Language and Culture, Universitas Muhammadiyah Semarang

222 sayılı İlk Öğretim ve Eğitim Kanunu, (1961). (Etkileşim Tarihi: 01.05.2024). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=222&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=4>

430 Sayılı Kanun, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.3.430.pdf>

687 NOLU KHK, (2017). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/02/20170209-8.htm>

ÖZGEÇMİŞ

İlk ve orta öğrenimini Yalova’da tamamladı. 1997 yılında girdiği Ondokuz Mayıs Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümünden 2001 yılında mezun oldu. 2002 yılından beri Milli Eğitim Bakanlığında çalışmaktadır.

TEZDEN TÜRETİLEN YAYIN VE ESERLER

Çelik, N., & ÜMİT, C. E., (2024). “YOUTUBE VİDEOLARININ EĞİTİMİ DESTEKLEYİCİ ROLÜ “,Avrasya 11. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi Kongre Kitabı, (55-71),TAŞKENT

DİĞER YAYIN VE ESERLER

Çelik, N. (2013).“ Bilgi Çağında Eğitimin Dönüşümü”. Yeni Medya ve Toplumsal Değişim.(Ed.) Genel, M. G. Berikan Yayınevi, Ankara, 2023. (193-207)

Çelik, N., & Genel, M. G., (2023). “TÜRKİYE’DE BİR MEDYA İMPARATORLUĞU: DOĞAN MEDYA GRUBU’NUN KIRK YILLIK SERÜVENİ”, Avrasya 9. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi Kongre Kitabı, (19-42), TBİLİSİ.

Çelik, N., & Genel, M. G., (2023). “Mülteci Çocukların Eğitim ve Uyumunu Etkileyen Faktörler”, Avrasya 9. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi Kongre Kitabı, (43-64), TBİLİSİ.